

Antalya Havalimanı Genişletme Projesi

Çevresel ve Sosyal Yönetim Çerçeve Planı

Kasım 2022

Bu sayfa numaralandırma açısından özellikle boş bırakılmıştır.

Mott MacDonald
Sun Plaza
Maslak
Bilim Sokak
34398 Sarıyer-Maslak
İstanbul
Türkiye

T +90 (0)212 366 5819
mottmac.com

Fraport TAV Antalya Yat.
Yap. Ve İşl. A.Ş.
Yeniöl Mah. Serik (E) Cad.
1. Dış Hatlar Terminali Blok
No:100/1 Muratpaşa/
Antalya

Antalya Havalimanı Genişletme Projesi

Çevresel ve Sosyal Yönetim Çerçeve Planı

Kasım 2022

Mott MacDonald T Danışmanlık
Mühendislik Limited Şirketi İngiltere ve
Galler'de 1110949 numarasıyla kayıtlı
bulunan
Mott MacDonald Grubuna üye bir
kuruluştur. Kayıtlı Ofis: Mott MacDonald
House, 8-10 Sydenham Road, Croydon
CR0 2EE, United Kingdom

Yayın ve Revizyon Kaydı

Revizyon	Tarih	Hazırlayan	Kontrol	Onay	Açıklama
A	11 Kasım 2022	H. Hatipoğlu E. Alper G. Arıkan Gurler E. Sert S Hayrat	H. Akyol	N. Ayvaz Ozen	İlk yayın

Belge referansı:

Bilgi sınıfı: Standart

İşbu doküman, hazırlanılmasını talep eden taraf için ve yalnızca yukarıda yazılı projeyle bağlantılı amaçlar doğrultusunda hazırlanmıştır. Bahsi geçenler dışındaki taraflar bu dokümana dayanarak hareket etmemelidir veyahut bu doküman başka amaçlarla kullanılmamalıdır.

Bahsi geçenler dışındaki tarafların işbu dokümana dayanarak hareket etmesinden veya işbu dokümanın belirtilen amaçlar dışındaki amaçlarla kullanılmasından veyahut dokümanın, başka taraflarca tarafımıza temin edilmiş olan verilerdeki bir hata veya ihmal sonucu ortaya çıkan hata veya ihmalleri içermesinden doğabilecek sonuçlara ilişkin hiçbir sorumluluğumuz bulunmamaktadır.

İşbu dokümanda gizli ve fikri mülkiyet hakkına tabi bilgiler yer almaktadır. Tarafımızın ve işbu dokümanın hazırlanmasını talep eden tarafın rızası olmaksızın üçüncü şahıslara gösterilmemelidir.

İçindekiler

1	Giriş	1
1.1	Arka Plan Bilgileri	1
1.2	ÇSYP'nin Genel Özeti ve Amacı	1
1.3	ÇSYP Kapsamı	6
1.4	İnşaat ÇSYP'si	6
1.5	ÇSYP Yapısı	7
2	ÇSYP'nin Uygulanması	8
2.1	Genel Özet	8
2.2	Görev ve Sorumluluklar	8
2.2.1	Proje Sponsoru	8
2.2.2	EPC Yüklenicisi	8
2.3	Çevre, Sosyal, Sağlık ve Güvenlik Konularının Yönetilmesi	9
2.3.1	İnşaat Aşaması	9
2.3.2	İşletme Aşaması	14
3	Eğitim	17
3.1	Genel Özet	17
3.2	İnşaat Aşaması	17
3.2.1	Genel Çevresel ve Sosyal Farkındalık Eğitimi	17
3.2.2	Çevresel ve Sosyal Konular Eğitimi	18
3.3	İşletme Aşaması	18
3.3.1	Genel Çevresel ve Sosyal Farkındalık Eğitimi	18
3.3.2	Çevresel ve Sosyal Konular Eğitimi	19
3.4	Eğitim Kayıtları	19
4	Çevresel ve Sosyal Yönetim Programı	20
4.1	İnşaat Aşaması Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı	24
4.2	İşletme Aşaması– Çevresel ve Sosyal Yönetim Sistemi	24
5	İzleme ve Raporlama Koşulları	65
5.1	Genel Özet	65
5.2	İnşaat Faaliyetleri: Dahili İzleme	65
5.2.1	Günlük İzleme	65
5.2.2	Aylık Raporlama	65
5.2.3	Periyodik Raporlama	66
5.2.4	Çevresel ve Sosyal Mevcut Durumun İzlenmesi	66
5.3	İşletme Faaliyetleri: Dahili İzleme	66
5.3.1	Çevresel ve Sosyal Mevcut Durumun İzlenmesi	67

5.4 Bağımsız Denetleme 70

Tablolar

Tablo 2-1: Tipik EPC Yüklenicisi ÇSSG Kadrosu	10
Tablo 2-2: Proje Sponsoru işletme ÇSSG departmanı– kilit görevler ve sorumluluklar	16
Tablo 4-1: Proje plan gereklilikleri özeti	20
Tablo 4-2: Gereken ek çalışmalar	22
Tablo 4-3: İnşaat Aşaması ÇSYP	25
Tablo 4-4: İşletme aşaması ÇSYP	50
Tablo 5-1: İnşaat Aşaması Ç&S İzlemesi	68
Tablo 5-2: İşletme Aşaması Ç&S İzlemesi	69

Şekiller

Şekil 1-1: Planın/Arazi Kullanımının Havadan Görüntüsü	2
Şekil 2-1: Tipik EPC Yüklenicisi ÇSSG Yapısı	10
Şekil 2-2: İşletme ÇSYS organizasyon şeması	15

1 Giriş

1.1 Arka Plan Bilgileri

Fraport AG Frankfurt Airport Services Worldwide ve TAV Havalimanları Holding A.ř. İş Ortaklığı, ("Sponsor") Antalya Havalimanı'nın ("AYT") 2027 yılından 2051 yılına kadar olan 25 yıllık dönem boyunca işletilmesine ilişkin açılmış olan ihaleyi kazanmıştır. İş ortaklığı, AYT'nin kapasitesinin artırılmasını ve işletme için yeni imtiyazlar kazanılmasını sağlayacaktır.

Hali hazırda kullanılmakta olan yolcu terminalleri ve ilgili tesisler, 1 Ocak 2027 tarihine kadar geçerli olan bir imtiyaz kapsamında Fraport TAV Antalya Terminal İşletmeciliği A.ř (FTA1) tarafından işletilmektedir. Terminal 2 (T2) ve İç Hatlar Terminalinin devam etmekte olan genişletme çalışmalarının 2025 yılının başlarında FTA2 tarafından tamamlanmasını müteakiben terminaller, 2027 yılının başlarına kadar FTA1 tarafından işletilecektir. 1 Ocak 2027 tarihinden sonra ise FTA1 ile FTA2 birleşerek terminalleri işleteceklerdir.

Mott MacDonald, bahsi geçen bu çalışmaların olası etkileri ile sonradan oluşabilecek etkilerini tespit etmek amacıyla kapsamlı bir Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı (ÇSYP) (yani bu doküman) ile desteklenen bir ÇSED raporu düzenlemesi için Sponsorlar tarafından tayin edilmiştir.

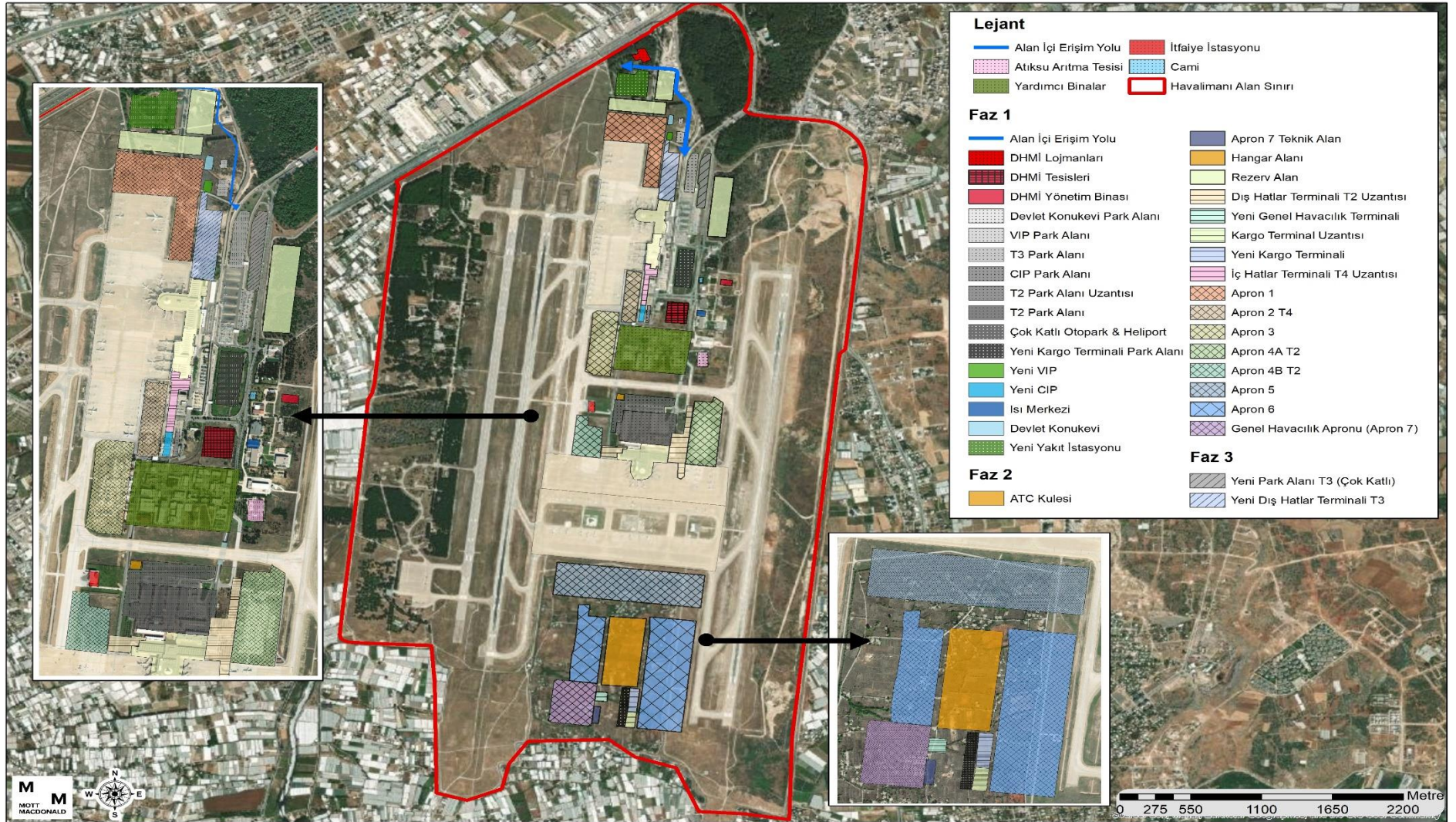
1.2 ÇSYP'nin Genel Özeti ve Amacı

İşbu doküman, Antalya Havalimanı genişletme çalışmalarına ilişkin bir ÇSYP'nin hazırlanması çerçevesini belirlemektedir. ÇSYP, Çevresel ve Sosyal Etki Değerlendirmesinde verilen etkileri, bu sorunların yönetilmesi maksadıyla planları ve içeriklerini ana hatlarıyla belirlemek suretiyle ele almaktadır.

ÇSYP'de ana hatlarıyla belirtilen planların amaçları, aşağıdaki bileşenlerin inşaati ve işletilmesiyle ilişkili çevresel ve sosyal (Ç&S) risklerin ve etkilerin tespiti, kontrolü, yönetimi ve azaltılmasına yönelik tutarlı bir yaklaşım göstermektir.

- Terminallerin Genişletilmesi,
- Otoparkların Genişletilmesi ve Değiştirilmesi,
- Kargo Terminalinin Geliştirilmesi,
- Yakıt İstasyonunun Yerinin Değiştirilmesi (mevcut yakıt çiftliğinin kaldırılarak yenisinin inşa edilmesi)
- VIP/CIP Alanlarının Geliştirilmesi,
- Taksi Yollarının Geliştirilmesi,
- Peyzaj İşleri,
- Apron Alanının Geliştirilmesi,
- Hangar Alanının Geliştirilmesi,
- Yer Hizmetleri Araç Park Sahası

Proje Planının ve arazi kullanımının havadan görüntüsü aşağıda verilmiştir.



Şekil 1-1: Planın/Arazi Kullanımının Havadan Görüntüsü

Projenin Çevresel ve Sosyal Yönetim Planında (ÇSYP), birleştirilmiş izleme ve önlem gereklilikleri ÇSED raporuyla uyumlu olarak verilmiştir. Aynı zamanda ÇSYP, mühendislik, tedarik ve kurulum (EPC) yüklenicisinin önleme ve yönetim planlarını geliştireceği çerçeveyi de belirlemektedir. Sponsor ve EPC Yüklenicisinin asgari olarak işbu doküman kapsamındaki koşulları uygulayarak bağımsız önleme ve izleme politikaları ve planları geliştirmesi gerekecektir.

İşbu ÇSYP, tüm ulusal yasaların yanı sıra iyi uluslararası endüstriyel uygulamalara (GIIP) da uyacak şekilde geliştirilmiştir. Kapsamlı olarak referans alınan yasa ve standartlar aşağıdaki şekildedir:

Uluslararası

- Uluslararası Sivil Havacılık Örgütü'nün (ICAO) havalimanlarına ilişkin iş ve kamu güvenliği gereklilikleri
- EBRD Çevresel ve Sosyal Politika ve Performans Koşulları (PK) (2019)
- 2011/92/AB sayılı ÇED Direktifini değiştiren 2011/92/AB ve 2014/52/AB sayılı AB Konseyi Direktifi
- Bazı Direktifleri yürürlükten kaldıran ve atıklara ilişkin 2008/98/AT sayılı AB Konsey Direktifi (Atık Çerçeve Direktifi)
- 2010/75/AB sayılı Endüstriyel Emisyonlar AB Konsey Direktifi (2010)
- 96/82/AT sayılı Konsey Direktifini değiştiren ve sonradan yürürlükten kaldıran tehlikeli maddeler içeren büyük kaza risklerinin kontrolüne ilişkin 2012/18/AB sayılı AB Konsey Direktifi (Seveso-III) (2012)
- Belirli endüstriyel faaliyetlerin büyük kaza tehlikelerine ilişkin 82/501/EEC sayılı AB Konsey Direktifi (1982)
- İşyerinde çalışanların sağlık ve güvenliklerini iyileştirmeye yönelik tedbirler alınmasına ilişkin 89/391/EEC Sayılı AB Konsey Direktifi (İSG Çerçeve Direktifi) (1989)
- 91/271/AET sayılı Kentsel Atıksu Arıtımı Direktifi ve 91/271/AET sayılı Direktifi veya 2006/118/AT sayılı Yeraltı Suları Direktifini (YSD) değiştiren 98/15/AET Sayılı Direktif
- 2002/30/AT sayılı direktifi yürürlükten kaldıran ve Avrupa Birliği'ndeki havalimanlarına Dengeli bir Yaklaşım çerçevesinde gürültülü çalışma kısıtlamaları getirilmesi yönündeki kural ve prosedürlere ilişkin 16 Nisan 2014 Tarihli Avrupa Konseyi ve 598/2014 (AB) sayılı Avrupa Parlamentosu Yönetmeliği
- Avrupa Komisyonu Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Kılavuz İlkeleri
- Toplum Sağlığı üzerinde Ciddi Risk Teşkil Eden Bulaşıcı Hastalıkların Yönetilmesine ilişkin Durumlara yönelik ICAO Kılavuz İlkeleri
- Önerilen Hava Trafik Yönetimi Operasyonel Değişikliklerinin Çevresel Değerlendirmesine ilişkin ICAO Rehberi (2014)
- ICAO Gürültüyü Azaltıcı Operasyonel Prosedürler
- ICAO Uçak Gürültüsü Yönetimine Dengeli Yaklaşım Rehberi
- ICAO Havalimanı Hava Kalitesi Kılavuzu (2011)
- ICAO Tehlikeli Malların Havayoluyla Güvenli Nakliyesine yönelik Teknik Talimatlar
- Çevresel ve Sosyal Sürdürülebilirliğe ilişkin IFC Performans Standartları (PS) (2012)
- IFC Sürdürülebilirlik Çerçevesi (2012 yılında güncellenmiş)
- Dünya Bankası Grubu Çevre, Sağlık ve Güvenlik Genel Kılavuz İlkeleri (ÇSG Genel Kılavuz İlkeleri) (2007)
- World Bankası Grubu Havalimanlarına Yönelik Çevre, Sağlık ve Güvenlik Kılavuz İlkeleri (2007)

- IFC Emniyet Güçlerinin Kullanımına ilişkin İyi Uygulama El Kitabı: Risklerin ve Etkilerin Değerlendirilmesi ve Yönetilmesi (2017)
- İşçilerin konaklaması: proses ve standartlar – IFC ve EBRD tarafından hazırlanmış Rehberlik Notları (2009)
- IFC İyi Uygulama Notları: Yüklenicinin Çevresel ve Sosyal Performansının Yönetilmesi (2017)
- Cinsiyete Dayalı Şiddet ve Tacizin Ele Alınması: Özel Sektör için Yeni Çıkan İyi Uygulamalar (Temmuz, 2020)
- BM Tehlikeli Malların Nakliyesine yönelik Model Yönetmelikler, 2021

Ulusal

- 2872 Sayılı Çevre Kanunu
- Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği
- Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği
- Çevre Denetimi Yönetmeliği
- İşyeri Açma ve Çalışma Ruhsatına ilişkin Yönetmelik
- Çevre Gürültüsünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği
- Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik
- Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahalara Dair Yönetmelik
- Su Kirliliğini Kontrol Yönetmeliği
- Atıksuların Kanalizasyona Deşarj Yönetmeliği
- Yeraltı Sularının Kirlenmeye ve Bozulmaya Karşı Korunması Hakkında Yönetmelik
- Tehlikeli Maddelerin Sucul Ortamda Neden Olduğu Kirliliğin Kontrolü Hakkında Yönetmelik
- Tehlikeli Maddelerin Havayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik
- Sanayi Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği
- Isınma Amacıyla Oluşan Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği
- Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği
- Sera Gazı Emisyonları Yönetmeliği
- Ozon Tabakasını İncelten Maddelere ilişkin Yönetmelik
- Florlu Sera Gazlarına ilişkin Yönetmelik
- Atık Yönetimi Yönetmeliği
- Sıfır Atık Yönetmeliği
- Atıkların Düzenli Depolanmasına Dair Yönetmelik
- Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği
- Poliklorlu Bifenil ve Poliklorlu Terfenillerin Kontrolü Hakkında Yönetmelik
- Ambalaj Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği
- Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği
- Ömrünü Tamamlamış Araçların Kontrolü Yönetmeliği
- Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği
- Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği
- Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği
- Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolü Yönetmeliği
- Koku Oluşturan Emisyonların Kontrolü Hakkında Yönetmelik
- Binalarda Enerji Verimliliği Yönetmeliği

- Enerji Kaynaklarının ve Enerji Kullanımında Verimliliğın Artırılmasına Dair Yönetmelik
- Orman Sayılmayan Tapulu Taşınmazlar Üzerindeki Ağaç ve Ağaççıklardan Faydalanılması Hakkında Yönetmelik
- 167 Sayılı Yeraltı Suları Hakkında Kanun
- Su Havzalarını Koruma ve Kontrol Yönetmeliğı
- 4857 sayılı İş Kanunu
- 6356 Sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanunu
- 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu
- İş Kanunu'na ilişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliğı
- İş Kanunu'na Göre Fazla Çalışma ve Fazla Sürelerle Çalışma Yönetmeliğı
- Postalar Halinde İşçi Çalıştırılarak Yürütölen İşlerde Çalışmalara İlişkin Özel Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik
- Asgari Ücret Yönetmeliğı
- İşyerlerinde İşin Durdurulmasına Dair Yönetmelik
- 4734 Sayılı Kamu İhale Kanunu
- 4735 Sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu
- 6331 Sayılı İş Sağlığı ve Güvenliğı Kanunu
- İş Sağlığı ve Güvenliğı Hizmetleri Yönetmeliğı
- İlk Yardım Yönetmeliğı
- Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliğı Yönetmeliğı
- Çalışanların İş Sağlığı ve Güvenliğı Eğitimlerinin Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik
- İş Sağlığı ve Güvenliğı Kurulları Hakkında Yönetmelik
- İş Sağlığı ve Güvenliğı Risk Değerlendirmesi Yönetmeliğı
- İş Sağlığı ve Güvenliğı Uzmanlarının Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik
- İşyeri Hekimi ve Diğer Sağlık Personellerinin Görev, Yetki, Sorumluluk ve Eğitimleri Hakkında Yönetmelik
- Geçici veya Belirli Süreli işlerde İş Sağlığı ve Güvenliğı Yönetmeliğı
- Açık Alanda Kullanılan Teçhizat Tarafından Oluşturulan Çevredeki Gürültü Emisyonu ile ilgili Yönetmelik
- Egzoz Gazı Emisyonu Kontrol Yönetmeliğı
- Türkiye Bina Deprem Yönetmeliğı
- Karayolları Trafik Yönetmeliğı
- 5378 sayılı Engelliler Hakkında Kanun
- Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliğı
- İşyeri Bina ve Eklentilerinde Alınacak Sağlık ve Güvenlik Önlemlerine ilişkin Yönetmelik
- Binaları Yangından Koruma Yönetmeliğı
- Çalışanların Gürültü ile ilgili Risklerden Korunmalarına ilişkin Yönetmelik
- Çalışanların Titreşim ile ilgili Risklerden Korunmalarına ilişkin Yönetmelik
- Toz Emisyonunun Kontrolü Yönetmeliğı
- Patlayıcı Ortam Tehlikelerinden Çalışanların Korunması Hakkında Yönetmelik
- İşyerlerinde Acil Durumlar Hakkında Yönetmelik
- Kimyasal Maddelerle Çalışmada Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik

- Kansorejen ve Mutajen Maddelerle Çalışmalarda Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik
- Kişisel Koruyucu Donanımların İşyerlerinde Kullanılması Hakkında Yönetmelik
- Sağlık Kuralları Bakımından Günde Azami Yedi Buçuk Saat veya Daha Az Çalışması Gereken İşler Hakkında yönetmelik
- Güvenlik ve Sağlık İşaretleri Yönetmeliği
- Elle Taşıma İşleri Yönetmeliği
- Radyasyon Güvenliği Yönetmeliği
- Tehlikeli Maddelerin Karayolu ile Taşınmasına Dair Yönetmelik
- Kimyasalların Kaydı, Değerlendirilmesi, İzni ve Kısıtlanması Hakkında Yönetmelik
- Madde ve Karışımların Sınıflandırılması, Etiketlenmesi ve Ambalajlanması Hakkında Yönetmelik
- 2942 sayılı Kamulaştırma Kanunu
- 3194 sayılı İmar Kanunu
- 4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu
- 6698 Sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
- Bilgi Edinme Hakkı Kanununun Uygulanmasına ilişkin Esas ve Usuller Hakkında Yönetmelik
- 3071 sayılı Dilekçe Hakkının Kullanılmasına Dair Kanun
- 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu
- 1593 Sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu
- 6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Karşı Şiddetin Önlenmesine Dair Kanun
- Sivil Hava Meydanları, Limanlar ve Sınır Kapılarında Güvenliğin Sağlanması, Görev ve Hizmetlerin Yürütülmesi Hakkında Yönetmelik
- Genel Havacılık Hava Taşımacılığına ilişkin Güvenlik Tedbirleri Hakkında Yönetmelik
- 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun
- Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunun Uygulanmasına ilişkin Yönetmelik
- Havalimanları Yer Hizmetleri Yönetmeliği
- 5126 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu
- 5393 sayılı Belediye Kanunu

1.3 ÇSYP Kapsamı

ÇSYP, Projenin tasarım, inşaat ve işletme aşamaları ve görev ve sorumlulukları doğrultusunda Projede çalışan tüm personel için geçerlidir.

Bu doküman, çevresel ve sosyal yönetim için kapsamlı bir çerçeve niteliğindedir. EPC Yüklenicisinin, saha hazırlık/inşaat faaliyetleri başlamadan önce bu çerçeve dokümanda yer alan önlem ve ilkeleri bir İnşaat Çevresel ve Sosyal Yönetim Planına (İÇSYP) aktarması gerekmektedir.

Bu ÇSYP, hem Türkçe hem İngilizce dillerinde hazırlanmış olup, iki belge arasında uyumsuzluk olması durumunda İngilizce versiyonu Türkçe versiyonundan üstün tutulacaktır.

1.4 İnşaat ÇSYP'si

İÇSYP, Projenin inşaat aşamasının tamamı boyunca gerçekleşecek olan çevresel ve sosyal etkileri azaltmak adına alınması gereken çevresel kontrol adımlarını en azından aşağıda belirtilenleri tanımlamak suretiyle detaylı olarak anlatmaktadır:

- İşlerin tanımı,
- Düzenleyici gereklilikleri,
- Saha organizasyonu ve yönetimi,
- Görev ve sorumluluklar,
- Gözden geçirme, raporlama ve denetleme prosedürleri,
- Çevresel ve sosyal riskler ve etkiler,
- Etki azaltma ve koruma önlemleri,
- İzleme gereklilikleri,
- Eğitim gereklilikleri,
- Acil duruma müdahale planları ve
- Yöntem bildirimleri (uygun durumlarda).

İÇSYP son şeklini aldıktan sonra aşağıdakilerle desteklenecektir:

- Politikalar – Projenin çevresel ve sosyal performansını yönlendirmede kapsamlı ilkeler sistemi,
- Planlar – işlerin kapsamından etkilenen alanlar ve belirli konularla ilgili olarak yüklenicilerin hazırlamış olduğı ek, daha detaylı planlar (ör. atık yönetim planı) ve
- Prosedürler – planların uygulanmasını desteklemek amacıyla inşaat yüklenicileriyle iş birliğı içinde Sponsor tarafından hazırlanmış daha spesifik iş talimatları.

İnşaat aşaması esnasında EPC Yüklenicisinin denetlenmesinden Sponsor sorumludur. Sponsor ayrıca Projenin, işletme aşaması için bu dokümanda belirtilen etki azaltma önlemlerine de uygun olmasını sağlamakla yükümlüdür.

1.5 ÇSYP Yapısı

Bu dokümanın yapısı aşağıda belirtildiğı şekildedir:

Kısım 2’de ÇSYP’nin hangi kurumsal düzenlemelerle uygulandığı ve Sponsor ile EPC Yüklenicisi arasındaki ilişki ve sorumluluklar belirtilmektedir. İlgili olduğı yerlerde kurumsal düzenlemelerin tahsis edilen görevlere uygun ve yeterli olduğundan emin olmak adına birtakım kapasite geliştirme önlemleri de belirlenmiştir.

Kısım 3’te ilgili personelin ve kuruluşların doğru kapasite ve kabiliyette olduğundan emin olmak adına Proje için eğitim gereklilikleri açıklanmaktadır. Aynı zamanda eğitimin uygun olduğundan nasıl emin olunacağı ve hangi personelin hangi eğitimi aldığına dair kayıtların etkili bir şekilde nasıl tutulacağı da anlatılmaktadır.

Kısım 4’te ise Sponsor ve EPC Yüklenicisi tarafından ÇSYP’nin bir parçası olarak uygulanacak olan sahaya özgü çeşitli ÇSSG yönetim ve izleme planları özetlenmektedir. Bu alt planların amacı, ÇSED sürecinde tespit edilen çeşitli etki azaltma önlemleri/faaliyetlerinin, yapılandırılmış bir şekilde projeye dahil edilmesini sağlamaktır.

Kısım 5’te ÇSYP dokümantasyonu kapsamındaki faaliyet ve taahhütlerle ilişkili izleme ve raporlama gerekliliklerinin genel bir özeti yer almaktadır. İzleme ve raporlama gereklilikleri kapsamında, Proje geliştikçe düzenli gözden geçirme ve güncellemelere tabi olacak olduğundan yaşayan bir doküman olarak tasarlanmış olduğunu yansıtarak ÇSYP’ye uyarlanabilir yönetim kapasitesinin dahil edilmesi de yer almaktadır.

2 ÇSYP'nin Uygulanması

2.1 Genel Özet

Proje sahibi ve aynı zamanda geliştiricisi olan Proje Sponsoru ve projenin inşasını gerçekleştiren EPC yüklenicisi, projenin inşaat ve işletme aşamalarına dahil olan kilit paydaşlardır. Proje Sponsorunun, bu ÇSYP'de belirtilen etki azaltma önlemlerinin uygulanmasında genel bir sorumluluğu bulunmaktadır.

EPC Yüklenicisinin, bu çerçeve dokümandaki önlem ve ilkeleri, bir İnşaat ÇSYP'sine (İÇSYP) aktarma zorunluluğu olup Proje Sponsorlarının da bu çerçeve dokümandaki önlem ve ilkeleri, Projenin işletme aşamasını kapsayacak olan Çevresel ve Sosyal Yönetim Sistemine (ÇSYS) aktarmaları gerekmektedir.

Farklı kuruluşların geliştireceği ve uygulamakla sorumlu olacağı yönetim planları ve ilişkili etki azaltma önlemlerine ilişkin detaylar işbu dokümanın 4'üncü Kısımında verilmiştir.

2.2 Görev ve Sorumluluklar

Bu bölümde Proje Sponsorlarının ve EPC Yüklenicisinin görev ve sorumlulukları anlatılmaktadır. EPC yüklenicisi tarafından gerçekleştirilecek inşaat ve Proje Sponsoru tarafından gerçekleştirilecek işletme aşamaları için proje ÇSYS'nin bir parçası olarak bir "RASCI Matrisi" çıkarılması tavsiye edilmektedir. Bu matris sayesinde her bir ana görevde sorumluluğun, hesap verme zorunluluğunun kime ait olduğu, kimin desteklediği, kimlere danışılması gerektiği ve kimlere bilgi verilmesi gerektiği görülebilecektir. Bu matris, personel tanımlandıktan ve görevler üzerinde tamamen anlaşma sağlandıktan sonra gerçekleştirilecektir.

2.2.1 Proje Sponsoru

Proje Sponsoru hem inşaat hem de işletme aşamaları esnasında Proje faaliyetlerinin uygunluğuna ilişkin genel hesap verme zorunluluğu ile yüklenicilerinin performansı da dahil olmak üzere çevresel ve sosyal performansında nihai sorumluluk sahibidir. İnşaat aşaması esnasında EPC Yüklenicisi ve onun alt yüklenicileri tarafından ilgili ÇSYP unsurlarının uygulanmasının denetlenmesi ve izlenmesi Proje Sponsorunun sorumluluğundadır. Bu sorumluluk kapsamında EPC Yüklenicisinin, ÇSYP'nin ilgili unsurlarını uyguladığının denetlenmesi ve değerlendirilmesi, ÇSSG performansının, uluslararası standartlar ve iyi uluslararası endüstriyel uygulamalara (GIIP) paralel olarak sürdürülebilmesi için gerektiğinde düzeltici eylemlerin alınması da yer almaktadır.

Proje Sponsoru, çevresel ve sosyal sorunları yönetmek için kurulmuş olan sistem ve prosesleri belirleyen ÇSYS'nin geliştirilmesinden de sorumludur. ÇSYS, Projeye yönelik politikaları belirleyecek ve bu ÇSYP'nin uygulanması ve diğer yönetim sistemi koşullarına uygun olması için organizasyon düzeyinde yönetime dair daha fazla detay verecektir.

Proje işletme aşamasına doğru ilerledikçe Proje Sponsorunun çevresel ve sosyal konuların yönetilmesi ve izlenmesindeki doğrudan rolü de artacaktır.

2.2.2 EPC Yüklenicisi

EPC Yüklenicisi; Proje Sponsoru, kendisi ve diğer yükleniciler arasında yapılan anlaşmalarla uygulanan İÇSYP kapsamında belirlenen belirli başlı koşullara uymak zorundadır. Bu amaçla sözleşmelere ek hüküm eklenebilir veya ek olarak bu çerçeve ÇSYP iliştirilebilir. Yüklenici sözleşmelerinde bu ÇSYP'ye ve ilgili ulusal ve uluslararası gerekliliklere uygunluk şartı koşulmalıdır.

Özel bir İÇSYP ile işbu doküman kapsamındaki inşaat aşamasına ilişkin etki azaltma ve izleme tedbirlerinin başarılı bir şekilde uygulanması ve inşaat yüklenicilerinin İÇSYP kapsamındaki koşullara uymasının sağlanması EPC Yüklenicisinin sorumluluğundadır.

EPC Yüklenicisi, inşaat aşamasına yönelik hassas şikayetler de dahil olmak üzere çalışanların ve altyüklenicilerin çalışanlarının şikayetlerini ele almak üzere bir Çalışan Şikâyet Yöneticisi tayin edecektir. EPC Yüklenicisi aynı zamanda gerekirse yerel topluluklarla Proje Sponsorunun Toplum İrtibat Sorumlusunun denetiminde etkileşim kurabilmek adına bir Topluluk İrtibat Sorumlusu (TİS) atayacaktır. EPC Yüklenicisinin, inşaat yüklenicilerini ve Proje sahasını düzenli olarak izlemesi ve denetlemesi ve işbu ÇSYP’de belirtildiği şekilde güncel kayıt tutması ve Proje Sponsoruna düzenli olarak rapor vermesi gerekecektir.

2.3 Çevre, Sosyal, Sağlık ve Güvenlik Konularının Yönetilmesi

Yukarıda belirtilen kurumsal görev ve sorumlulukların yerine getirilebilmesi için her kuruluşun, Çevresel, Sosyal, Sağlık ve Güvenlik (ÇSSG) konularını ve inşaat ve işletme aşamalarına yönelik riskleri yönetmek adına personel yapı ve görevlerini tespit etmesi gerekmektedir. Bu bölümde inşaat ve işletme aşamalarına yönelik yapı ve görevler özetlenmektedir.

2.3.1 İnşaat Aşaması

İnşaat aşaması esnasında EPC Yüklenicisi, İÇSYP’nin geliştirilip onaylanmasında birincil sorumlu taraftır. Proje Sponsoru, inşaat aşamasıyla ilgili gözetim sunmakta olup nihai hesap verme yükümlülüğü vardır. Her kuruluşa dair detay aşağıda verilmiştir.

2.3.1.1 EPC Yüklenicisi

EPC Yüklenicisinin, ISO 14001:2015¹ ve ISO 45001:2018² veya dengi ilkelere uyması gerekmektedir. Bu standartlar, ÇSSG yönetim sistemlerinin ve bu doğrultuda ortaya çıkan ÇSSG yönetim performanslarının düzenli olarak iyileştirilmesine duyulan ihtiyaca bilhassa vurgu yapmaktadır.

EPC Yüklenicisi aşağıdaki aksiyonları alacaktır:

- İlgili koşullara uygun olarak kilit faaliyet alanlarını belirleyen bir inşaat vaziyet planının çıkarılması
- Projeye özgü bir İÇSYP hazırlanması.
- Diğer paralel alt planların detaylandırılması (ör. Hava Kalitesi Yönetim Planı, İnşaat Trafik Yönetim Planı vs).
- Proje ilerlemesi sırasında oluşturulan planların gereksinimlerine atıflarda bulunan ve kilit faaliyetleri içeren ayrıntılı yöntem beyanları üretilmesi
- Sahadaki işleri denetlemek üzere ÇSSG sorumlulukları olan birinin belirlenmesi. Bu kişi, tam zamanlı bir çalışan olmalı, uygun vasıflarda olmalı ve bu konuda en az on yıllık deneyimi olmalıdır. ÇSSG yöneticisi, bir ÇSSG ekibiyle desteklenecektir.
- Uygun olduğu şekilde inşaat öncesi veya esnasında ÇSYP koşullarının izlenmesi ve uygulanması için tüm gereken eğitimlerin verilmesi
- ÇSSG yönetim ve eşgüdüm prosedürlerinden oluşan kapsamlı bir paketin hazırlanmasından sorumlu olunması
- İÇSYP’deki etki azaltma faaliyetlerinin koşullarının uygulanması
- ÇSYP’de belirtilen çevresel ve sosyal izlemenin gerçekleştirilmesi

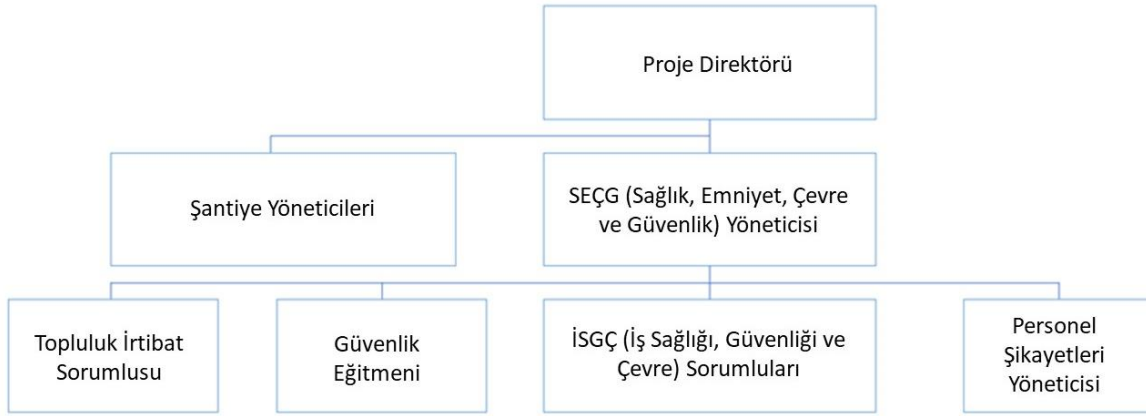
¹ ISO 14001:2015 <http://www.iso.org/iso/home/standards/management-standards/iso14000.htm>

² ISO 45001:2018 <https://www.iso.org/standard/63787.html>

- Tüm altyükleniciler de dahil olmak üzere işçi şikayetleri ve performanslarının izlenmesini yönetip aylık olarak raporlayacak bir Çalışan Şikâyet Yöneticisinin atanması
- Bölge halkıyla etkileşime girecek ve inşaat aşamasında kamuoyundan alınan şikayetleri kabul edecek, kaydedecek, araştırarak, yönetecek ve aylık olarak raporlayacak olan bir TİS atanması

Tüm yüklenici personeli, kendi görevlerine düşen ÇSG yönetiminden sorumludur. ÇSSG personelinin başlıca sorumluluğu, İÇSYP ve ÇSYS'ye ve şantiye personelinin işi dışındaki diğer planlara bağılılıkların ve iyileştirmelerin izlenmesine ve raporlanmasına odaklanmaktadır.

Yüklenicinin İÇSYP'nin gerekliliklerine uyması da dahil olmak üzere inşaat yüklenicisinin performanslarından EPC Yüklenicisi sorumludur. Tüm inşaat yüklenicilerinin, İÇSYP'yi uygulaması ve bunu düzenli olarak izlemesi ve yönetmesi için özel bir çevresel ve sosyal personeli olmak zorundadır. Yüklenici personelinin, EPC Yüklenicisi ÇSSG personeliyle yakın ilişki içinde olması gerekmektedir. Projeden beklenen tipik bir inşaat yüklenicisi ÇSSG kadro yapısı Şekil 2-1 ve Tablo 2-1'de verilmiştir.



Şekil 2-1: Tipik EPC Yüklenicisi ÇSSG Yapısı

Tablo 2-1: Tipik EPC Yüklenicisi ÇSSG Kadrosu

Görev	Sorumluluk	Bu pozisyondaki toplam -personel sayısı (işlerin ölçeğine bağılı olarak)
Project Direktörü	Altyüklenici(ler) de dahil olmak üzere sözleşmeli işlerin ÇSSG performansını da kapsayarak tüm EPC sözleşmesinin genel sorumluluğu.	1
Şantiye Müdürü	ÇSSG gerekliliklerinin pratikte uygulanması ve saha içi ÇSSG performansı da dahil olmak üzere tüm inşaat faaliyetlerinin koordinasyonu.	1
İSGÇ Müdürü	Projenin ÇSSG performansının izlenmesi ve raporlanması. ÇSSG düzenleyici ara yüzü. İÇSYP planlarının uygulanmasının ve çevresel sorun ve performanslarının yönetilmesi ve izlenmesi Ekibin yönetilmesi Şantiye müdürüne raporlama İntibak eğitimi de dahil olmak üzere personele verilen eğitimlerin düzenlenmesi (eğitimin verilmesi konusunda Çevre ve Sosyal Görevlilerle irtibata geçilmesi)	1

Görev	Sorumluluk	Bu pozisyondaki toplam -personel sayısı (işlerin ölçeğine bağlı olarak)
	Proje işlerinin yerine getirilebilmesi için doğru çevresel ve sosyal izinleri, ruhsatları ve deşarj koşullarının sağlanması Çalışanların uygun imkanlara, sözleşmelere, izinlere, vasıflara ve kapasiteye sahip olduğundan emin olmak için İK ekipleriyle irtibat halinde olunması	
İSGÇ Süpervizörü İSGÇ Görevlileri Güvenlik Eğitmeni	İÇSYP planlarının uygulanmasının ve çevresel sorun ve performanslarının izlenmesi Saha faaliyetlerinin ve altyüklenici faaliyetlerinin yanı sıra izin ve ruhsat koşulları vb. gerekliliklerin denetlenmesi İÇSYP uygulamasının izlenmesi ve sağlık ve güvenlik sorunlarının İSGÇ Müdürüne raporlanması “İş güvenliği toplantıları” da dahil olmak üzere gerekli eğitimlerin verilmesi. Güvenlik Eğitmeni ve Güvenlik Süpervizörü, sahada yüksek sağlık ve güvenlik standartları sağlayarak, sağlık ve güvenlik konuları izleyerek ve diğer görevlerin yanı sıra eğitim vererek SGÇ ekibini destekleyecektir.	1x SGÇ Süpervizörü 1x Güvenlik Eğitmeni Görevli sayısı, faaliyet düzeyine bağlı olarak değişebilir
Çalışan Şikâyet Yöneticisi	İşçi konaklama alanlarının izlenmesi ve İşçi Konaklamasına ilişkin IFC/EBRD Rehberi ile uyumlu olduklarından emin olunması Çalışan şikâyet mekanizmasının sürdürülmesi Personel şikâyetlerinin yönetilmesi ve çözülmesi Tüm altyüklenicilerin işgücü performanslarının izlenmesi İnşaat yüklenicileri de dahil olmak üzere çalışan şikâyetleri ve işgücü performansı hakkında düzenli raporlama yapılması	İnşaat yüklenicilerinde 1 + 1 x Çalışan Şikâyet Yöneticisi
Topluluk İrtibat Sorumlusu	İnşaat esnasında projeden etkilenen topluluklarla Sponsorun Topluluk İrtibat Sorumlusunun denetimi ve yönetiminde irtibat ve iletişim kurulması Paydaş Katılım Planı (PKP) ve Düzeltici Eylem Planı (DEP)’nin uygulanmasında Sponsorun TİS’i ile koordinasyonun sürdürülmesi İnşaat esnasında topluluklardan gelen şikâyetlerin PKP’ye uygun olarak kabulü, yönlendirilmesi, yönetilmesi ve çözülmesi. Tüm şikâyetler kaydedilecek ve Kredi Verenlere proje raporlaması kapsamında rapor edilecektir Düzenli olarak topluluk şikâyetlerinin raporlanması	1

SGSÇ Kıdemli Yöneticisi

EPC Yüklenicisinin, İÇSYP ve ilgili yönetim planlarının günlük olarak uygulanmasında birincil sorumluluğu üstlenecek, örneğin SGSÇ Yöneticisi görevini yürütecek birini tayin etmesi gerekmektedir. Resmi iş tanımı, aşağıda verilen unsurlara uygun olacaktır. Tayin edilen kişi aşağıda belirtilen sorumlulukları yerine getirecektir:

- Çevre ve sosyal yönetiminin uygulanmasında birincil sorumluluğu üstlenmek;
- İÇSYP ve alt planların uygulanmasını sağlamak ve denetlemek (aşağıda açıklandığı şekilde Şantiye Müdüründen alınan destekle) ve tüm altyüklenicilerin İÇSYP koşullarına uygun olmasını sağlamak;
- Performansları gözden geçirmek ve Şantiye Müdürü, EPC Yüklenicisi ve Proje Sponsoruna raporlamak;
- İÇSYP’ye uygunluğu sağlamak amacıyla altyüklenici(lerin) çevresel ve sosyal koruma/etkileri azaltma önlemlerini gözden geçirmek;
- İÇSYP’ye uygunsuzlukları günlük olarak EPC Yüklenicisinin Şantiye Müdürüne raporlamak;

- Düzenli olarak çevresel ve sosyal farkındalık oturumları düzenlemek ve sahada çevresel ve sosyal standartlarının uygulanması konusunda personele yardımcı olmak;
- Giriş eğitimi de dahil olmak üzere personele eğitimler düzenlemek (eğitimlerin düzenlenmesinde İSGÇ Görevlileriyle, İK, TİS ve kültürel miras uzmanı irtibat halinde olmak);
- Taahhüt edilen etki azaltma önlemlerinin uygulanmakta olduğunu kontrol etmek amacıyla düzenli denetim/teftişler düzenlemek;
- Resmi makamlar, diğ er harici organlar ve kamuoyu da dahil olmak üzere paydaşlar için çevresel ve sosyal konularda EPC Yüklenicisinin ilk irtibat noktası olarak hareket etmek;
- Projenin, işlerin yapılmasına yönelik doğ ru çevresel ve sosyal izinleri, ruhsatları ve deşarj koşullarına sahip olmasını sağlamak ve
- Çalışanların yaptıkları işler için uygun imkanlara, sözleşmelere, izinlere, vasıflara ve kapasiteye sahip olduğundan emin olmak için İnsan Kaynakları (İK) ekipleriyle iletişim kurmak.

EPC Yüklenicisinin İSGSÇ Kıdemli Yöneticisinin sahip olması gereken bilgi ve deneyimler aşağıdaki şekilde olacaktır:

- Çevre ve sosyal yönetiminin uluslararası standart tekniklerine hâkim olması;
- Bu alanda yerel çevre ve sosyal mevzuatları ve olası gelişmelerden haberdar olması;
- Çevresel ve sosyal izleme tekniklerini pratikte uygulayabiliyor olması;
- Kısa,  z ve kesin raporlar ortaya çıkarabilmek için çevresel ve sosyal verileri  zetleyebilme kabiliyeti olması;
- Katı ancak pragmatik, çevresel ve sosyal kontrol prosedürlerini uygulayabilecek ve inşaat personelinin yüksek düzeyde çevresel ve sosyal farkındalığa çıkarabilecek güvene sahip olması ve
- İnşaat sahalarında en az on yıllık tecrübesi olması.

şantiye Müdürü

şantiye Müdürü, faaliyetleri İSGSÇ Y oneticisinden gelen girdileri esas alarak koordine etmekte ve İÇSYP'nin sahada uygulanması konusunda kabiliyet sahibi personelin atanmasına yardımcı olmaktadır. şantiye Müdürünün sorumlulukları şu şekilde öngörülmüştür:

- SGSÇ Yöneticisinin, İÇSYP'yi anlayıp uygulamaya yetecek kadar vasıflı olduğundan emin olmak;
- Gerekirse çevresel ve sosyal konular sorumlusuna yardımcı olacak personeli atamak;
- Çevresel ve sosyal konular ve uygunsuzluklar ile ilgili olarak Proje Sponsoruyla iletişim kurmakla sorumlu olmak;
- Projenin yönetilmesini denetlemek ve izlemek, koşulların ve şartnamelerin karşılandığından emin olmak, ilerlemeleri gözden geçirmek ve maliyetleri denetlemek adına metraj şefleriyle irtibat kurmak;
- Proje Sponsoruyla, inşaattaki diğ er uzmanlarla ve gerekirse toplum üyeleriyle iletişim kurmak;
- Sahada veya organizasyon yapısı içindeki çevresel ve sosyal sorunları çözmek amacıyla SGSÇ Yöneticisine görünür ve anlamlı destek vermek;
- İnşaat işçilerini koordine etmek ve denetlemek;
- İnşaat ve şantiye güvenliğini sağlamak adına güvenlik denetimleri yapmak;
- Saha raporları, tasarım ve çizimleri kontrol edip hazırlamak;
- Kalite kontrol prosedürlerinin devamlılığını sağlamak;

- Riskleri değerlendirip en aza indirmek ve
- Sözlöşmelerin müzakere edilmesine ve izin ve ruhsatların alınmasına yardımcı olmak.

Çevre, Sosyal, Sağlık ve Güvenlik İzleme Sorumluları

EPC Yüklenicisinin Çevre, Sosyal, Sağlık ve Güvenlik İzleme Sorumlularının, iş güvenliği ve sağlığı konuları ile işgücü performansı konuları da dahil olmak üzere yerel makamlarca ve kredi verenlerce gerekli görölen ve İÇSYP’de belirtilen hususlarla ilgili olarak Ç&S uygunluğu kontrol etmek amacıyla etüt ve düzenli saha kontrolü yapması gerekmektedir. Ç&S, işgücü veya sağlık ve güvenlik riskleri tespit edildiğinde bu izleme sorumluları, bu konudan sorumlu olanlarla irtibata geçerek sorunun düzeltilmesini talep etmektedir. Önceden tespit edilmiş olan uygunsuzlukların, İSGSÇ Şantiye Müdürünün desteğini alarak uygun standartlarda tamamlanmış olmasını sağlamaktan sorumludurlar. Bu sorumluların, eğitim vermenin yanı sıra bilimsel olmayan hedef kitleye teknik konuları basit bir şekilde anlatabilme kabiliyeti olmalıdır. Eğitim kapsamına çevre, sosyal, işgücü, sağlık ve güvenlik konularında sahada “iş güvenliği” toplantıları yapılması da dahildir.

Sorumluların, izin/ruhsatlarla ilgili koşullar da dahil olmak üzere izin ve ruhsat gerekliliklerine göre denetimlerin yapılmasında SGSÇ Kıdemli Müdürünü desteklemesi beklenmektedir.

2.3.1.2 Proje Sponsoru

Proje Sponsorunun, ÇSSG’nin yönetilmesinde ve inşaat aşamasında genel bir hesap verme yükümlölüğü bulunmaktadır. Bu yükümlölüğün bir parçası olarak Proje Sponsoru, EPC Yüklenicisinin ve tüm yüklenicilerin performanslarının düzenli olarak denetlenmesinden sorumludur. Bu sorumluluklara, EPC Yüklenicilerinin uluslararası en iyi uygulamalara paralel olarak İÇSYP ve çevresel ve sosyal yönetim konularındaki sorumlulukları da dahildir. Söz konusu denetimler, gerekirse bağımsız uzmanlardan hizmet almak suretiyle de uygulanabilmektedir.

Dolayısıyla Proje Sponsoru inşaat süreci boyunca aşağıda belirtilen görevleri üstlenecektir:

- ÇSYP koşullarına göre yüklenici dokümanlarını (örneğin raporlama, kayıt tutma ve denetleme konusunda ilgili alt yönetim planları, prosedürleri ve mekanizmaları) gözden geçirmek;
- Düzenli denetim yapmak;
- Örüntülerin belirlenmesi için kayıtları sürekli olarak kontrol etmek;
- Bir yüklenici raporlama yapısı belirlemek;
- ÇSSG konularının gündem maddesi olduğu düzenli toplantılar düzenlemek ve
- Halkla ilişkiler ve şikayetlerin, PKP’de tanımlanan şikayet yönetimi olan PKP’ye uygun olarak yönetilmesini, tüm şikayetlerin kaydedilmesini ve kaydedilmesini ve rapor edilmesini sağlayın. Sponsorun TİS’si bunu yönetecek ve EPC yüklenicisindeki ilgili personeli denetleyecektir.

Proje Sponsoru, Yüklenicinin sözleşme ve anlaşmalarına, zayıf çevresel ve sosyal performansı gösterildiğinde ödemelerin durdurulması veya mükemmel performans gösterildiğinde ek ödeme yapılması gibi maddeler ekleyerek bu koşullara uyulmasını teşvik edecektir. Proje Sponsoru, Yükleniciden alınan tüm raporları uygunluk bakımından yakın olarak izleyecektir.

İnşaat esnasında Proje Sponsoru için bir yönetim personeli yapısı önerilmiyor olsa da yukarıdaki sorumlulukların etkili bir şekilde yerine getirilmesini sağlayacak görevler belirlenecektir. Gerekirse bağımsız uzmanlardan da ek destek alınmalıdır.

Bunlarla birlikte ÇSSG için işletme aşaması yönetim yapısı unsurları, inşaat aşaması için de uygulanmalıdır (Bkz. Şekil 2-2).

ÇSSG Yöneticisi, Proje için Kredi Verenlerin Teknik Danışman(ları) (KVTD) ile düzenli olarak gözden geçirme toplantıları düzenlemekle sorumludur. Bu toplantılar, raporların sunulması ve sonuçların denetlenmesini de kapsayacaktır.

2.3.2 İşletme Aşaması

2.3.2.1 EPC Yüklenicisi

EPC Yüklenicisinin görevleri, yalnızca inşaat aşamasına odaklıdır. Dolayısıyla işletme aşamasında kendilerine önerilen bir görev veya yönetim yapısı bulunmamaktadır.

2.3.2.2 Proje Sponsoru

Proje Sponsoru, işletme aşaması esnasında tüm ÇSSG sorunlarının denetlenmesi ve yönetilmesi adına bir ÇSSG departmanı kuracaktır; bu departman, havalimanının mevcut ÇSSG departmanına üzerine kurulacaktır.

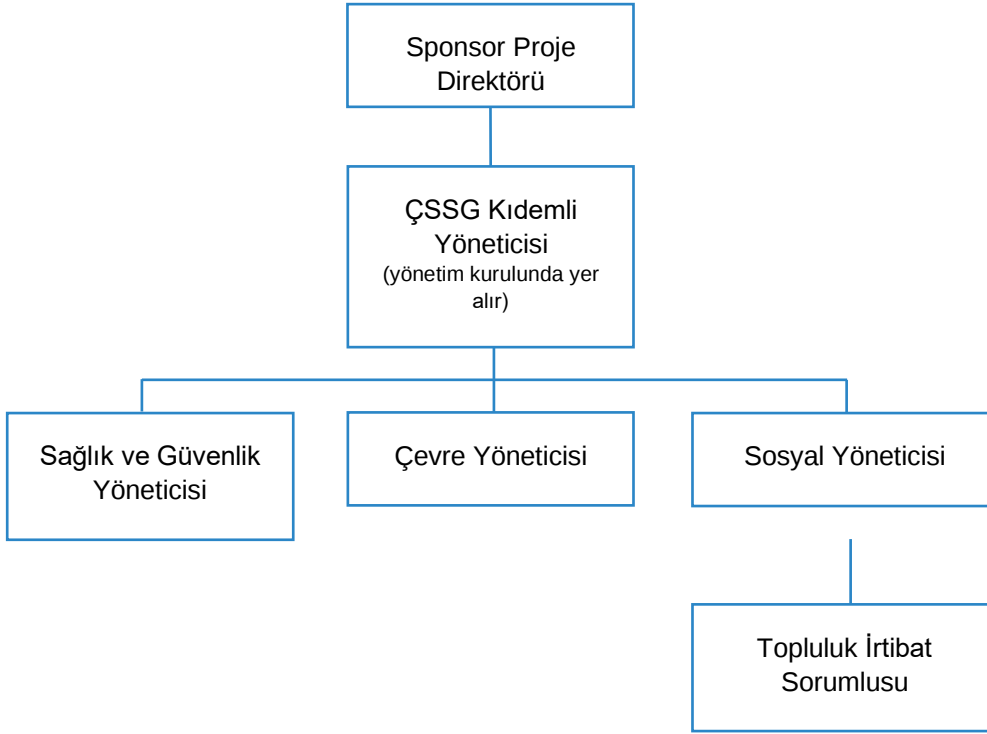
Özel olarak bu ÇSYP’de ana hatlarıyla belirtilen çevresel ve sosyal yönetim ve izleme konularının yerine getirilmesinden sorumlu olacaklardır.

ÇSSG departmanın birincil kadro yapısı Şekil 2-2 ve

Tablo 2-2’de verilmiştir. Proje Sponsoru personelinin kilit rol ve sorumlulukları, kurumsal ve bireysel çalışma prosedürleri de dahil olmak üzere ÇSYS’nin bir parçası olarak oluşturulan prosedürlerde belirlenecektir.

Departman yapısı, personel sayısı ve sorumluluklarında birtakım değişikliklere gidilmesi bekleniyor olsa da genel yapı ve görev ve sorumluluklar, başlangıç aşamasında tanımlanacak ve gerekirse bazı değişiklikler uygulanacaktır.

Şekil 2-2: İşletme ÇSYS organizasyon şeması



Tablo 2-2: Proje Sponsoru işletme ÇSSG departmanı– kilit görevler ve sorumluluklar

Görev	Sorumluluk	Konum
Sponsor Proje Direktörü	Politika, genel sorumluluk, hükümetle irtibat	Merkez ofisindedir, sahayı düzenli olarak ziyaret eder
ÇSSG Kıdemli Yöneticisi	Tüm S&G konularında ÇSSG Direktörüne uygunluk raporlama	Sahada
Çevre Yöneticisi	Çevre konularında uygunluk raporlama ve günlük denetim (Sosyal ve İşgücü Sorumlusuyla ortak görevi olabilir)	Sahada
Sosyal ve İşgücü Sorumlusu	Sosyal ve işgücü ile ilgili konularda uygunluk raporlama ve günlük denetim (Çevre Yöneticisi ile ortak görevi olabilir)	Sahada
Sağlık ve Güvenlik Yöneticisi	Sağlık ve güvenlik konularında uygunluk raporlama ve günlük denetim	Sahada
Topluluk İrtibat Sorumlusu	Projede etkilenen tüm kişilerle günlük etkileşim. Bu görev, Çevre Yöneticisi görevinin bir kısmını da oluşturabilir veya başka bir ekipteki personelle ortak paylaşılabilir (örneğin İnsan Kaynakları veya genel havalimanı yönetimi).	Sahada

3 Eğitim

3.1 Genel Özet

Önceki bölümlerde anlatılan çevresel ve sosyal yönetim yaklaşımının kazanılmasında tüm personelin hem genel hem de işe özgü terimler konusunda gereken eğitimi alması şarttır. Bu eğitim, tek başına bir egzersiz olarak görölmek yerine süregelen eğitim programlarının bölünmez bir parçasını teşkil etmelidir.

Çevresel ve sosyal eğitimler, ÇSED, ÇSYP ve ÇSYS koşullarının tüm personel tarafından net bir şekilde anlaşılıp takip edilmesini ve ilgili tüm tarafların işleri konusunda doğru kabiliyet ve kapasiteye sahip olmasını sağlayacaktır.

Bu bölümde hem inşaat hem de işletme aşamalarında çevresel ve sosyal eğitim gereklilikleri anlatılmaktadır.

3.2 İnşaat Aşaması

Personel eğitimi, inşaat aşamasında ortaya çıkan çevresel risklerin yönetilmesinde kilit bir unsurdur. İnşaat personeline eğitimlerin hazırlanması ve verilmesinden ve ayrıca altyüklenicilerin, görevlerinin gerektirdiği vasıflara sahip olmasının sağlanmasından EPC Yüklenicisi sorumludur. Sponsor ise EPC Yüklenicisinin denetlenmesinden sorumlu olup inşaat personelinin uygun şekilde eğitilmesi konusunda nihai sorumluluğıya sahiptir.

İnşaat aşamasına yönelik çevresel ve sosyal eğitim programları, detaylı tasarım aşamasında yer alarak Proje inşaatının başlamasından önce son halini alacaktır. Eğitim programları, Proje koşullarının ve uluslararası en iyi uygulamaların yerine getirilmesinin sağlanması adına altı ayda bir en az bir kere gözden geçirilerek ihtiyaç duyuldukça güncellenecektir.

Çalışma süreleri, inşaat çalışmaları ile örtüşen ancak görevleri inşaat konularından ziyade işletme konularına odaklanmış olan operasyonel havalimanı personeli ise işletme aşamasındaki eğitim programlarının bir parçasını oluşturacaktır. Bu personelin eğitilmesi EPC Yüklenicisinin değil Sponsorun sorumluluğundadır.

3.2.1 Genel Çevresel ve Sosyal Farkındalık Eğitimi

Tüm inşaat personelinin, genel çevresel ve sosyal farkındalık konusundaki kurum içi eğitim kurslarına katılması şarttır. Bu eğitimler, katılım gösteren personelin unvanlarına bakılmaksızın düzenli olarak verilmektedir. Bu tür eğitimin başlıca amaçları aşağıdaki şekildedir:

- Proje ile ilişkili çevresel ve sosyal risklerin genel itibariyle anlaşılması;
- Bu riskleri yönetmesi gereken yerel, ulusal ve uluslararası eylemler; ve
- Şikayet mekanizması dahil olmak üzere çevresel ve sosyal uygunluk, işçi hakları ve çalışma koşulları ile ilgili Ulusal ve Kredi Kuruluşlarının gereksinimleri
- Çevresel ve sosyal politikaların ve bu politikaların pratikteki uygulanabilirliğinin proje için aydınlatılması (Sponsor ve EPC Yüklenicisinin çevre ve sosyal politikalarına ve planlarına, etik kod/davranış kuralları dayalı olarak). Burada politikaların tüm çalışanların çalışma yöntemleri ve sorumluluklarına dair anlatımlar olacağı vurgulanacaktır.

Çevresel ve sosyal konulara dair süreklilik arz eden bir farkındalık sağlanacaktır. Projenin Çevresel ve Sosyal Politika Beyanı, saha içinde idare bloku, karşılama alanı, kontrol odası, personel yemekhaneleri ve şantiye ofisleri gibi göze çarpan noktalarda sürekli olarak gösterilecektir. Etik kurallar/davranış kuralları, şikayet mekanizması ve araçları gibi diğer önemli süreç ve belgeler de uygun ve erişilebilir alanlarda gösterilecektir.

Farkındalık eğitimlerinde, görev bakımından uygunsa çevreyi etkileyebilecek acil durumların (ör. kimyasal/yakıt dökülmesi, uçak kazası, terör saldırısı veya çamur seli ya da deprem gibi doğal afetler) ele alınabilmesi için acil duruma hazırlık konusu da işlenecektir. Gerekirse acil durum müdahale performansına yönelik pratik veya sına oturları da düzenlenecektir. Belirtilen yerlerde öğrenilen dersler ve gelişmeler, eğitimlere ve prosedürlere dahil edilmelidir.

3.2.2 Çevresel ve Sosyal Konular Eğitimi

Çalışma sahalarına giren tüm personel ve üçüncü şahıs ziyaretçiler, giriş yapmadan önce bir şantiye eğitimine katılacaklardır.

Özel veya uzman Ç&S eğitimi aşağıdaki şekilde verilecektir:

- Yüklenici(lerin) süpervizörleri ile aynı veya benzer görevlerde olan çalışanlara;
- İş sorumluluklarına uygun olarak inşaat çalışanlarına, özellikle iş güvenliği toplantıları ile ve
- Dökümelere acil durum müdahalelerinden sorumlu olacak seçilmiş çalışanlara.
- Yükleniciler dahil tüm personel için toplumsal cinsiyete dayalı şiddet ve tacizi önlemeye yönelik ek eğitimler geliştirilecek ve verilecektir.

Projede yer alan tüm kuruluşlar, kendi kuruluşlarında hangi işlerin uzman eğitime ihtiyaç duyduğunu tespit etmesi için bir eğitim ihtiyaçları matrisi ve eğitim programı geliştirip uygulayacaklardır.

Uzman eğitimi, uygun vasa sahip kurum personeli tarafından veya dışarıdan onaylı eğitimciler tarafından verilecektir.

3.3 İşletme Aşaması

İşletme aşamasına yönelik çevresel ve sosyal eğitim programı, faal haldeki havalimanında halihazırda mevcut olan eğitim ve kabiliyet üzerine kurulu olacaktır. Havalimanının operasyonel eğitim ihtiyaçları ve süreçlerini, uluslararası en iyi uygulamalar ve kredi verenlerin koşulları ile uyumlu hale getirmek için güncellemek Sponsorum sorumluluğundadır. Bu sorumluluğa, hangi konularda değişiklik yapılacağını tespit etmek adına mevcut personelin kapasitesinin gözden geçirilmesi de dahildir.

Tüm işletme personelinin, yeni tanıtılan ÇSSG prosesleri ve sistemlerinden haberdar olması gerekecektir. Bu gereklilik, işletme ÇSSG yönetim ekibinin yetki alanının bir parçasını teşkil etmektedir.

Yeni işletme personelleri ekibe dahil olduğunda, güncellenmiş genel çevresel ve sosyal farkındalık eğitimine ve kendi görevlerine yönelik güncellenmiş eğitimlere katılacaklardır.

Eğitim programları, Proje koşulları ve uluslararası en iyi uygulamalara uyum sağlamaları adına yılda en az bir kere gözden geçirilecek olup gereklikçe güncellenecektir.

3.3.1 Genel Çevresel ve Sosyal Farkındalık Eğitimi

İnşaat aşamasında olduğu gibi işletme aşaması personelinin de havalimanı operasyonlarına yönelik kapsamlı çevresel ve sosyal politikaları/planları ve bu politikaların/planların görevleri üzerindeki etkilerini anlamaları beklenmektedir. Tüm personelin, çalışma hakları ve çalışma koşulları, şikayet mekanizması dahil olmak üzere çevresel ve sosyal konulara dair genel bir farkındalığı olmalıdır. Etik kod/davranış kuralları uygun mekanlarda sergilenmeye devam edecektir.

Farkındalık eğitimlerinde, görev bakımından uygunsa çevreyi etkileyebilecek acil durumların (ör. kimyasal/yakıt dökülmesi, uçak kazası, terör saldırısı veya çamur seli ya da deprem gibi doğal afetler) ele alınabilmesi için acil duruma hazırlık konusu da işlenecektir. Gerekirse acil durum

müdahale performansına yönelik pratik veya sınama oturumları da düzenlenmelidir. Belirtilen yerlerde öğrenilen dersler ve gelişmeler, eğitimlere ve prosedürlere dahil edilmelidir.

3.3.2 Çevresel ve Sosyal Konular Eğitimi

İşletme aşamasındaki birçok rol, genel çevresel ve sosyal farkındalık eğitiminin ötesinde, daha fazla eğitim gereksinime sahiptir. Yukarıda da ele alındığı üzere, faal havalimanına yönelik uluslararası en iyi uygulamalar doğrultusunda gerektiğçe gözden geçirilip güncellenecek olan mevcut eğitim prosesleri bulunmakta ve mevcut işletme personeline görevlerine uygun güncel eğitim verilmektedir. Personelin mevcut görevleri, bu görevlerin nasıl yerine getirildiğı, görevleriyle ilişkili çevresel ve sosyal riskler ve tespit edilen boşluklar da güncellemeler kapsamında olacaktır. İşe yeni başlayanlara insan hakları ve toplumsal cinsiyete dayalı şiddet, taciz eğitimleri verilecek ve İK eğitim planlarında belirlenen uygun aralıklarla tüm personele tazeleme eğitimleri verilecektir.

3.4 Eğitim Kayıtları

Personel, çevresel ve sosyal farkındalık eğitimi veya “iş güvenliğı toplantıları” da dahil olmak üzere katıldıkları tüm kurslar için bir katılım belgesi dolduracak ve imzalayacaklardır. Aynı zamanda personelin, verilen eğitimin etkinliğini değerlendirmek adına her kurs sonunda bir kurs değerlendirme formu doldurması da tavsiye edilmektedir.

Kurs değerlendirme ve katılım formları da dahil olmak üzere tüm kayıtlar, Sağlık ve Güvenlik Ekibi tarafından merkezi bir noktada tutulacak olup (inşaat esnasında EPC Yüklenicisinin veya işletme esnasında Sponsorun bir parçası olarak) denetim programının bir parçası olarak yapılan denetimlerde sunulacaktır.

Eğitimin sıklığı ve içeriğı, etkin olduğundan, doğru şekilde ve doğru hedef kitleye verildiğinden emin olmak adına düzenli olarak gözden geçirilecektir. Proje çalışmaları esnasında öğrenilen dersler, eğitimlere dahil edilecektir.

4 Çevresel ve Sosyal Yönetim Programı

Bu bölümde, ÇSED 'de belirtilen etkileri önlemek, en aza indirmek ve telafi etmek adına gereken ek çalışmalar, yönetim planları ve ilgili etki azaltma önlemleri detaylı olarak anlatılmaktadır. Bu planlar, ÇSED ve ÇSEP proseslerinin bir parçası olarak belirlenmiştir.

Planların bir özeti, sorumlu taraf ve proje aşamaları ile beraber aşağıdaki Tablo 4-1'te verilmiştir.

Belirlenen planlar ve prosedürler, yalnızca çerçeve dokümanlar olup Proje Sponsoru tarafından geliştirilip Kredi Verenler tarafından uygunluğu kararlaştırılacaktır. Bu bölümde belirtilen plan ve politikalar, ÇSED ve ÇSEP'ten alınmıştır.

Tablo 4-1: Proje plan gereklilikleri özeti

Plan Adı	Aşama	Sorumluluk
Döküntü Müdahale Planı	İnşaat	EPC Yüklenicisi
Acil Durum Eylem Planı	İnşaat	EPC Yüklenicisi
Su Yönetimi Planı	İnşaat	EPC Yüklenicisi
Tehlikeli Madde Yönetim Planı	İnşaat	EPC Yüklenicisi
Hava Kalitesi Yönetim Planı	İnşaat	EPC Yüklenicisi
Gürültü Yönetimi Planı	İnşaat	EPC Yüklenicisi
Kültürel Miras Yönetim Planı	İnşaat	EPC Yüklenicisi
Trafik Yönetimi Planı	İnşaat	EPC Yüklenicisi
Tesadüfi Keşif Prosedürü	İnşaat	EPC Yüklenicisi
Toplum Sağlığı ve Güvenliği Planı	İnşaat	EPC Yüklenicisi
Atık Yönetimi Planı	İnşaat	EPC Yüklenicisi
Yüklenici Yönetimi Planı	İnşaat	EPC Yüklenicisi
Paydaş Katılım Planı	İnşaat	EPC Yüklenicisi
Arazi Edinimi Düzeltici Eylem Planı ve Tamamlayıcı Geçim Kaynağı İyileştirme Planı	İnşaat	Sponsor
Toplum Sağlığı ve Güvenliği Planı	İşletme	Sponsor
Acil Durum Müdahale Planı	İşletme	Sponsor
İşletme Su Yönetimi Planı	İşletme	Sponsor
Hava Kalitesi Yönetim Planı	İşletme	Sponsor
Gürültü Yönetimi Planı	İşletme	Sponsor
Su Yönetimi Planı	İşletme	Sponsor
Tehlikeli Madde Yönetimi Planı	İşletme	Sponsor
Trafik Yönetimi Planı	İşletme	Sponsor
Kültürel Miras Yönetim Planı	İşletme	Sponsor
Tesadüfi Keşif Prosedürü	İşletme	Sponsor
Yüklenici Yönetim Planı	İşletme	Sponsor
Arazi Edinimi Düzeltici Eylem Planı ve Tamamlayıcı Geçim Kaynağı İyileştirme Planı	İşletme	Sponsor
Paydaş Katılım Planı	İşletme	Sponsor

Tablo 4-3'te detaylı tasarım ve inşaat yönetimi konusunda bilgilendirme yapması gereken ek çalışmalar verilmiştir.

Tablo 4-3 ve Tablo 4-4'te sırasıyla inşaat ve işletme aşamalarından sorumlu taraflarla birlikte Projenin farklı çevresel ve sosyal konuları ile ilgili olarak ÇSED'te belirlenen etki azaltma önlemleri detaylı olarak verilmektedir.

Tablo 4-2: Gereken ek çalışmalar

Ek çalışma	Amaç	Ek çalışmaların detayları	Hazırlık aşaması	Sorumluluk
Su/Yeraltı Suyu Kalitesi İzleme	Projenin su üzerindeki etkilerinin tespit edilmesi	Aşağıda belirtilen noktalardan su numunesi alınması tavsiye edilmektedir: - Yeraltı su tablasına boşaltılmadan önce atıksu arıtma tesisi depolama tankları. - Uçak pisti drenaj sediment tutucu. - Uçak pisti drenajının boşaltıldığı drenaj çukuru (deşarj noktasının yukarı ve aşağı yönlü akıntıları). - Yeni yakıt çiftliği sahası - Havalimanındaki yeraltı suyu kuyuları. - Havalimanı çevresinde, havalimanı sınırından 1 km uzaklıkta bulunan yeraltı suyu kuyuları (izleme planı kapsamında belirli yerler tanımlanacaktır) Aşağıdaki parametrelere göre su numunesi alınması tavsiye edilmektedir: - Arsenik, kadmiyum, bakır, krom (III ve VI), kurşun, cıva, nikel, selenyum, çinko dahil ağır metaller ve metaloitler. - pH, çözünmüş organik karbon, amonyak azotu, askıda katı maddeler - TPH - PAH - PCB – elektrikli teçhizatların yakınlarında - VOC - Haşarat /ot öldürücüler - PFAS – hava tarafı veya yangın söndürme köpüklerinin kullanıldığı yerler Yeraltı suyu kalite izlemelerinde kabul edilebilir sınırlar dışında sonuçlar çıkarsa uygun düzeltici eylemler düzenlemelidir.	İnşaat ve işletme	Sponsor
Toprak Laboratuvar Testleri	Sahanın önceki kullanımları ve civarda mevcut faaliyetler, alandaki potansiyel toprak ve yeraltı suyu kirlenmesinin kaynaklarıdır. Tehlikeli maddelerin dökülmesi ve sızması (petrol ürünleri dahil), toprakta potansiyel hidrokarbon ve ağır metal kirliliğinin başlıca kaynaklarıdır. Bazı	Toprak numuneleri için aşağıda belirtilen kirlenme test takımları tavsiye edilmektedir: - Arsenik, kadmiyum, bakır, krom (III ve VI), kurşun, cıva, nikel, selenyum ve çinko dahil ağır metaller ve metaloitler. - Asbest (yalnızca dolgu/dolgu zeminde).	İnşaat	Sponsor

Ek çalışma	Amaç	Ek çalışmaların detayları	Hazırlık aşaması	Sorumluluk
	kategorilerdeki kirleticiler toprak ve yeraltı suyunda kalıcı olduğundan bunların bulunması, izleme esnasında geniş çapta başka kirleticiler olduğunun da işaretidir. Dolayısıyla sahada temel seviyedeki hidrokarbon ve ağır metal kirlenmesini tespit etmek ve belgelemek faydalı olur.	- pH, toprak organik maddesi, siyanür - Toplam petrol hidrokarbonları (TPH) - Polisiklik aromatik (PAH) - Poliklorobifeniller (PCB) – elektrikli teçhizat yakınlarında - Uçucu organik bileşikler (VOC) - Haşarat/ot öldürücüler – bitki örtüsü püskürtme alanlarında - Per ve polifluroalkil maddeler (PFAS) – hava tarafında veya yangın söndürme köpüklerinin kullanıldığı yerlerde		
Arkeolojik izleme	Eski Su Kanalı 1 ve 3'ün kayıt sınırları içinde ve etrafında zemin bozucu faaliyetler esnasında şarttır.	- İnşaat aşamasında günlük arkeolojik izleme yapılabilmesi için proje organizasyon şeması kapsamında bir arkeoloğun (kültürel miras izleme uzmanı olarak) işe alınacaktır veya kültürel miras izleme danışmanlık hizmetinden faydalanılacaktır. İzleme arkeologlarının veya danışmanlık hizmetlerinin, projenin inşaat faaliyetleri öncesinde yönlendirilmesi sağlanacak olup arkeologların veya danışmanlık hizmetlerinin isim ve görev yerleri, tüm dokümanlarda organizasyon şemasında belirtilecektir. - Kültürel miras/arkeolojik izleme uzman(ları), ekipman operatörleriyle birlikte çalışacak olup işi durdurma yetkisini haiz olacaklardır. Uzman/(lar) projenin zemin bozucu faaliyetlerine eşlik edeceklerdir. - Uzmanlar, kültürel miras varlıklarının korunması konusunda ilgili makamlarla irtibat kurmaya devam edecek ve yetkililerin tavsiyelerini/talimatlarını dikkate alacaktır.	İnşaat	Sponsor

4.1 İnşaat Aşaması Çevresel ve Sosyal Yönetim Planı

Projenin inşaat aşaması boyunca üstlenilen tüm faaliyetler için EPC yüklenicisi tarafından kabul edilecek ÇSSG yönetimi yaklaşımında yol göstermesi amacıyla kapsamlı İÇSYP hazırlanacaktır (Proje Sponsoru tarafından denetlenecektir).

İÇSYP’de inşaat aşamasının tamamı boyunca gerçekleşen ÇSSG etkilerini azaltmak için gerekli kontrol adımları en az aşağıdakileri içerecek şekilde detaylı olarak verilmektedir:

- İşlerin bir tanımı;
- Düzenleyici koşullar;
- Saha organizasyonu ve yönetimi;
- Görev ve sorumluluklar;
- Gözden geçirme, raporlama ve denetleme prosedürleri;
- Etki azaltma ve koruma önlemleri;
- İzleme koşulları;
- Eğitim gereklilikleri;
- Acil durum müdahale planları ve
- Yöntem bildirimleri (uygunsa)

İÇSYP, kontrol prosedürlerini detaylı olarak açıklamak ve uygulama için ilgili sorumlulukları tanımlamak amacıyla ÇSED süreci esnasında tespit edilen kilit ÇSSG konularını ele almak üzere geliştirilecek olan çeşitli alt plan ve prosedürlerle (Tablo 4-1’de sıralanmıştır) desteklenecektir.

EPC Yüklenicisi, İÇSYP’yi geliştirir, Proje Sponsoru ise dokümanı gözden geçirip onaylar. İÇSYP aynı zamanda gerekirse yerel makamlarla da paylaşılmaktadır. EPC Yüklenicisi İÇSYP’ye uymak ve uygulamak zorunda olsa da uluslararası koşullara uygun olarak uygulanmasındaki nihai sorumluluk Proje Sponsoruna aittir.

4.2 İşletme Aşaması– Çevresel ve Sosyal Yönetim Sistemi

İşletme aşaması için ulusal mevzuatlara, standartlara ve kılavuzlara uygun olarak Projenin işletilmesi öncesinde kapsamlı bir ÇSYS hazırlanacaktır. Raporun yapısı ve amaçları, büyük oranda İÇSYP ile aynı olacaktır. Projenin, işletme aşamasına yönelik bu dokümanda belirtilen etki azaltma önlemlerine uygun olmasının sağlanmasından Proje Sponsoru sorumlu olacaktır.

Tablo 4-3: İnşaat Aşaması ÇSYS

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
Genel	C1	Çevresel ve Sosyal Yönetim Sistemi	IFC PS1 EBRD PK1	İnşaat aşamasına yönelik Çevresel ve Sosyal Yönetim Sistemi (ÇSYS), uluslararası iyi uygulama ve kılavuzlara uygun olarak geliştirilecektir. şu anda inşaat aşamasına yönelik ÇSYS'nin bir parçası olarak aşağıdaki planlar tanımlanmıştır: - Döküntü Müdahale Planı - Acil Durum Eylem Planı - Su Yönetimi Planı - Tehlikeli Madde Yönetimi Planı - Hava Kalitesi Yönetimi Planı - Gürültü Yönetimi Planı - Trafik Yönetimi Planı - Kültürel Miras Yönetim Planı - Tesadüfi Keşif Prosedürü - Toplum Sağlığı ve Güvenliği Planı - Atık Yönetimi planı - Yüklenici Yönetimi Planı - Paydaş Katılım Planı - Düzeltilici Eylem Planı - Tamamlayıcı Geçim Kaynağı İyileştirme Planı	EPC Yüklenicisi	2023'ten önce
	C2	İzinler	Ulusal Mevzuat	Tüm gerekli izinler/ruhsatlar/onaylar (yapı ruhsatı dahil) ulusal mevzuata uygun olarak alınacaktır.	Sponsor EPC Yüklenicisi	Her bir inşaat faaliyeti öncesi ve inşaat esnasında gerekli oldukça
	C3	İnşaat Yöntemleri	IFC PS1 EBRD PK1	- İnşaat yöntemleri, her bir inşaat faaliyeti için geliştirilecektir - Yöntem bildirimleri, inşaat aşamasındaki çevresel ve sosyal sorunları yönetmek ve izlemek amacıyla iyi uygulamalara paralel olarak geliştirilecektir.	EPC Yüklenicisi	Her bir inşaat faaliyeti öncesi
Su Kalitesi, Hidroloji ve Hidrojeoloji	C4	Yüzey ve yeraltı sularının korunması	IFC PS3 EBRD PK3 En İyi Uygulama Ulusal Mevzuat	- Döküntü Müdahale Planının uygulanmasıyla kazara dökülmelerin önlenmesi - İnşaat işçileri ve ilgili personel, iyi şantiye uygulamaları veya döküntü müdahale ve önleme önlemlerinin uygulamalarıyla ilgili olarak eğitilecektir. - Malzeme depolama ve kullanma, atık depolama ve zamanında kaldırma kurallarına uygunluk.	EPC Yüklenicisi	İnşaat aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				- Tehlikeli maddelerin saha drenajına girmesini önlemek amacıyla tehlikeli maddelerin taşınacağı yerlere (örneğin yakıt deposu ve yükleme alanları, beton karıştırma, tehlikeli madde depolama alanı) uygun boyutta geçirmez setler vb. bariyerler yerleştirilecektir. - Malzeme teslimatı için mevcut yolların kullanılması. - İşlerin, kati suretle inşaat sahası içinde yapılması. - Araçların, özel donanımlı yerler dışında yıkanmasına ve yakıt ikmali yapmasına kesinlikle izin verilmemesi. - İnşaat faaliyetleri, düzenli olarak Sponsor tarafından sahada denetlenecektir. - Sahadan dışarı gerçekleşen her türlü deşarj, kontrol edilecek ve gerekli izinler alınacaktır.		
C5		Oluşan toz miktarını azaltmak için suyun bir toz bastırma mekanizması olarak kullanılması	IFC PS3 EBRD PK3 En İyi Uygulama Ulusal mevzuat	İnşaat Yüklenicisi tarafından hazırlanan Toz Kontrol Planı ve Çevre Yönetim Planı'ndaki etki azaltma önlemleri şunları içermektedir: - Tozu en aza indirmek için her türlü gereksiz toprak hareketinden kaçınılmalıdır. - Şantiyelere ve özellikle asfaltsız proje alanlarına ulaşım yolları her saat 07:30-18:30 saatleri arasında düzenli olarak arasözler ile sulanmalıdır. Sulama sıklığı iklim koşullarına göre uyarlanabilir (yağmur sırasında veya hemen sonrasında sulama yapılmaz, sıcak günlerde daha sık sulama yapılır). Su, akış oluşturmaz ancak toz oluşumunu en aza indirecek şekilde sprinkler ile uygulanır. - Tüm malzeme/toprak yığınları, üst tabakayı ıslatarak toz oluşumunu en aza indirecek şekilde stabilize edilmelidir. - Kum, üst toprak malzemesi, çimento vb. ince malzeme stokları rüzgardan korunacaktır. Stoklar, yağmur suyu kanallarından en az 50 m veya uygun şekilde kapatılmışsa 30 m uzağa yerleştirilmelidir. İnce malzeme olmayanlar, yüzey suyu kütlelerinden veya yağmur suyu drenajlarından en az 30m uzakta saklanmalıdır. - Seyahat rotası bir bowser ve gerekirse toz perdesi kullanılarak nemlendirilmelidir. - Toz bastırma için yeterli su temini sağlanacaktır. - Tesis içi ve erişim yollarının bakımı su püskürtülerek periyodik olarak yapılacaktır.	EPC Yüklenicisi	İnşaat aşaması
C6		Su kalitesinin ve yeraltı su seviyesinin korunması	IFC PS3 EBRD PK3 En İyi Uygulama	İnşaat aşaması esnasında yeraltı suyuna dair bir su kalitesi izleme rejimi uygulanmalı ve bu rejim, sahanın operasyonel ömrü boyunca da devam ettirilmelidir. Aşağıdaki yerlerden su numunesi alınması tavsiye edilmektedir: - Yeraltı suyu tablasına boşaltım öncesi atıksu arıtma tesisi depolama tankları - Uçak pisti drenaj sediment tutucu. - Uçak pisti drenajının boşaltıldığı drenaj çukuru (deşarj noktasının yukarı ve aşağı yönlü akıntıları). - Yeni yakıt çiftliği sahası - Havalimanındaki yeraltı suyu kuyuları	Sponsor EPC Yüklenicisi	İnşaat aşaması İşletme aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				Havalimanı çevresinde, havalimanı sınırından 1 km uzaklıkta bulunan yeraltı suyu kuyuları (izleme planı kapsamında belirli yerler tanımlanacaktır)		
Toprak ve Jeoloji	C7	Toprak kalitesinin korunması	IFC PS3 EBRD PK3 En İyi Uygulama	- Hafriyat malzemeleri asla eğim üzerine yüklenmeyecektir. Hafriyat çalışmaları başlamadan önce hafriyat sınırları iyi bir şekilde belirlenecek ve uygun emniyet mesafeleri hesaplanacaktır. Temel kazıları esnasında her türlü iş güvenliği önlemi alınmalı ve kazı, etraftaki alan ve yapıların kaymasına sebep vermeyecek şekilde yürütülecektir. - Toprakların korunmasına yönelik ulusal yönetmelikler ve uluslararası kılavuzlara uygun olarak iyi şantiye uygulamalarının yerine getirilmesi. - Sızıntı ve döküntüleri önlemek amacıyla tehlikeli maddeler uygun bir şekilde depolanacaktır. Her türlü yakıt ve kimyasal depoları için yeterli setler çekilecektir. Damlama tavaları kullanılarak yakıt alım esnasındaki sızıntı ve döküntüler önlenecektir. Yükleniciler, toprakların ve su yollarının kirlenme olasılığını önlemek amacıyla her türlü makul tedbiri alacaklardır. Dökülme yönetimi, ilgili planlar kapsamına dahil edilecektir (ör. Döküntü Müdahale Planı). - Uygun depolama ve bertaraf da dahil olmak üzere inşaat esnasında karşılaşılsa kirlenmiş toprak ve malzemelerin tespiti ve ele alınmasına yönelik prosedürler belirlenecektir. Bir toprağın kirlenmiş olmasından şüphe duyulması halinde düzeltici eyleme gerek olup olmadığını belirlemek için numuneler analiz edilecektir. Kirlenmiş topraklar, uygun lisansı olan bir bertaraf sahasına bertaraf edilecektir. - Ortaya yeni çıkan toprak yüzeylerini yağış ve rüzgâr erozyonuna karşı korunması için gereken önlemler alınacaktır. - Mümkün olan yerlerde kazı malzemelerin, topografiyi düzlemede dolgu malzemesi olarak ve peyzaj amaçlı olarak yeniden kullanılacak veya artan inşaat malzemeleri, eğer sahada kullanılamıyorsa yerel kalkınma projelerinde değerlendirilmek üzere üçüncü taraflara verilecektir. Yakıt çiftliğinin hizmetten çıkarılmasından önce hizmetten çıkarma planı hazırlanacaktır. Mevcut akaryakıt çiftliğinin sökülmesi için alınacak özel etki azaltma önlemleri, Çevre Ajansı (UK)³ tarafından belirtildiği şekilde aşağıda özetlenmiştir: - Tam bir çevresel risk değerlendirmesi yapılacaktır. - Risk değerlendirmesinin bir parçası olarak da kullanılacak olan, işletmeden çıkarma öncesinde, sırasında ve sonrasında toprak ve yeraltı suyu örnekleme ve kalite analizi yapılacaktır.	EPC Yüklenicisi	İnşaat aşaması

³ <https://www.gov.uk/guidance/prevent-groundwater-pollution-from-underground-fuel-storage-tanks/decommissioning-an-underground-storage-tank> websitesinden en son 21.10.2022 tarihinde erişilmiştir.

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				- Tank ve borularda kalan artık ürünler temizlenerek tank dibi yapılacaktır. - Tüm atıklar izin verilen bir atık tesisinde bertaraf edilecektir. - Dökülme ve sızıntıları önlemek için gerekli tüm önlemler alınacaktır. - Tanklar ve borular dibe çöktükten sonra, patlayıcı buharlar temizlenecektir (inert gazlar veya su ile doldurularak vb.). Su kullanılması durumunda uygun izinlerle uygun şekilde deşarj edilecektir. - Herhangi bir patlayıcı buhar, giderilmeden önce güvenlik nedeniyle tanktan ve borulardan temizlenecektir. - Tanklar, borular, dispenserler ve seperatörler söküldükten sonra temizlenecektir. - Tanklardaki kalıntılardan kaynaklanan olası kirliliği önlemek için tekrar kullanılmayacak olan tüm tanklar ve borular kaldırılacaktır. Herhangi bir tankın sahada bırakılması planlanıyorsa, inertlenerek (kum ve çimento bulamacı, hidrofobik köpük veya köpük beton ile doldurularak) güvenli hale getirilmeleri sağlanacaktır. - Yağ ayırıcılar ilgili mevzuata uygun olarak sahadan uzaklaştırılarak bertaraf edilecektir.		
C8	Zemin etüdü ve risk değerlendirmesi	IFC PS3 EBRD PK3 En İyi Uygulama		- Mevcut ve yeni yakıt çiftliği konumları da dahil olmak üzere toprağın kazılması önerilen yerlerde uygun ızgara aralıklarında sondaj kuyusu ve/veya deneme çukuru açılmasından oluşan sokulumlu bir zemin etüdü gerçekleştirilecektir. - Sondaj kuyuları/deneme çukurları, sığdaki kirlenmeleri hedef almak üzere en az 3m'lik derinliğe kazılacak veya açılacaktır. - Kazı çalışmalarının başlamış olduğu yerlerde kazının yanları ve tabanındaki topraktan temsili numuneler alınabilir (tabandan en az üç ve her bir yandan bir). - Çalışmanı bir parçası olarak yeraltı suyu kalitesi de incelenmelidir. Yeraltı suyu kalitesi, çalışmayı yürüten uzmanlar tarafından teknik olarak değerlendirilecek olup ya mevcut kuyulardan yeraltı suyu numuneleri alınacak ya da yeraltı suyunu hedefleyecek şekilde birkaç tane sondaj kuyusu eklenecektir. - Kuyuların, inşaat süresinin tamamı boyunca uzun vadeli izlemeye müsait olduğu varsayılacağından bu kuyular, bina veya depoların ayak izinin dışında yer almalıdır. - En az üç olayda yeraltı suyu numunesi almak üzere kuyularda saha araştırmaları sonrası izleme çalışmasının yapılması. - ÇSED'de yer alan işler ele alınarak kirleticilerden alınan numunelerin toprak ve yeraltı suyu laboratuvar testlerinin yapılması. Toprak numuneleri için aşağıdaki kirlenme testi takımları tavsiye edilmektedir: - Arsenik, kadmiyum, bakır, krom (III ve VI), kurşun, cıva, nikel, selenyum ve çinko dahil ağır metaller ve metaloitler. - Asbest (yalnızca dolgu/dolgu zeminde). - pH, toprak organik maddesi, siyanür	Sponsor EPC Yüklenicisi	İnşaat aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				- Toplam petrol hidrokarbonları (TPH) - Polisiklik aromatik (PAH) - Poliklorobifeniller (PCB) – elektrikli teçhizat yakınlarında - Uçucu organik bileşikler (VOC) - Haşarat/ot öldürücüler – bitki örtüsü püskürtme alanlarında - Per ve polifluroalkil maddeler (PFAS) – hava tarafında veya yangın söndürme köpüklerinin kullanıldığı yerlerde Yeraltı suyu için: - Arsenik, kadmiyum, bakır, krom (III ve VI), kurşun, cıva, nikel, selenyum ve çinko dahil ağır metaller ve metaloitler. - pH, çözünmüş organik karbon, amonyak azotu; askıda katı maddeler - TPH - PAH - PCB – elektrikli teçhizatın yakınlarında - VOC - Haşarat/ot öldürücüler - PFAS – hava tarafında veya yangın söndürme köpüklerinin kullanıldığı yerlerde - Zemin etüdünde önemli bir toprak veya yeraltı suyu kirliliği kaydedilirse belirlenen kabul edilemez riskleri azaltmak amacıyla bir ıslah seçeneği değerlendirmesi ve stratejisi yapılacaktır. - Mevcut yakıt çiftliğine benzer şekilde, yeni yakıt çiftliği, EI/JIG Standardı 1530 Havacılık yakıtının üretimi, depolanması ve havalimanlarına dağıtımı (A4) için kalite güvence gerekliliklerine ve Seveso Direktifinin hükümlerine uygun olacak şekilde tasarlanacaktır. - Yeni akaryakıt çiftliğinin işletmeye alınmasından önce Seveso Direktifine göre bir denetim yapılacaktır.		
Biyolojik Çeşitlilik	C9	Genel – Kirliliğin önlenmesi	IFC PS6 EBRD PR6 En İyi Uygulama	En aza indirmeye: Kirleticilerin ve kirlenmiş olma potansiyeli olan sedimentlerin kazara salınımının kontrol altına alınması. Kirliliğin önlenmesinde uygulanacak olan bazı önlemler aşağıdakileri içerir: - Sahada inşaat araçlarına yönelik hiçbir yakıt ikmali tesisi bulunmayacaktır - Tüm zehirli, tehlikeli ve zararlı maddelerin, kimyasalların ve yakıtların, kazara salınımına karşı geçirmez tabanlı daldırma çukurları olan setle çevrelenmiş alanlarda depolandığından emin olunması.	EPC Yüklenicisi	İnşaat aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				- Depolanan mazot, petrol, boya, tiner vb. şekilde çevresel tehlike teşkil eden kimyasal miktarının en aza indirgenmesi ve tüm varil ve fıçılara kontrol muslukları takılması ve doğru şekilde etiketlenmesi - Sahada yakıt/kimyasal döküntüsü önleme prosedürlerinin ve döküntü temizleme malzemelerinin bulundurulmasını da içeren uygun bir acil durum planlamasının uygulanması - Acil durum müdahale prosedürlerinin mevcut olduğundan ve şantiye personelinin döküntülerin önlenmesi ve temizlenmesi prosedürlerinde yeterince eğitilmiş olduğundan emin olunması. Döküntü kitleri vb. ekipmanlar sahada bulundurulacaktır. En aza indirgeme: İnşaat esnasındaki toz kontrol seviyeleri Toz seviyeleri, aşağıdaki önlemler uygulanarak inşaat aşaması esnasında azaltılacaktır: - İnşaat sahaları, rüzgâr siperi görevi görmesi ve güvenlik amaçlı olarak tamamen çitle çevrilecektir. - Kamyonların tekerleklerine yapışan tüm topraklar, şantiye girişlerinden önce su püskürtülmesi suretiyle temizlenecektir - Hafriyat toprağının, onaylanmış bertaraf sahasına girişini yapan her türlü yük kamyonunun üstü, sahadan transit esnasında toprak/toz kalkmasını önlemek amacıyla kapalı olacaktır. - Tozun baskılanması için yeterli su kaynağının mevcut olduğundan emin olunması. - Toz ve toprak kaldıracak her türlü rüzgâr olayının önlenmesi için saha içindeki stokların üstü uygun şekilde örtülecektir. - Saha içindeki yollar, araç kullanımından doğan toz emisyonlarını en aza indirmek amacıyla yağışsız mevsimlerde düzenli olarak ıslatılacak, sıkıştırılacak ve uygun şekilde kaplanacaktır. - Saha içindeki hız sınırı saatte 20 km olarak uygulanacak ve saha trafiği, giriş ve çıkış noktalarına güvenlik memurlarının konulması suretiyle olabildiğince azaltılacaktır.		
	C10	Karasal fauna	IFC PS6 EBRD PR6 En İyi Uygulama	En aza İndirme: Çalılık, açık orman ve otsu bitki örtüsü (mevcut havalimanı içindeki otlaklar dahil) gibi koruma açısından önemli türleri destekleyebilecek habitatların doğrudan kaybını en aza indirilmesi En aza indirgeme: dönemsel kazıların açık bırakılmasının en aza indirgenmesi, iş yapılmadığı zaman açık kazıların çitle ayrılması ve/veya örtülmesi, sıkışmış hayvanların çıkarılması için kazı yerlerinde periyodik kontrollerin yapılması Derin kazılar, iş yapılmadığı zamanlarda vahşi hayvanların ve insanların girmesini önlemek amacıyla örtülecek veya çitle ayrılacaktır (geceleri dahil). Açık hendeklerde vd. kazılarda, sıkışmış hayvanların tespit edilebilmesi amacıyla haftada iki defa kontrol yapılacaktır.	EPC Yüklenicisi	İnşaat aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				- Sıkışmış hayvanlar, hayvanın stresini ve yaralanma riskini minimuma indireyecek şekilde olağanüstü ihtimamla kurtarılacaktır. Oldukça uzun bir süre açık bırakılması gereken hendeklerde çitle çevrilmemiş yerlerde küçük hayvanların kaçabilmesi için bayırlar kurun vb. kaçış önlemleri alın (mümkünse). Bu sayede haftada iki defa kontrol ihtiyacı ve dolayısıyla da personel masrafları büyük ölçüde azalacaktır. En aza indirme: Gürültü azaltma önlemlerini uygulayın ve inşaat esnasında hayvanlara gelebilecek etkileri azaltmak için yapay aydınlatmadan kaçının/azaltın - Bu önlemler, gürültü seviyelerini ve hayvanlara verilen rahatsızlığı azaltmak amacıyla iş sahalarının tamamında uygulanacaktır. - Kuş vb. vahşi hayata rahatsızlık vermemek ve ışık sızmasını önlemek adına şantiye ve kamplarda kullanılan yapay aydınlatma gölgelendirilecek ve aşağı doğru yönlendirilecektir. En aza indirme: bitki örtüsü temizleme işleminden önce yuva yapan kuşları kontrol edin (48 saat içinde) - Bu işlem, yalnızca üreme mevsimi esnasında bitki örtüsü faaliyetlerinin önlenemediği yerler için geçerlidir; Proje sahasındaki ana kuş üreme mevsimi, Nisan ila Haziran ayları arasındadır. Kalifiye bir ekolojist, bitki örtüsü temizleme işlemi başladıktan sonra 48 saat içinde yuva yapan kuşları kontrol edecektir. Eğer yuva yapan kuşlar tespit edilirse o alandaki çalışmalar üreme döngüsü tamamlana kadar ertelenecektir (üç haftaya kadar sürebilir). Kalifiye bir ekolojistle yapılan görüşme sonrası yuvalama alanı çevresine kuş türüne özel bir tampon bölge (en az 25 m'lik) oluşturulacaktır. En aza indirme: inşaat ve operasyon araçlarıyla çarpışma neticesinde kuşlarda ve memeli hayvanlarda meydana gelen yaralanma/ölümlerin önlenmesi/azaltılması için bir araç hareket planı uygulanması. - Her türden vahşi hayvana saygı gösterilmesi için hız sınırlarına uyulması gerekliliğine yönelik talimatları içeren intibak programlarını kullanarak motorlu taşıt kullanan personelin farkındalığının artırılması - Mevcut hayvanların dışarı çıkılması yöntemlerinin yanı sıra ek önleyici önlemlerin uygulanması ihtiyacının izlenmesi için çevre olaylarının kayıt altına alınması.		
	C11	İstilacı Yabancı Türlerin (İYT) önlenmesi ve en aza indirgenmesi	IFC PS6 EBRD PR6 En İyi Uygulama	En aza indirme: Egzotik istilacı yabancı türlerin yayılmasının önlenmesi - Başkalaşmış ve bozulmuş doğal yaşam alanlarında, yabancı tür istilası olasılığı daha yüksektir. Hafriyat malzemelerinin çıkarılması öncesinde şantiyede yabancı türlerin olup olmadığı kalifiye bir ekolojist tarafından değerlendirilmelidir. - Projenin aşağıdaki unsurlarıyla ilgili olarak önleyici, kontrol ve izleme önlemlerinin uygulanması gerekecektir: - Malzemelerin ambalajlanması ve taşınması	EPC Yüklenicisi	İnşaat aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				- Trafik ve kat edilen mesafenin en aza indirgenmesi; - Malların/malzemelerin mümkünse yerel olarak temin edilmesi ve - İstilacı yabancı türlerin kontrol altına alınması ve rapor edilmesi.		
				- Araçlar ve tesisler - İYT'lerin mevcut olduğunun tespit edilmesi durumunda saha içinde istila edilmemiş alanlara girmeden önce ve istila edilmiş alanlarda çalıştıktan sonra 'yeni gibi' yıkanıp temizlemek şarttır; - İstilacı yabancı türlerle ilgili olarak tüm saha personelini eğitilmeli ve farkındalığı artırılmalıdır; - Araçların tekerlekleri belirli bir alan içinde basınçlı suyla yıkanmalı ve eğer sahada İYT varlığı teyit edilmişse kalıntılar kontrol altına alınıp imha edilmelidir; - İstilacı yabancı türler kayıt altına alınmalı ve rapor edilmelidir.		
Hava Kalitesi	C12	Toz ve egzoz emisyonları	IFC PS3 EBRD PK3 En İyi Uygulama Ulusal mevzuat	EPC Yüklenicisi tarafından hazırlanan Toz Kontrol Planı ve Çevre Yönetim Planı'ndaki etki azaltma önlemleri şunları içerir: - Tozu en aza indirmek için her türlü gereksiz toprak hareketinden/temizlemesinden kaçınılmalıdır. - Şantiyelere ve özellikle asfaltsız proje alanlarına ulaşım yolları her saat 07:30-18:30 saatleri arasında düzenli olarak sprinkler ile püskürtülmelidir. Sulama sıklığı iklim koşullarına göre uyarlanabilir (yağmur sırasında veya hemen sonrasında sulama yapılmaz, sıcak günlerde daha sık sulama yapılır). Su, akış oluşturmayacak ancak toz oluşumunu en aza indirecek şekilde sprinkler ile uygulanır. - Nakliye veya inşaat çalışmaları nedeniyle toz oluşturan tüm araçlar, 40 km/s hız sınırı içinde hareket etmelidir. Kum, toprak, çakıl veya diğer herhangi bir malzeme ile yüklenen tüm araçlar, yükün dökülmesini ve toz oluşturmalarını önlemek için kaplanacaktır. - Tüm malzeme/toprak yığınları, üst tabakayı ıslatarak toz oluşumunu en aza indirecek şekilde stabilize edilmelidir. - Tüm kazı faaliyetleri rüzgar yönüne göre düzenlenmelidir. - Kum, üst toprak malzemesi, çimento vb. ince malzeme stokları rüzgardan korunacaktır. Stoklar, yağmur suyu kanallarından en az 50 m veya uygun şekilde kapatılmışsa 30 m uzağa yerleştirilmelidir. İnce taneli olmayanlar, yüzey suyu kütlelerinden veya yağmur suyu drenajlarından en az 30m uzakta saklanmalıdır. - İnce malzemenin stokları rüzgarı bastırmak için düzenli olarak nemlendirilecektir. Günlük görsel değerlendirmeye bağlı olarak, kaplama şeklinde daha fazla azaltma kullanılacaktır.	EPC Yüklenicisi İnşaat aşaması ve Sponsor	

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				- Seyahat rotası bir bowser ve gerekirse toz perdesi kullanılarak nemlendirilmelidir. - Toz bastırma için yeterli su temini sağlanacaktır. - Aşırı rüzgarlı dönemlerde toz oluşturan faaliyetler durdurulacaktır. - Seyahat ederken toz üretebilecek gevşek malzeme taşıyan kamyon veya kapların üzeri örtülecek ve/veya uygun hava payı (+0,3m) korunacaktır. - Alt yükleniciler stokları düzenli olarak denetleyecektir. - Aşırı araç hareketinden kaçınılacaktır. - Tesis içi ve erişim yollarının bakımı su püskürtülerek periyodik olarak yapılacaktır. - Asfaltsız yollarda, iç yollarda ve çevre yollarda araç hızları sınırlandırılacaktır. - Egzozların doğrudan yere boşalmadığından ve toz bulutları oluşturmadığından emin olunacaktır. - Gerekliyse, servis yolları ve aşırı toz bulunan sert alanlar temizlenecektir Toz Kontrol Planı ve Çevre Yönetim Planı'nda tanımlanan azaltıcı önlemlere ek olarak, inşaat faaliyetlerinden kaynaklanan hava emisyonlarını kontrol etmeye yönelik değerlendirme ve azaltma önlemleri şunları içermektedir: - Malzemelerin taşınmasından doğan tozların en aza indirgenmesi için örtüler ve/veya kontrol ekipmanı kullanılacaktır. - Eğer yerleşim yerlerine yakın olan kaplamasız yolların araçlar tarafından kullanılması gerekiyorsa yüzey bağlayıcılar kullanılabilir; yolun tuzlanması veya mıcır kaplanması seçenek olabilir. - Yerleşim yerlerine yakın kaplamasız yüzeylerde saatte 20km'lik hız limiti uygulanacaktır - Araçlar temiz tutulacak ve bu sayede araçlar üzerinde saha içine ve dışına kir taşınmayacaktır. - Kaya, kum ve toprak gibi dışı soyulmuş yüzey maddelerinin, yıkanmamış materyallerin stoklanması sınırlandırılacaktır. - Stokların tasarımı, şekil olarak keskin değişiklikleri olmayan göze batmayan bir profil sergileyecek şekilde ayarlanacaktır. - Gerekirse ana inşaat faaliyetleri etrafına ve mümkünse toz kaldırma potansiyeli olan çalışmaların yakınlarına rüzgâr kıranlar veya toz koruma sistemleri (yağmurlama sistemleri gibi) yerleştirilerek civardaki meskûn alıcı ortamların üzerindeki etkisi en aza indirgenecektir.		

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				- En güncel emisyon standartlarını (ör. EURO 3 veya US EPA 2. Düzey emisyon standartları) karşılayan Proje araçlarının seçilmesi için iyi uygulamalara başvurulacak ve makul bir çalışma düzeniyle sürdürülecektir. - Araçların umum yollarda ve inşaat sahalarında, servis yollarında ve taşıocacı/ariyet/depolama sahalarında çalışmaları esnasında ortaya çıkan kaçak toz emisyonunu azaltmak için toz bastırma yöntemleri (örneğin su tankerleriyle sulama, mobil araçlar için toksik olmayan kimyasallar uygulama, bakımlı araç/ekipman kullanma gibi) kullanılmalıdır. - Yolda ve arazide giden araçlardan çıkan emisyonlar, ulusal veya bölgesel programlara uymak zorundadır. - Operasyon öncesinde yeni yakıt çiftliğinin, modellemeyle öngörüldüğü üzere VOC aşımına sebep olma potansiyelinin olup olmadığını anlamak için VOC konsantrasyonlarında gerçekleşmesi muhtemel artışları anlamak maksadıyla mevcut yakıt çiftliğinde VOC izlemesi yapılması. - Tozla ilgili etkili bir aylık izleme ve etkili şikayet yönetimi sağlanacaktır. Toz Yönetim Planına uyulmamasından kaynaklanan olumsuz etkileri gidermek için sözleşme gereklilikleri dahil edilecektir.		
Sera gazları	C13	Sera gazı emisyonları	IFC PS3 EBRD PK3 En İyi Uygulama	Emisyon kaynaklarını olabildiğince azaltabilmek adına yüklenicinin aşağıdaki önlemleri uygulaması tavsiye edilmektedir: - Malzeme ihtiyacına karşı gelerek ve alternatif yaklaşımlar keşfederek çalışmaları 'daha az yapı' mantığına oturtmak suretiyle karbon azaltma hiyerarşisini kullanın. Bu kapsamda inşaatta mümkünse geri dönüştürülmüş malzemeler kullanılabilir ve malzemeler sahada yeniden değerlendirilebilir. - Düşük yapılı karbon inşaat malzemelerinin özelliklerinin verilmesi (örneğin uçucu kül gibi beton yerine geçen malzemelerin kullanılması gibi). - Inşaat malzemelerinin tasarımı ve seçiminde yaşam boyu karbon yaklaşımının benimsenmesi (dolayısıyla, malzemelerin dayanıklılık ve operasyonel verimliliklerinin yanı sıra yapılı karbonlarının da göz önünde bulundurulması) - Atık Yönetim Hiyerarşisine uygun olarak inşaat çalışmaları esnasında uygun atık yönetiminin uygulanması - Inşaat trafiğı hareketlerinin en aza indirgenmesi için malzemelerin mümkünse yerel olarak temin edilmesi ve bazı malzemelerin karayoluyla değil de demiryoluyla teslim edilip edilemeyeceğinin göz önünde bulundurulması - Inşaat malzemelerinin ve işçilerin ulaşım lojistiğinin iyileştirilmesi suretiyle inşaatla ilgili ulaşım etkilerinin azaltılması	EPC Yüklenicisi	Inşaat aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				- Şantiye çalışmaları esnasında enerji verimliliği önlemlerinin en iyi şekilde kullanılmasıyla sürdürülebilir inşaat yönetimi uygulamalarının belirlenmesi. Bu kapsamda aşağıdakiler yer almaktadır: - Kullanılmadığı zamanlarda tesisin ve ekipmanların kapatılması hakkında işçilerle iş güvenliğı toplantıları yapılması - Enerji kullanımını kontrol etmek amacıyla şantiye kulübelerinde enerji bölgeleme uygulamasının kullanılması ve - Tesis ve ekipmanların düzenli olarak servise sokulması ve motorinle veya taşınabilir jeneratörlerle çalışan makinelerden ziyade şebeke elektriğıyle çalışan makinelerin kullanılması. Şebeke elektriğinin karbonu ileriki zamanlarda çıktığından şebeke elektriğinin emisyon faktörü genelde daha düşüktür.		
Gürültü ve titreşim	C14	Gürültü	IFC PS3 EBRD PK3 En İyi Uygulama Ulusal mevzuat	Beklenen herhangi bir risk veya olumsuz etki olmadığından herhangi bir etki azaltma önlemine ihtiyaç yoktur. Bununla beraber, potansiyel işgücü akışı nedeniyle aşağıdaki konular geçerli olacaktır: - Verilecek eğitimler: - Bölgenin kültürel ve sosyo-ekonomik durumu, - Toplumsal duyarlılıklar, - TCDŞT - Toplumsal huzursuzluk ve çatışmaların yaşanmaması için alınacak önlemler, - Proje'de istihdam edilecek işçiler tarafından işe alım sürecinden önce ve işe alım sırasında imzalanacak belgeler - Şantiyelerdeki çalışma rutinleri ve koşullarının en iyi hale getirilmesi - İş makineleri/ekipmanlarının düzenli olarak bakımının yapılması - Kamyonların alıcı ortamlara yakın çalıştığı yerlerde kamyon güzergahları ve hızlarının sınırlandırılması - İnşaat sırasında hassas alıcılarda gürültü izlemesi yapılması	EPC Yüklenicisi	İnşaat aşaması
	C15	Titreşim	IFC PS3 EBRD PK3 En İyi Uygulama Ulusal mevzuat	- Ağır vasıtaların güzergahlarının meskün sokaklardan uzak veya hane sayısının en az olduğı bölgelerden geçirilmesi - Titreşime sebep olan faaliyetleri zamana yayarak titreşim yaratan birden fazla faaliyetin aynı anda olmamasını sağlamak. Her bir titreşim kaynağı bağımsız olarak hareket ettiğı zaman üretilen toplam titreşim seviyesi önemli derecede az olabilmektedir. - Gece çalışmalarından kaçınılması. - Titreşime duyulan hassasiyet geceleri arttığından titreşim yaratan faaliyetlerin gündüz saatleriyle kısıtlanması.	EPC Yüklenicisi	İnşaat aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
Sosyal	C16	Nüfus	IFC PS2 EBRD PK2	- Bölge halkına karşı potansiyel riskler tespit edilecek ve bölge halkıyla olan ilişkiler için bir Davranış Kuralları (DK) hazırlanacaktır. - Proje kapsamında hazırlanacak Paydaş Katılım Planının (PKP) bir parçası olarak bölge sakinlerinin inşaat işçileriyle ilgili şikayetlerini izlemek mümkün olacaktır.	EPC Yüklenicisi	İnşaat aşaması
	C17	Arazi Kullanımı, Fiziksel ve Ekonomik Yer Değiştirme	IFC PS2 EBRD PK2	Proje'nin geçmişteki arazi ediniminden etkilenen PEK'lere sağlanacak barınma ve geçim destekleri için düzeltici eylemleri belirleyen, Proje için hazırlanmış bir Düzeltici Eylem Planı bulunmaktadır. - Düzeltilici faaliyetler dört ana ilke çerçevesinde oluşturulmuştur. Bunlar: - Kredi Verenler'in Proje'ye dahililiyetinden sonra artan etkilerden kaçınılması; - İkame Değeri ile ilgili olarak tazminattaki boşlukların anlaşılması ve kabul edilmesi - Geçmişteki arazi edinim sürecinden kaynaklanan ve devam eden olumsuz etkilerin ve hassasiyetlerin azaltılmasına odaklanma - Aktif bir paydaş katılımı ve şikayet mekanizması aracılığıyla sürekli istişare ve katılım - Düzeltilici Eylem Planı (DEP) uyarınca, Proje'nin geçmişteki arazi ediniminden etkilenen PEK'ler için sağlanacak barınma ve geçim kaynaklarını iyileştirme önlemleri için düzeltici eylemlerin uygulama detaylarını belirleyecek bir Tamamlayıcı Geçim Kaynağı İyileştirme Planı (TGKİP) hazırlanacaktır. TGKİP uygulaması, ek ihtiyaç değerlendirmesi ve güvenlik açığı değerlendirme çalışmalarına dayanacaktır. Düzeltici Eylem Planı'nda öngörülen destekler, detaylı programlara dönüştürülerek uygulamaya geçirilecektir. TGKİP uygulaması, şikayetleri de kapsayan katılımcı bir yaklaşım izleyecektir. TGKİP, 2023'ün ilk çeyreğine kadar hazırlanacaktır. - Arazi edinim raporu ve DEP, ÇSED ile birlikte Türkçe dilinde paylaşılacaktır. - Herhangi bir talep/şikayetin kayıt altına alınması ve yönetilmesi için şikayet mekanizması devreye alınacaktır.	Sponsor	İnşaat aşaması
	C18	Geçim Kaynakları/Tarımsal Faaliyetler, işletmeler ve Refah	IFC PS2 EBRD PK2	PEK'lerin konut alanları ve esenliği üzerindeki etkilerin yanı sıra ticari kuruluşlar üzerindeki etkilerle ilgili olarak alınacak etki azaltıcı önlemler aşağıdaki gibidir: - Çiftçilere verilen zararı mümkün olduğunca en aza indirmek için; önerilen sulama sıklığı, geçirimsiz alan taraması, araçların hız kontrolü vb. gibi tozun önlenmesine yönelik etkili azaltım önlemleri hasat mevsiminden önce alınacaktır. - Toz bastırma önlemleri daha sık aralıklarla yapılacak, geçirimsiz bir malzeme ile toz önleyici perde bariyerleri uygulanacak, kamyonların hız sınırına uyması sağlanacaktır. Kamyonların tekerleklerine toza karşı bir örtü uygulanacaktır. Toz yönetimine yönelik hafifletmelerin amacı, geçim kaynaklarına herhangi bir etkiden kaçınmaktır, azaltıcı	EPC Yüklenicisi ve Sponsor	İnşaat aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				önlemler darbeleri önleyemezse, bir şikayet mekanizması mevcuttur. Projenin toz etkisi, Proje şikayet mekanizmasına bildirilen tozla ilgili şikayetlerin izlenmesi yoluyla değerlendirilecektir. Düzenli topluluk toplantıları yapılacaktır. Azaltma önlemleri, Toz Yönetim Planına uyulmamasından kaynaklanan olumsuz etkileri gidermek için sözleşme gerekliliklerini de içerecektir. • Paydaş Katılım Planı hazırlanmıştır ve PEK'lerin şikayetlerini ve endişelerini dile getirmelerini sağlamak için kurulmuş aktif bir şikayet mekanizması bulunmaktadır. • Toz bastırma yönetimi, trafik yönetimi ve acil durum planı için hafifletme önlemlerini içeren bir Toplum Sağlığı ve Güvenliği Yönetim Planı geliştirilmiştir. • Trafik etkileri için bir Trafik Yönetim Planı geliştirilmiştir.		
	C19	İstihdam ve Ekonomik Kalkınma	IFC PS2 EBRD PK2	• İş başvurusu veri tabanı tutularak adayların menşeleri de belirlenebilecektir. Yere • Bölge halkalarına yönelik inşaat faaliyeti risklerinin azaltılması aynı zamanda çalışanların tavır ve davranışlarına da bağlıdır. Bu bağlamda işçilerin yerel topluluklarla ilişkilerini düzenleyen Davranış Kuralları ve kılavuzlar hazırlanacak olup bölge halkı ve projeden etkilenen taraflarla sürekli ve iyi ilişkilerin sürdürülmesi maksadıyla giriş eğitimlerinde bu konuda da eğitim verilecektir.	EPC Yüklenicisi	İnşaat aşaması
	C20	Eğitim	IFC PS2 EBRD PK2	• Trafik Yönetim Planı, havaalanına erişim yolları üzerindeki okullar gibi hassas alıcıları tanımlamaktadır. Okul yönetimi ile düzenli istişareler, sürücülerin hassas alıcıların ihtiyaçlarına göre eğitimi dahil olmak üzere ilgili azaltma önlemleri Trafik Yönetim Planı'nda tanımlanmıştır.. • Öğretmenlerin ve öğrencilerin, şikayetlerini ve endişelerini kolaylıkla dile getirebilmeleri için PKP kapsamında Şikâyet Mekanizması kurulmuştur. • Sponsor, Proje faaliyetlerinin öğrencilerin okula intikaline müdahale etmemesini sağlamak için yerel eğitim kurumlarıyla irtibata geçecektir; eğer bazı kısıtlamalar kaçınılmaz ise Sponsor, alternatif çözümler için yerel idarelerle anlaşacaktır. • In order mitigate noise impacts, the Project as an immediate action, will identify and implement noise insulation programme for currently worst affected sensitive buildings such as schools starting from year 2025 in line with Noise Impact Management Plan.	EPC Yüklenicisi	İnşaat aşaması
	C21	Hassas Gruplar ve PEK'ler	IFC PS2 EBRD PK2	• Toz önleyici perde bariyerleri, toz etkilerinin azalacağı Proje'nin hafriyat çalışmalarının tamamlanmasına (Şubat 2025'te beklenmektedir) kadar daha sık aralıklarla ve geçirimsiz bir malzeme ile uygulanacaktır. • Proje için geliştirilen Toz Kontrol Planı, daha iyi toz kontrolü gibi PEK'lerin beklentileri doğrultusunda revize edilecektir. • Kamyonların hız limitlerine uyması sağlanacaktır. • Toza karşı kamyonların tekerleklerine çamurluk takılmaktadır.	EPC Yüklenicisi	İnşaat aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				- Bir Paydaş Katılım Planı uygulanmakta olup bildirimi yapılacaktır. - Hassas gruplar, PKP'ye göre özel ilgiyle ziyaret edilecek olup sorunları hızlıca çözülecektir. - Düzenli toplantı ve görüşmeler yapılacaktır. - Hassas grupların ve PEK'lerin şikâyet ve endişelerini kolaylıkla dile getirebilmelerini sağlayan PKP kapsamında bir Şikâyet Mekanizması kurulacaktır.		
	C22	Toplumsal Cinsiyet Hususu	IFC PS2 EBRD PK2	- Sponsorun Etik Davranış Kuralları ve şikâyet mekanizmasının, Proje'nin inşaat faaliyetlerinden etkilenebilecek sosyal alıcılara ve paydaşlara açıklanması sağlanacaktır. - Sponsor personeli, TCDŞT ile ilgili vakaların nasıl ele alınacağı ve TCDŞT risklerinin önlenmesi konusunda eğitimler alacaktır. Eğitimler, başta güvenlik personeli olmak üzere tüm çalışanları kapsamayı hedefleyecektir. - Şikâyet kayıtları, şikâyetçinin cinsiyetine ve şikâyetin konusuna göre gözden geçirilecektir.	EPC Yüklenicisi	İnşaat aşaması
İş Sağlığı ve Güvenliği	C23	İnşaat güvenlik yönetimi	IFC PS4 EBRD PK4	EPC Yüklenicisi, Projenin inşaat aşamasında uygulanacak iyi geliştirilmiş bir inşaat İSG yönetim sistemine ve ISO 45001:2018 sağlık ve güvenlik yönetim sistemi sertifikasına sahiptir. Söz konusu sistem, inşaat aşamasındaki tüm İSG konularını kapsayan birtakım yönetim ve güvenlik prosedürlerini içermekte olup aşağıdakilerden oluşmaktadır: - İnşaat Sağlık ve Güvenlik Planı, AYT Genişletme Projesinin inşaatıyla ilgili tüm tarafların görev ve sorumluluklarını belirlemektedir. Bu plan, sağlık ve güvenlik koşullarının korunmasına, mesleki riskler ve iş kazalarının ortadan kaldırılması ve yönetilmesine yönelik çalışmaları içermektedir. Ayrıca projeyle dahil olan personelin İSG eğitimine, bu personelin tehlikeler hakkında bilgilendirilmesine ve fikirlerinin alınması ve katılımlarının sağlanmasına ilişkin temel kurallar da belirlenecektir. Ayrıca İSG eğitimleri, kaza ve olay araştırma ve raporlaması, taşeron yönetimi ve İSG ve çevre performansının izlenmesi ve sürekli iyileştirme konularında ayrıntılı bilgi vermektedir. EPC Yüklenicisinin faaliyetleri 41 20 01 NACE Kodu nedeniyle çok tehlikeli olarak sınıflandırıldığından, her 250 çalışana bir tam zamanlı İSG uzmanı istihdam edilmektedir/sözleşmelidir. EPC Yüklenicisinin tüm taşeronları, Ortak Sağlık ve Güvenlik Birimi ile sözleşme imzalar. - İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) Eğitim Matrisi ve Prosedürü doğrultusunda, inşaatın ilk aşamalarında bir eğitim matrisi hazırlanacaktır. Yeni biri işe girdiği zaman 16 saatlik zorunlu İSG eğitimleri verilecek ve her yıl bilgi tazeleme eğitimleri yapılacaktır. Tüm çalışanlar, Proje İSG sistemi ve üzerlerine düşen sorumluluklar hakkında oryantasyon eğitimlerini tamamladıktan sonra iş başı yapabileceklerdir. Alt yüklenicinin çalışanları da dahil olmak üzere Proje kapsamında çalışan tüm çalışanların EPC Yüklenicisinin kaza ve olay inceleme ve raporlama prosedürü doğrultusunda, derhal iş kazaları ve meslek hastalıklarına ilişkin yazılı bir bildirim hazırlamaları ve bu denetim raporunu en geç 24 saat içinde EPC Yüklenicinin İSG departmanına sunmaları gerekmektedir.	EPC Yüklenicisi	İnşaat aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				- İSG ve Çevresel Performansın ve Sürekli İyileştirme Proseslerinin İzlenmesine göre EPC Yüklenicisi Yönetimi, kazalar, başarısız teşebbüsler, İSG ve çevre denetimleri, davranış esaslı güvenlik gözlemleri, sıklık oranları, şiddet düzeyleri, ulaşılan İSG ve çevre hedefleri, hastalıklar, iş başı konuşmaları, iş güvenliği toplantıları, İSG ve çevre toplantıları, İSG ve çevre anlaşmazlıkları, denetimler, çalışılan saat vb. konular gibi temel göstergeleri izlemek için performans göstergeleri yayınlayacaktır. - İSG ve Çevresel Risk Yönetimi Prosedürü EPC Yüklenicisinin Sponsor tarafından kabul edilmiş İSG Yönetim Sisteminin bir parçası olarak geliştirilmiş olup risk analizlerinin ispatlanmış yöntemlerle yürütölmesini sağlamak ve belirlenen risklerin kontrol edilmesine yönelik yöntemlerin tespitinde takip edilecek olan yöntemleri tespit etmek amacıyla somut veri ve gözlemlere dayanarak proje esnasında İSG ve Çevresel boyutlar ve etkiler bakımından gerçekteşecek tehlikeleri belirlemeyi amaçlamaktadır. - Risk değerlendirme, planlama, ekipman seçimi, personeli eğitilmesi, uygulama, gözden geçirme ve denetlemeden oluşan güvenli bir çalışma sistemi kurarak proje alanı içindeki ve dışındaki trafik ile ilgili risklerin sistematik olarak yönetilmesine yönelik bir süreç kurmak amacıyla bir trafik yönetim planı hazırlanmıştır. - İş izni prosedürü, doğası gereği zararlı olma potansiyeli taşıyan bazı iş türlerini kontrol etmek amacıyla kullanılan resmi, yazılı bir sistemdir. Bir izin belgesinde, yapılacak olan işin yöntem bildirimi ve alınacak olan önleyici tedbir ve önlemler belirtilmektedir. İşe başlama izni, çoğu inşaat ve bakım faaliyetleri için iş güvenliği sistemlerinin esaslı bir kısmını teşkil etmektedir. Bu izinler sayesinde ancak bir yöntem bildirimi belirlendikten ve öngöröllebilen tüm tehlikelerin göz önüne alınmış olduğuna dair kayıtlar sunulduktan sonra çalışmaya başlanır. - İSG Denetimi ve Denetim Prosedürünün amacı, projenin İSG ve çevresel yönetim sistemlerinin uygulanmasını ve etkinliğinin değerlendirilmesinde takip edilecek olan yöntemleri belirlemek ve iyileştirilecek alanlar ile düzeltici eylemleri tespit etmektir. - Başlangıç olarak bir asbest araştırması yapılmamış olsa da, Proje sahasında asbest içeren yapı malzemesi bulunmadığını belirtmiştir. Asbest bulunması halinde tüm asbestin yıkıma başlanmadan önce bina veya yapı dışına çıkarılması şarttır. Asbestle çalışma, Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıklarının Kontrolöl Yönetmeliği Asbestle Çalışmada Sağlık ve Güvenlik Önlemleri Hakkında Yönetmelik doğrultusunda lisanslı bir yüklenici ile gerçekteştirilecektir. - Diğer İSG prosedürleri Yüksekte Çalışma ve Düşme Önleyici Prosedürleri, Elektrik Emniyeti Prosedürü, Kilitleme ve Etiketleme, Vinç Donanım ve Kaldırma Prosedürü, Yangın Güvenliği, Basınçlı Gaz Silindirleri, Sıcak Çalışma Emniyeti Prosedürü, İskele Güvenliği Prosedürü, Hafriyat Güvenliği Prosedürü, Bakım, Malzeme Nakliyesi, Depolama ve Taşıma Prosedürü, İşyerinde Kimyasalların Kontrolöl Prosedürü, Kişisel		

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				Koruyucu Ekipman Prosedürü ve Toz Kontrol Planını içeren bir dizi kılavuz ile sağlanmaktadır		
	C24	Covid-19 Riskleri	IFC PS4 EBRD PK4	COVID-19 müdahalesinde aşağıdaki düzenlemeler öngörülmüş olup bunlarla sınırlı değildir: - Risk değerlendirmesi, - Çalışanlara eğitim verilmesi, - Yüz maskesi verilmesi, - Maskelerin doğru kullanılmasının sağlanması, - İşyeri koşullarının, düzenleme gerekliliklerine uygun olmasının sağlanması, - Saha ve ofislerin düzenli olarak dezenfekte edilmesinin sağlanması, - Sahada ambulans bulundurulması, - Girişlerde vücut sıcaklığı yönetim tesislerinin bulunması, - Covid-19 testi pozitif çıkan çalışanların yedi günlük karantinada tutulması, - Covid-19 testi pozitif çıkan kişilerle temaslı kişilerin tespit edilip test için sağlık kuruluşuna yönlendirilmesi, - Girişlere ve işyerlerine sosyal mesafe uyarılarının yerleştirilmesi,	EPC Yüklenicisi	İnşaat aşaması
	C25	Yıkım ve İnşaat İşleri Sırasında Halk Sağlığının Korunması	IFC PS4 EBRD PK4	EPC Yüklenicisi, Projenin toplulukların sağlık ve güvenliğini olumsuz yönde etkileyebilecek risk ve etkilerinin yönetilmesine ilişkin detaylı bir eylem ve sorumluluk dizisi belirlemek adına bir halk sağlığı ve güvenliği planı geliştirmiştir. Bu plan, aşağıdakiler de dahil ancak bunlarla sınırlı olmayan topluluk koruma tedbirleri sunacak şekilde tasarlanmıştır: - Yön işaretleri, aydınlatma, yol hakkı uygulamaları, hız azaltan kasis kullanımı, işaretçi trafik gözlemcisi kullanımı vb. gibi mekanlara ve zamanlara uygun trafik düzenleyici araçların tasarlanması ve uygulanması için yerel makamlarla koordinasyon. - Risk azaltma tedbirlerinin iyi durumda olduğundan emin olmak için gözle denetimi. - Araçların, belirtilen güzergâh dışındaki yolları kullanmasının yasaklanması. - Halka ait alanlardaki inşaat kamyon ve araçlarında saatte 20 km'lik bir hız limiti uygulanması. - İlgili ulusal mevzuatlarla belirlenmiş olan hız limitlerine, bölgesel ve ulusal yollarda uyulmasının sağlanması. - İş makinelerinin çitle çevrili inşaat sahaları dışına çıkmalarına izin verilmemesi. - Molozların dökülmesini önlemek için umum yollar kullanıldığında hafriyat malzemelerini kamyonlarla taşırken kasa üstü bez kullanılması. - Tehlikeli malzemelerin taşınmasına ilişkin tüm güvenlik gerekliliklere uyulmasının sağlanması.	EPC Yüklenicisi	İnşaat aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				- Ağır taşıt ve ekipmanların yetkisiz olmayan kişilerce kullanılmasına izin verilmemesi (gerekirse lisanslı ve eğitilmiş). - Ağır taşıt ve ekipmanları kullanacak personele ve personel taşıma araçları şoförlerine özel eğitim verilmesi. - Alt yüklenicilerin, kendi personellerine de aynı seviyede eğitim vermesinin sağlanması. - Projede yer alan şoför ve araçların sigortalanması. - Proje sahasında çalışan şoför/operatörlerin periyodik sağlık kontrollerinin yapılması. - İnşaat sahasının sınırlarının çit gibi uygun araçlarla belirlenmesi. - İnşaat faaliyetlerine ilişkin bilgi içeren bilgilendirme afişlerinin yerleştirilmesi. - Acil Durum Planının Uygulanması. - Şikayetlere zamanında cevap verilebilmesi için EPC Yüklenicisinin Şikâyet Mekanizmasının uygulanması. - Hava Kalitesi, Gürültü ve Titreşim Yönetim Planının uygulanması. - Toz bastırma faaliyetlerinin uygulanması, örneğin: - Yağışsız mevsimlerde bağlantı yollarına ve yükleme/boşaltma alanlarına en az saatte bir defa su püskürtülmesi (bu sayı, iş yüküne, mevsime ve hava kalitesi izleme sonuçlarına göre artırılabilir veya azaltılabilir), - Rüzgârlı mevsimlerde eğer proje sahasında varsa yüzey toprağı stoklarına en az günde bir defa su püskürtülmesi (mevsim değişikliklerine, yüzey toprağının bitkisel durumuna ve izleme sonuçlarına göre artırılabilir veya azaltılabilir), - Hava koşulları ve nakliye güzergahları göz önünde bulundurularak hangisi uygun olursa ya kamyonla taşınan malzemelere su püskürtülmesi ya da plastik örtü kullanılması, - İş sahasından çıkan kamyonların tekerleklerinin yıkanması, - Kamyonlara malzeme yüklenmesine yönelik düşme yüksekliğı sınırlamaları. - Hafriyat malzemesinin taşınması nedeniyle oluşan tozu en aza indirmek için kamyon kasasının üstünü kapatmak. - Bağlantı yolları ve servis yollarının düzenli olarak bakımının yapılması. - Araçların, belirlenmemiş yollara girmesine izin verilmemesi ve yol dışı sürüş yapılmasının yasaklanması. - Dökülen her türlü hafriyat malzemesinin anında temizlenmesi. - Gaz emisyonlarını en aza indirmek adına iş makinelerinin ve kamyonların, çalışmadıkları zamanlarda motorlarını kapatmaları. - Gaz emisyonlarını en aza indirmek adına iş makineleri ve araçlarına yönelik katı bir bakım programının uygulanması.		

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				- İş makineleri ve araçlarının bakım programının, iş makineleri saha içine ulaştıktan sonra, sahada herhangi bir işe başlamadan önce donanımlı makinelere yönelik önerilen bakım periyotları ve kılavuzları göz önünde bulundurularak geliştirilmesi. - Güvenlik bariyerleri, çitler ve uyarı levhalarının konulmasıyla girişin yasaklanmasına yönelik tedbirlerin uygulanması. - Giriş yasaklarının uygulanması için gereken yerlerde eğitimli güvenlik görevlilerinin kullanılması. Güvenlik görevlilerine halk sağlığı ve güvenliğinin korunması (insan hakları, olay yönetimi, TCDŞT vakalarının ele alınması ve etkili iletişim dahil ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere) konusunda eğitimler verilmesi. - Güvenlik görevlilerinin halk sağlığı ve güvenliğinin korunmasına yönelik gerekli eğitimleri aldıklarından emin olunması. İlerlemenin düzenli olarak izlenmesi ve gerektiğinde tazeleme eğitimleri verilmesi. - Bölge halkı temsilcileriyle müzakere edilerek inşaat sahası etrafındaki güvenli erişim rotalarının belirlenmesi. - Yapı inşaatları ve iskeleleri etrafına basamak, tuğla korkuluk ve file gibi fiziksel güvenlik önlemlerinin yerleştirilmesi. - Alan depolama için özellikle belirlenmedikçe hiçbir durumda hafriyat ve inşaat malzemelerinin inşaat sınırları dışına depolanmasına izin verilmez ve her türlü depolama öncesi aşağıdaki tedbirler alınır: - Bariyer, çit vb. giriş kısıtlayıcıların yerleştirilmesi - Dikkat uyarılarının, flaşör ışıkların vb. görsel uyarı tedbirlerinin alınması - Gece çalışmaları için yeterli aydınlatmanın sağlanması - Tehlike teşkil eden delikler kapatılmalı ve barikat çekilmesi. - Yıkım ve inşaat işleri, AYT'yi batı ve güneyden çevreleyen yolların yaklaşık 40 metre ötesinde, erkek öğrenci yurdunu da içeren en yakın konut binalarından uzakta yapılacaktır.		
	C26	Sağlık ve güvenlik risklerinin önlenmesi	IFC PS4 EBRD PK4	İnşaat aşamasındaki tüm iş ve toplum sağlığı ve güvenliği riskleri, orta ve yüksek derece olarak belirlenmiş olup aşağıdaki kontrol önlemleriyle azaltılmalıdır: EPC Yüklenicisi sağlık ve güvenlik yönetim sistemi, yönetim, personel ve İSG müdürü arasındaki görev ve sorumlulukların dağılımı ile yönetim prosedürleri de dahil olmak üzere birtakım İSG kurallarından oluşmakta olup ve izleme önlemleri tam kapsamlı olarak geliştirilip uygulanacaktır. EPC Yüklenicisinin İSG yönetim sisteminin halen geliştiriliyor olmasına ve iyi endüstri uygulamaları örneklerini esas almasına rağmen bu kılavuz ilkeler, ulusal İSG gereklilikleri göz önünde bulundurulacak şekilde güncellenecek ve ulusal mevzuatlarla öngörülen İnşaat İSG Planı formunda Proje Yöntem Bildirimine dahil edilecektir.	EPC Yüklenicisi	İnşaat aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				- EPC Yüklenicisi, İSG yönetimini Sponsor'un sağlık ve güvenlik, işgücü ve acil durum müdahale ekipleriyle yakın iş birliği içinde organize edecektir. Olası İSG riskleri ve açık değerlendirme konusunda devlet uzmanlarının işe alımı, risklerin büyüklüğünün ve yerel yönetmeliklerdeki açıkların azaltılmasına yardımcı olacaktır. - EPC Yüklenicisi, ihale belgelerine ve yüklenici/alt yüklenicileriyle yaptığı standart sözleşmelere, ulusal İSG ve işgücü gerekliliklerine uyacaklarını şart koşan bir madde ekleyecektir. EPC Yüklenicisi Proje için IFC İyi Uygulama Notu: Yüklenicinin Çevresel ve Sosyal Performansını Yönetmek (2017) doğrultusunda İSG Standartları belirlenmiştir. - EPC Yüklenicisi, İş Güvenliği Uzmanlarının yanı sıra İSG yönetiminden sorumlu, işçi şikayetlerini yöneten, EPC Yüklenicisine İSG performansı ve kazalarla ilgili olarak aylık rapor veren saha içi bir İş Sağlığı, Güvenliği ve Çevre Yöneticisi atayacaktır. - EPC Yüklenicisi ve yükleniciler, yöneticilere iş sağlığı kültürüne yönelik eğitimler verecek ve yöneticiler de proje sahalarını ziyaret ettikleri zaman ve karar verirken emniyetli çalışma taahhütlerini ortaya koyacaklardır. Tüm inşaat işçileri, meslekli tehlikeler ve bunların nasıl kontrol edileceği konusunda eğitilecek ve gerekli bilgilere sahip olacaktır. - EPC Yüklenicisi, yüklenicilerin ve personellerinin tüm İSG yerel gerekliliklerine ve özel İSG politika ve prosedürlerine uymalarını sağlayacaktır. - EPC Yüklenicisi, periyodik denetimlerle yüklenicilerin İSG performansını izleyecek ve aynı zamanda İSG sonuçları ile ilgili olarak yüklenicilerin raporlarını analiz edecektir. - Yükleniciler, tüm olayları kayıt altına almak ve bunları yazılı olarak EPC Yüklenicisine rapor etmek zorundadır. EPC Yüklenicisi, Proje yüklenicilerinin olay araştırma komisyonlarına katılacaktır. - Tüm yükleniciler, EPC Yüklenicisinin tüm faaliyetleri izlediğinin ve sözleşmelerinde İSG gerekliliklerine uyulması yönündeki sorumluluklarını yerine getirmemeleri halinde onlara ceza kesebileceğinin farkında olacaktır. - İnşaat sahası için COVID-19 Yönetim Planı, iyi endüstri uygulamalarını örneklerine dayanarak geliştirilmiş risk azaltma önlemleri ve ulusal gereklilikler göz önünde bulundurularak geliştirilecek ve bu ÇSED raporunda sunulacaktır.		

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
	C27	İnşaat Aşamasında Toplumsal Cinsiyet Hususları	IFC PS4 EBRD PK4	- Cinsiyet eşitliği ve TCDŞT risklerinin önlenmesine ilişkin Etik Davranış Kuralları'ndaki maddeler, interaktif iletişimler ve detaylı açıklamalar yoluyla tüm çalışanlara duyurulacaktır. - Projenin inşaat aşamasındaki işçilere, göreve başlama eğitimlerinin bir parçası olarak toplumsal cinsiyet eşitliği ve TCDŞT risklerinin önlenmesi konusunda eğitimler verilecektir. Etik Davranış Kuralları, eğitim içeriğine dahil edilebilir ve eğitimler sırasında açıklanabilir. - Eğitimler başta güvenlik personeli olmak üzere tüm çalışanları bu konuda eğitmeyi hedefleyecektir. - Çalışma ortamındaki risklerin azaltılmasına yönelik tedbirler alınacaktır (örneğin kadın ve erkek çalışanlar için ayrı tuvalet ve banyolar, boş zamanları için spor salonu gibi ayrı odalar vb.). - Çalışma alanları, TCDŞT risklerini önlemek için koşulları sağlamak için düzenli olarak denetlenecek ve izlenecektir. - Gizli başvuru imkanı ile TCDŞT vakalarını önlemek için FTA'nın kadın çalışanları ve yüklenicileri ve tedarikçileri için dahili şikayet mekanizması erişilebilir ve gizli olacaktır. - Şikayet kayıtları, şikayetçinin cinsiyetine ve şikayetin konusuna göre gözden geçirilecektir.	EPC Yüklenicisi	İnşaat aşaması
Kültürel Miras	C28	Somut Kültürel Miras	IFC PS8 EBRD PR 8	İnşaat faaliyetleri öncesinde Tarihi Su Kanalı 1 hakkında aşağıda belirtilen etki azaltma önlemlerinin uygulanması gerekmektedir. - Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu DHMİ aracılığıyla bilgilendirilmiştir. Bilgi Paylaşımı süreci sırasında Kurul ile daha fazla istişare yapılacaktır. Projenin kültürel miras varlıkları üzerinde önümüzdeki dönemlere ilişkin olası etkilerine bağlı olarak Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu ek tedbirler (kurtarma kazıları, jeofizik etütler, teknik çizimler vb.) talep edebilir. - Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun resmi görüş ve kararları uyarınca, arkeolojik alanda inşaata bağlı fiziksel etkilerden kaçınılmalıdır. - Belirtilen yerler proje/inşaat çizimlerinde arkeolojik açıdan hassas bölge olarak işaretlenmeli ve master planda gösterilmelidir. - Proje sahasının sınırları, belirtilen arkeoloji sahasından uzak durulacak şekilde revize edilmeli ve master planda gösterilmelidir. - Tarihi Su Kanalı 1'in kayıtlı sınırları içinde ve etrafında gerçekleştirilen zemin bozucu faaliyetler esnasında arkeolojik izleme yapılacaktır.	EPC Yüklenicisi	İnşaat aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				İnşaat faaliyetleri öncesinde Tarihi Su Kanalı 2 ile ilgili olarak aşağıdaki etki azaltma önlemlerinin alınması gerekmektedir: - Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu ile detaylı görüşmeler yapılması, - Bölge kurulu tarafından alınan karara uyulması, - Belirtilen yerlerin proje/İNŞAAT çizimlerinde arkeolojik açıdan hassas bölge olarak işaretlenmesi İnşaat faaliyetleri öncesinde Tarihi Su Kanalı 3 ile ilgili olarak aşağıdaki etki azaltma önlemlerinin alınması gerekmektedir: - Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu DHMİ aracılığıyla bilgilendirilmiştir. Bilgi Paylaşımı süreci sırasında Kurul ile daha fazla istişare yapılacaktır. Projenin kültürel miras varlıkları üzerinde önümüzdeki dönemlere ilişkin olası etkilerine bağlı olarak Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu ek tedbirler (kurtarma kazıları, jeofizik etütler, teknik çizimler vb.) talep edebilir. - Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun resmi görüş ve kararları uyarınca, arkeolojik alanda inşaata bağlı fiziksel etkilerden kaçınılmalıdır. - Belirtilen yerler proje/İNŞAAT çizimlerinde arkeolojik açıdan hassas bölge olarak işaretlenmeli ve master planda gösterilmelidir. - Proje sahasının sınırları, belirtilen arkeoloji sahasından uzak durulacak şekilde revize edilmeli ve master planda gösterilmelidir. - Tarihi Su Kanalı 3'ün kayıtlı sınırları içinde ve etrafında gerçekleştirilen zemin bozucu faaliyetler esnasında arkeolojik izleme yapılacaktır. Tarihi Taşocağı hakkında aşağıdaki etki azaltma önlemlerinin alınması gerekmektedir: - Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu DHMİ aracılığıyla bilgilendirilmiştir. Bilgi Paylaşımı süreci sırasında Kurul ile daha fazla istişare yapılacaktır. Projenin kültürel miras varlıkları üzerinde önümüzdeki dönemlere ilişkin olası etkilerine bağlı olarak Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu ek tedbirler (kurtarma kazıları, jeofizik etütler, teknik çizimler vb.) talep edebilir. - Antalya Kültür Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun resmi görüş ve kararları uyarınca, arkeolojik alanda inşaata bağlı fiziksel etkilerden kaçınılmalıdır. - Belirtilen yerler proje/İNŞAAT çizimlerinde arkeolojik açıdan hassas bölge olarak işaretlenmelidir.		
C29	Genel	IFC PS8 EBRD PR 8		- Proje kapsamında kurulacak bir şikâyet mekanizması ile kültürel mirasla ilgili şikâyetler EPC Yüklenicisi İnşaat aşaması iletebilecek ve şikâyetler ve üretilen çözümler periyodik olarak izlenecektir. - Kültürel mirasla ilgili bir kurtarma ve/veya deney kazısının (örn.restorasyon/koruma dahil) gerekli olması durumunda gerekli personel, teknik yardım vb. hizmet ve teçhizatlar temin edilecektir.		

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				- İnşaat aşaması esnasında günlük arkeolojik izleme yapması için Proje organizasyon şeması kapsamında bir arkeolog (kültürel miras izleme uzmanı olarak) işe alınacak veya kültürel miras izleme danışmanlık hizmetinden yararlanılacaktır. İzleme arkeologları veya danışmanlık hizmetleri, projenin inşaat faaliyetlerinden önce yönlendirilecek olup arkeologların veya danışmanlık hizmetlerinin ismi ve görev yerleri, tüm dokümanlarda projenin organizasyon şemasında belirtilecektir. - Kültürel miras/arkeolojik izleme uzman(ları), ekipman operatörleriyle birlikte çalışacak olup işi durdurma yetkisini haiz olacaklardır. Uzman/(lar) projenin zemin bozucu faaliyetlerine eşlik edeceklerdir. - Tesadüfi bir keşif olduğunda uzman/lar operatöre işleri durdurması talimatını verecektir. Zemin bozucu faaliyetlerin tesadüfi keşif sonrasında devam etmesi, uzman/ların yetkisi altında olacaktır. - Proje uzman/ları, çalışanları Kültürel Miras Yönetim Planı ve Tesadüfi Keşif Prosedürü hakkında eğitecektir. - Uzman/lar, Kültürel Miras Yönetim Planı ve Tesadüfi Keşif Prosedürünün, tüm zemin bozucu faaliyetler boyunca yeterli şekilde uygulanmasını sağlayacaklardır. - Projenin inşaat aşamasının kültür varlıkları üzerindeki etkilerini ortadan kaldırmak, azaltmak ve önlemek amacıyla hazırlanmış olan Kültürel Miras Yönetim Planı ve alt prosedürü (Tesadüfi Keşif Prosedürü), Projeye dahil olan herkes tarafından bilinmeli ve uygulanmalıdır.		
Atık ve Kaynaklar	C30	Kaynak Yönetimi	IFC PS3 EBRD PK3 En iyi uygulama	- Olası israfın önlenmesi amacıyla kaynakların en iyi şekilde kullanılması ve malzemelerin EPC Yüklenicisi İnşaat aşaması en aza indirgenmesi için inşaat faaliyetlerinin etkili bir şekilde planlanması - Tedarik edilen malzemelerin nereden geldiğini ve kaynak alanın doğal yaşam türünü tespit etmek ıve mümkünse satın alımları, doğal veya kritik doğal yaşamların önemli derecede dönüştürülmesi veya bozulmasına sebep olmadığını gösteren tedarikçilerle sınırlamak amacıyla sistem ve doğrulama uygulamalarının kurulması (ör. Satın Alma/Tedarikçi Değerlendirme Prosedürü). - Malzemelerin, sürdürülebilir ilkelere göre çıkarılmasını ve bertaraf edilmesini sağlamak amacıyla tedarikçinin çevresel ve sosyal performansının değerlendirilmesi - Nakliye etkilerini en aza indirmek amacıyla malzemelerin mümkün olduğunca Proje sahasına yakın yerlerden (malzeme tesisleri/ariyet çukuru vs.) elde edilebilmesi için mümkünse yerel tedarikçilerden tedarik edilmesi - İhtiyaç duyulduğunda teslim edilecek doğru malzeme sayısı sipariş edilmesi, tedarikçilerin kullandığı ambalaj miktarının azaltılması ve tedarikçilerle iade sistemi geliştirilmesi gibi fırsatlar sunan malzeme tedarik önlemlerinin alınması - Hammaddelerin veya girdilerin ekonomik ve teknik açıdan mümkün olduğunda daha az tehlikeli veya zehirli malzemelerle değiştirilmesi için tedarikçilerle anlaşılması	EPC Yüklenicisi	İnşaat aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
	C31	Atık ve atıksu yönetimi	IFC PS3 EBRD PK3	İnşaat aşaması esnasında atıkla ilgili etkilerin önlenmesi, en aza indirgenmesi ve kontrol altına alınmasına yönelik teknikler aşağıdaki şekildedir: - Yüklenici, bazı faydalı atık malzemelerin geri dönüştürölmesini teşvik etmek amacıyla atıkları düzenli bir şekilde ayıracak ve ayrıştıracaktır. - Tehlikeli atıklar, çıkan diğerkatı atıklarla karıştırılmayacak ve yakılmak ya da depolanmak suretiyle idare edilecektir. - Atıklar, 24 saatte en az bir kere sahadan toplanacak ve geçici olarak sahada tutulması gerektiğinde koku ve haşarat oluşumunu en aza indirgeyecek şekilde üstü kapatılacaktır. - Yüklenici ve DHMİ, atıkların doğru şekilde işlenmesini ve sahadan bertaraf edilmesini kolaylaştırmak adına birlikte çalışacaklardır. - Yakıt depolama tankları ve yağlama yağları ile hidrolik sıvıları gibi diğersıvıların geçici olarak depolanmasına yönelik yeterli derecede tali güvenlik bariyeri temin edilecektir. - Yakıt ikmal edilen alanlarda ve başka sıvıların aktarıldığı alanlarda geçirgen olmayan yüzeyler kullanılacaktır. - Çalışanlar, yakıtların ve kimyasalların doğru şekilde taşınması ve işlenmesi konusunda ve dökölme olması halinde yapılacak müdahaleler konusunda eğitilecektir. - Sahada portatif sıvı bariyerleri ve temizleme ekipmanları bulundurulacak ve ekipmanın konuşlanması konusunda eğitim verilecektir - Yapı sistemlerindeki tehlikeli malzemelerin ve petrol bazlı ürünlerin (örneğin PCB içeren elektrikli cihazlar, asbest içeren yapı malzemeleri) ve proses ekipmanlarının içerikleri değerlendirilecek ve devreden çıkarma faaliyetlerinin başlamasından önce saha dışına çıkarılarak işlenmeleri ve bertaraf edilmeleri yönetilecektir. - Yapı malzemelerinde tehlikeli maddelerin olup olmadığı değerlendirilecek (ör. poliklorlu bifeniller, asbest içeren zemin kaplamaları veya izolasyonu) ve kirlenmiş yapı malzemeleri temizlenecek veya doğru şekilde yönetilecektir. İnşaat aşaması esnasında atıksu ile ilgili etkilerin önlenmesi, en aza indirgenmesi ve kontrolüne yönelik teknikler aşağıdaki şekildedir: - Bir inşaat sahası yönetim planının geliştirilip uygulanması - İyi inşaat uygulamalarının uygulanması - İnşaat aşaması Atık/Atıksu Yönetim Planının uygulanması - Gerekirse inşaat esnasında kentsel kanalizasyon sistemine bağlanmak için gerekli izinlerin alınması - Atıksu boşaltımlarının izlenmesi ve kayıtlarının tutulması	EPC Yüklenicisi	İnşaat aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
Trafik	C32	İnşaat trafiği yönetimi	IFC PS4 EBRD PK4	Artan trafik ve yol kalitesi için genel trafik yönetimi - İnşaat trafiği hareketlerinin, yerel yollar, karayolları şebekesi ve bölge halkı üzerindeki etkilerini azaltmak ve tedarik malzemeleri ve materyallerin tıkanıklık ve rahatsızlıkları en aza indirgeyerek Proje sahasına etkili bir şekilde ulaştırılmasını sağlamak amacıyla ihtiyaç duyulacak önlem türlerine ilişkin bir rehberlik sunan İnşaat Trafik Yönetimi Planı (TYP) EPC yüklenici tarafından geliştirilmiştir. - TYP'de Havalimanı alanına giren tüm sürücüler için aşağıdaki önlemler tanımlanmıştır ve yeterli kabul edilmektedir: - Sürücülerin emniyetsiz veya sorumsuz davranışları tespit edilir, düzeltilir ve SEÇ departmanına bildirilir. - Tüm sürücüler, araç geçiş kartını almadan önce genel bir güvenlik oryantasyonu ve güvenli sürüş bilincini üstlenmelidir. - Tüm taşıeron sürücülerinin İSG oryantasyonu almalı ve EPC Yüklenicisinin İSG ve TYP gerekliliklerine uymalıdır. - Teslimat sürücülerini, siteye girmeden önce temel talimatların basılı bir kopyasını (broşür) alacaklardır. - Tüm operatörler ve teslimat sürücülerinin, araçlarının dışında baret, güvenlik ayakkabıları, güvenlik gözlükleri ve görünür yelekler gibi tam KKD giymeleri gerekecektir. - İş güvenliği toplantıları ve oryantasyon programı aracılığıyla tüm sürücülere şantiye girişlerinde hız kısıtlamalarına uyulması konusunda bilgi verilecektir. - Yüklenici, ulusal yönetmeliklere uyacak ve şantiyenin düzgün bir şekilde korunduğundan ve inşaatla ilgili trafiğin düzenlendiğinden emin olacaktır. - EPC Yüklenici ve taşıeronlarının tüm kamyon ve inşaat araçlarının arkasına telefon numaralarını içeren şikayet yerleri konulacaktır. - Proje, inşaat trafiğinden kaynaklanan hava ve gürültü emisyonlarının çevre ve topluluklar üzerinde gerçekleşmesi muhtemel olumsuz etkilerini azaltmak amacıyla Hava Kalitesi Yönetim Planı ve Gürültü ve Titreşim Kontrol Planı uygulayacaktır. - Yüklenici, ulusal yönetmeliklere uyacak ve inşaat sahasının doğru şekilde güvence altına alındığından ve inşaat ile ilgili trafiğin düzenlendiğinden emin olacaktır. - Trafik ve nakliye yönetimi, Proje sahası civarındaki potansiyel gelişmeler göz önünde bulundurularak dikkatlice planlanıp uygulanacaktır. Dolayısıyla olası trafik sıkışıklığı ve kazaları önlenmelidir (yoğun saatlerde ve yoğun saatler dışında). - Tüm araçlar Proje sahasına ileri yönde giriş çıkış yapacaklardır. Umum yollarda araçların manevra yapmasına izin verilmeyecektir.	EPC Yüklenicisi	İnşaat aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				- Toprak malzeme taşıtların yoğun zamanlarda hareket etmesine izin verilmeyecektir. - Trafik Yönetim Planı, havaalanına erişim yolları üzerindeki okullar gibi hassas alıcıları tanımlamaktadır. Okul yönetimi ile düzenli istişareler, sürücülerin hassas alıcıların ihtiyaçlarına göre eğitimi dahil olmak üzere ilgili azaltma önlemleri Trafik Yönetim Planı'nda tanımlanmıştır. - Sürücülerin görüş açlarına yapıların engel olmaması adına saha içinde iyi görünürlük sağlanacaktır. - Proje sahasının malzeme deposu olarak kullanılması ve malzeme teslimatı esnasındaki sıkışıkları azaltmak adına saha içinde araçlara park imkânı sağlanması neticesinde, yolu kullananların yaşayabileceği aksaklıklar mümkün olduğunca indirgenecektir. - Paydaşları, inşaat programı ve ulaşım güzergahları hakkında bilgilendirmek adına sürekli müzakereler yapılacaktır (özellikle komşu tesisler ve muhtarlıklar/bölge temsilcilikleri ile).		
				Rahatsızlık - Toz önleme için sulama önceden belirlenmiş aralıklarla (Toz Yönetim Planında tanımlandığı şekilde saatlik) yapılacaktır. - Toz Yönetim Planı, geçim kaynakları ve sağlık, özellikle hassas durumdaki, yani yaşlılar ve hastalıkları olan kişiler üzerindeki etkiler için çözüm metodolojisini kapsayacak şekilde iyileştirilecektir. Bunların tespit edilmesi, kaydedilmesi ve değerlendirilmesinin yanı sıra tazminat/çözüm için bir metodoloji planda belirlenecek ve daha sonra uygulanacaktır.		

Tablo 4-4: İşletme aşaması ÇSYP

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
Genel	O1	Çevresel ve Sosyal Yönetim Sistemi	IFC PS1 EBRD PK1	İşletme aşamasına yönelik Çevresel ve Sosyal Yönetim Sistemi (ÇSYS), uluslararası iyi uygulamalar ve kılavuzlara uygun olarak geliştirilecektir. şu anda işletme aşamasındaki ÇSYS'nin bir parçası olarak aşağıdaki planlar belirlenmiştir: • Toplum Sağlığı ve Güvenliği Planı • Acil Durum Müdahale Planı • İşletme Su Yönetimi Planı • Hava Kalitesi Yönetim Planı • Gürültü Yönetim Planı • Atık Yönetim Planı • Tehlikeli Madde Yönetim Planı • Trafik Yönetim Planı • Kültürel Miras Yönetim Planı • Tesadüfi Bulgular Prosedürü • Yüklenici Yönetim Planı • Arazi Edinimi Düzeltici Faaliyet Planı veya Tamamlayıcı Geçim Kaynaklarının İyileştirilmesi Planı • Paydaş Katılım Planı	Sponsor	İşletme öncesi
	O2	İzinler	Ulusal mevzuat	Tüm gerekli izinler/ruhsatlar/onaylar, ulusal mevzuata uygun olarak alınacaktır	Sponsor	İşletme öncesi
Su Kalitesi, Hidroloji ve Hidrojeoloji	O3	Yüzey suyu ve yeraltı suyunun korunması	IFC PS3 EBRD PK3 En İyi Uygulama Ulusal mevzuat	• Destek araçlarının yakıt ikmali ve bakımı da dahil olmak üzere yükleme ve boşaltma esnasına (eğer zehirli maddeler söz konusu ise) belirli bölgelerin kullanılmasına devam edilmesinin sağlanması. Bu bölgeler, döküntü veya sızıntıların toplanmasının ve bertarafının kolaylıkla yapılabilirdiği geçirmez alanlar olacaktır. • Sedimentasyonu sınırlamak için dışarıda kalan yüzeylerin bitkilendirilmesi. • Yeraltı Sularının Kirliliğe ve Bozulmaya Karşı Korunmasına İlişkin Yönetmelik ve 2006/118/EC Yeraltı Suyu Direktifi uyarınca, inşaat aşamasında izlenen noktalarda üçer aylık periyotlarla yeraltı suyu kalite izleme çalışmasının uygulanması ve koşulların izlenmesine olanak sağlamak için kayıtların tutulması. • Acil dökülme durumu olması halinde acil kirlilik önleme planları geçerli uluslararası standartlara göre temin edilecek olup tüm personele kitlerin nasıl kullanılacağına ilişkin eğitimin yanı sıra potansiyel bir problem tespit edildiğinde olayın raporlanmasını teşvik etmek amacıyla genel bir çevresel farkındalık eğitimi de verilecektir.	Sponsor	İşletme aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
	O4	Suyun verimli kullanımı	IFC PS3 EBRD PK3 En İyi Uygulama Ulusal mevzuat	Sponsor, peyzaj faaliyetleri için suyu verimli kullanmak adına aşağıda listelenen eylemleri halihazırda uygulamaktadır: - Havalimanında yeraltı suyunun su tüketimini korumak amacıyla oluşturulan bitki örtüsünde su tüketimi yüksek bitki türleri (Ökalyptüs Globulus, Salix Babylonica gibi) kullanılmamıştır. - Çok su tüketen bitkiler yerine su tüketimi düşük bitkiler (Washingtonia Robusta, Phoenix Dactylifera gibi) tercih edilmiştir. - Peyzaj sulama faaliyetleri güneş ışınlarının buharlaşmaya neden olmayacağı bir zamanda yapılır, - Bitkilerin ihtiyacı kadar sulama yapılır. - Peyzaj sulamada akıllı sistemlerin kullanılması. (sprinkler sistemi, damlama sulama sistemi vb.) - Peyzaj sulama işlemi sırasında sprinkler ayarlarının rüzgar yönüne göre ayarlanması. Tüketilen suyu en aza indirmek ve suyu daha verimli kullanmak için Sponsor, yukarıda sıralanan önlemlerin etkinliğini artırmaya yönelik yöntemleri, aşağıdaki alternatif eylemlerle birlikte araştıracaktır; - Havaalanı içindeki asfalt alanlardan, çatılardan ve açık alanlardan gelen yağmur suyunu toplama. - Klima sistemi kondensinin geri kazanılması ve soğutma kulesi devresine beslenmesi, böylece chiller tesisinin su kullanım verimliliğinin artırılması.		
Toprak ve jeoloji	O5	Toprak kalitesinin korunması	IFC PS3 EBRD PK3 En İyi Uygulama	- Zemin kalitesi, etkili tehlikeli madde ve atık yönetim prosedürlerinin uygulanmasıyla korunacaktır. Malzemeler ve atıklar, Tehlikeli Malzeme Yönetim Planı ve Atık Yönetim Planına göre taşınacaktır. - Yakıtlar, petrol ve kimyasallar, %110'luk kapasiteli setlerle korunarak geçirimsiz bir zemin üzerinde depolanacaktır. Yakıt, belirtilen alanlarda depolanacaktır. Yakıt ve sıvıların taşınmasından dolayı gerçekleşen döküntüler derhal saha içinde kontrol altına alınacaktır. - Kazara zemine döküntü veya sızıntı durumlarına karşı döküntü kitleri mevcut bulunacaktır. - Kirlenme potansiyeli olan malzemeler, bertaraf ve arıtma işlemleri için mümkün olan en kısa sürede saha dışına çıkarılacaktır. - Tehlikeli malzeme taşıma prosedürlerinin, geçerli ulusal ve uluslararası standart ve kılavuzlara uyması sağlanacaktır. - Yakıt çiftliğinin Seveso Direktifi doğrultusunda işletilmesi yakıt çiftliği işletmecileri ile koordine edilecektir. Yakıt çiftliği, işletmeye alınmadan önce Seveso gerekliliklerine göre denetlenecektir.	Sponsor	İşletme aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
İklim değişikliği	O6	İklim değişikliği	IFC PS3 EBRD PK3 En İyi Uygulama	- Yüzeyler, yapılar, binalar ve ekipmanlarda, sıcak hava dalgaları, fırtına ve yüzey suyu taşması gibi ağır hava şartlarından ve ısıdan dolayı bozulma belirtisi olup olmadığına dair denetim, bakım ve yenileme yapılması. - Kurulacak olan ekipmanın özelliklerini bilgilendirmek üzere büyük iyileştirme ve yenileme işlemleri öncesinde iklim öngörülerinin periyodik olarak gözden geçirilmesi - Hava sıcaklıkları ve hava basınçlarının uçuş programları, uçak yük kapasitesi ve uçak tasarım spesifikasyonları kapsamında değerlendirilmesi - Uçuşların yeniden planlandığı veya iptal edildiği ısı tetikleme düzeylerinin belirlenmesi - Rutin denetimlerin günün daha serin olan saatlerine ve rutin değişikliklerin, yıl içinde sert hava koşullarına denk gelme ihtimalinin daha düşük olduğu zamanlara planlanması - Sıcak hava dalgaları, fırtına ve yüzey suyu taşması gibi sert hava koşullarına yönelik güçlü yönetim planları oluşturulması - İlk yardım müdahalesinin bir parçası olarak personel ve yolcular tarafından kullanılacak olan serin sığınakların belirlenmesi veya oluşturulması - Uçuşların gelecekte oluşacak daha yüksek sıcaklıklar ve çalışma ve seyrir koşulları göz önünde bulundurularak programlanması - Kontrol altına alınamayan yangınlar için tahliye protokollerini de içeren acil durum planlarının hazırlanması ve yangın söndürme teçhizatının yerleştirilmesi - Yer ve yolcu hizmetleri de dahil olmak üzere harici güç ve iletişim kaybı için acil durum planlaması yapılması - Çekilmesi gereken yeraltı suyu miktarını en aza indirmek ve havalimanının su verimliliğini artırmak adına bir su kaynağı yönetimi planının hazırlanması - Yerel olarak etkilenen alanlarda süregelen yönetim ve koruma planları. Biyolojik çeşitlilik yönetimine ilişkin politika ve planlar, özellikle sel ve taşkınlar da dahil olmak üzere iklim değişikliği riskini de göz önünde bulundurmalıdır. - Gelecekte sıcak hava dalgası ve sert hava olaylarında görülebilecek artış riskini de göz önünde bulunduran bir trafik yönetimi planının hazırlanması - İlk yardım olanaklarının bir parçası olarak serin sığınaklar da dahil olmak üzere yeterli gölge ve serin alan sağlamak amacıyla gelecekteki bina ıslah ve tasarım çalışmalarında iklim değişikliğinin de göz önünde bulundurulması. Binalarda uygun malzemeler, boya badana için açık renkler, pasif soğutma, iç mekânda yaşamayı destekleyen tasarımlar ve aşırı sıcaklıklar için HVAC sistemlerinin doğru seçilmesiyle yeterli havalandırma sağlanmalıdır. - Hava kalitesinin izlenmesi ve sonuçların kabul edilemez sayılması halinde yönetim plan ve proseslerinin oluşturulması. Emisyonların azaltılması için trafik yönetiminde	Sponsor	İşletme aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				yapılacak değişiklikler ile yeşil yer filosu ve gelişmiş toplu taşıma gibi havalimanı faaliyetlerine yönelik temiz hava çözümlerinin araştırılması da bu kapsamdadır.		
Biyoçeşitlilik	O7	Havalimanı dahilindeki yeşil arazilerin artırılması	IFC PS6 EBRD PR6 En İyi Uygulama	- Yazın çoğu türün çiçek açma/meyve verme dönemlerinde otlağın kesilmesini önlemek ve çayır ve haşarat öldürücü yönetimi prosedürlerini gözden geçirmek ve (mümkünse) iyileştirmek suretiyle bu doğal yaşam alanının biyolojik çeşitliliğinin iyileştirilmesi. Uçağa kuş çarpması riskini yönetmek adına bu paralelde başka önlemlerin de alınması gerekecektir. - Operasyonel önlemlerden ve iyileştirme çalışmalarından DHMİ sorumlu olacaktır.	Sponsor	İşletme aşaması
	O8	Uçağa kuş çarpması olaylarının yönetilmesi	IFC PS6 EBRD PR6 En İyi Uygulama	Uçağa kuş çarpması olaylarını azaltmak adına ayrıca doğal yaşam alanı dışında da tedbirler alınacaktır. Korkuluk (kuş kaçırıcı fişeklerin ateşlenmesi, kuş imdat sinyali çıkarılması gibi), top atma ve/veya radar ekipmanı kullanılması düşünülebilir. Şu anda mevcut havalimanı, uçaklara kuş çarpmasını önlemek amacıyla vahşi yaşamı yönetmek ve kontrol etmek için birtakım farklı yöntemlere başvurmaktadır. Bu yöntemler arasında alarm/siren sesleri, tabanca patlatma ve dezenfeksiyon/haşere mücadelesi yer almaktadır. Operasyonel önlemlerden ve iyileştirme çalışmalarından DHMİ sorumlu olacaktır.	Sponsor	İşletme aşaması
Hava kalitesi	O9	Hava emisyonları	IFC PS3 EBRD PK3 En İyi Uygulama Ulusal mevzuat	- Yardımcı güç kaynağı (APU), yer güç ünitesi (GPU) ve iklimlendirme kullanımını azaltmak veya ortadan kaldırmak amacıyla kapılara/bakım bölgelerine 400-Hz'lik sabit elektrikli yer güç ünitesi iklimlendirilmiş hava (PAC) temin edilecektir. - Emisyonları azaltmak ve yakıt tasarrufu yapmak amacıyla rota planlamasıyla sürüş mesafeleri azaltılacak ve ekipmanın gereksiz yere boş kalmasının önüne geçilecektir. - Kara tarafı otopark alanları ve hava tarafı terminal sınırlarında şarj istasyonları kurulacaktır. - Diğer tüm Kapsam 1-2 karbon emisyonları etkin bir şekilde yönetilecek ve diğer ilgili paydaşlarla işbirliği yapılacaktır. - Yakıt depolama tankları için mevcut en iyi tekniklerin kullanılmasıyla emisyonların yüzde 97'ye kadar azaltıldığı bildirilmektedir. - Yakınlardaki alıcı ortamlardaki etkilerin izlenmesi amacıyla önerilen yakıt istasyonundaki Uçucu Organik Bileşikler (VOC) izlenmelidir	Sponsor	İşletme aşaması
Sera gazları	O10	Havalimanı binaları ve yer operasyonları	IFC PS3 EBRD PK3 En İyi Uygulama	Kaynak kullanımını azaltarak ve geri dönüşüm ve yeniden kullanım oranını optimize ederek, havalimanı binaları boyunca ve yer operasyonları sırasında atıkları en aza indirmeye çalışmak. Bu azaltım önlemi, sürekli izlenen ve yeniden değerlendirilen iddialı atık ve geri dönüşüm hedefleri belirlemeye devam ederek başarılı olabilir. Karar verme sürecine atık minimizasyonunun dahil edilmesi için personele bu hedefler düzenli olarak hatırlatılmalıdır. Havalimanı mağazalarının kiracıları, plastik torba	Sponsor	İşletme aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				ücretleri, plastik şişe depozitoları ve yeniden kullanılabilir bardaklar için indirimler gibi atık azaltma politikaları uygulamaya teşvik edilmelidir. - Optimum operasyonel verimliliği sağlamak için yerinde ekipman ve araçların periyodik bakımı. Havalimanı, ekipman ve araçlarında halihazırda düzenli olarak bakım yapacak olsa da, verimsiz ekipman ve araçların sera gazı etkisine ilişkin değerlendirmeler de bakım programına dahil edilmelidir. Yüksek düzeyde emisyon üretmesi muhtemel ekipman ve araçlar üzerinde önleyici test ve bakım yapılmalıdır. Üreticilerle yapılan görüşmeler, optimum verimlilik oranlarını ve bakım programlarını belirleyebilir.. - Klima sisteminde R-134a ve R-410a soğutucu gazları kullanılacaktır. Mümkün olduğunda daha az küresel uyarı potansiyeline (GWP) sahip soğutucu gazların kullanılmalı ve sızıntıyı azaltmak için ekipmana yönelik önlemler alınmalıdır. R-134a için R-513A ve R-1234ze, R-410a için R-32 gibi değişiklikler yapılmalıdır, 134a ve R-410a'dan çok daha düşük GWP'ye sahip düşük maliyetli soğutuculardır. Yenilenmesi kolay olan ve piyasada mevcut olan soğutucu akışkanlar proje ile ilgili emisyonlarda bir azalma sağlayacaktır,		
O11	Yüzey erişimi	IFC PS3 EBRD PK3 En İyi Uygulama	- Hem yolcular hem de iş gücü için havalimanına, havalimanından ve havalimanı içinde verimli ve uygun sürdürülebilir ulaşım kullanımının artmasını desteklenmesi. Düşük karbonlu ulaşım yöntemlerini destekleyen altyapının havalimanında kurulmasına devam edilmelidir. Toplu taşıma araçlarıyla havalimanına ulaşımın kolay ve sık seferlerle sağlandığından emin olmak için toplu taşıma sağlayıcılarıyla görüşmeler yapılmalıdır. Bu görüşmeler, halkı özel ulaşım yöntemleri yerine toplu taşımayı kullanmaya teşvik edecektir. Havalimanlarında elektrikli araç kullanımına yönelik iddialı hedefler ve elektrikli araç alımını sübvans eden işyeri planları da emisyonları azaltmak için dikkate alınmalıdır. - Havalimanı çevresinde emisyonu dayalı bir erişim ücreti düşünülmesi. Emisyona dayalı bir erişim ücreti, yolcular ve personel için düşük karbonlu ulaşım yöntemlerinin alınmasını teşvik edecektir. Ücret ayrıca havalimanı için para da oluşturabilir. - Havalimanıyla ilgili daha fazla yanmalı araç satın alma ihtiyacına karşı önlemlerin alınması. Önlemler, mümkün olduğunda elektrikli alternatifleri göz önünde bulundurarak, yeni araçlara duyulan ihtiyacı karşılamayı ve daha uzun süre dayanmalarını sağlamak için mevcut araçların bakımını artırmayı içerebilir.	Sponsor	İşletme aşaması	
O12	Hava taşımacılığı	IFC PS3 EBRD PK3 En İyi Uygulama	Havalimanı, aşağıdaki konularda etki gücünü kullanabilir: - Daha yakıt verimli uçakların geliştirilmesini ve benimsenmesini teşvik edilmesi. Havayolları ve uçak üreticileri ile ilişkilerin geliştirilmeye devam edilmesi ve en verimli uçaklar için öncelikli slotlar veya görev ücretlerinde indirim gibi uygulamalar. - Havayollarının sürdürülebilir havacılık yakıtını kullanmasını teşvik edilmesi. Havalimanı, sürdürülebilir havacılık yakıtlarını desteklemek için havalimanının ne	Sponsor	İşletme aşaması	

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				istediğini, uygun altyapıyı, anlamak için havayolları ve uçak üreticileri ile görüşmeler yapmalıdır. Uygulanabildiğinde, iddialı hedefler belirleyerek hava sahasının verimliliğini artırma girişiminde bulunmaya devam edilmesi.		
Gürültü ve titreşim	O13	Gürültü	IFC PS3 EBRD PK3 En İyi Uygulama	Nazım imar planı - Havalimanı civarında kalan şehirleşmemiş bölgeler, ticari amaçlı planlanmalı veya tarımsal arazi olarak kalmalıdır. Havalimanı civarında daha fazla konut planlanmasına izin vermemek değerli bir yaklaşım olarak görülmüştür. - Havalimanı civarında yeni nazım imar planında özellikle konutlar ve okullar başta olmak üzere hassas alıcı ortamların miktarının azaltılması tavsiye edilmektedir. Özellikle ticari veya endüstriyel yapılar tercih edilmelidir. - Havalimanı faaliyetlerinden çıkan çevre gürültüsü kaynaklarına ciddi şekilde maruz kalan meskûn yerler için izolasyon programlarının uygulanması, binaların içindeki gürültü seviyesini kesinlikle azaltacaktır. Yine de AB yönetmelikleri, DSÖ kılavuzları ve RAMEN kapsamında çevre gürültüsü için belirlenen limit değerler, hassas yerlerin cepheleri (dışı) için belirlenmiştir. LTO gürültüsü için, gürültü uzmanları tarafından aşağıdaki azaltım önlemleri önerilmiş ve Sponsor ile mutabık kalınmıştır. - Tanımlanmış gürültü izlemeyi, hem planlanan hem de alternatifleri, gürültü hedeflerini, şikayet izlemeyi ve olası gürültü azaltma yollarının değerlendirilmesini içermesi gereken bir gürültü yönetim programının 2024'ten önce geliştirilmesi - Gürültü seviyelerini teyit etmek ve kaydetmek ve daha fazla azaltmanın gerekip gerekmediğini belirlemek için gürültü yönetim programını desteklemek için sürekli gürültü izleme. DHMİ tarafından halihazırda kurulmuş 5 istasyona ek olarak, 7 adede kadar ek gürültü izleme istasyonu kurulacaktır. - Gürültü haritalarının ve gürültü eylem planlarının düzenli olarak güncellenmesi yoluyla yerel makamlarla işbirliği, gürültü yalıtımı için geliştirilmiş teknik gereklilikler ile ilgili olarak yeni inşa edilen evlere ulusal yönetmeliklerin uygulanması. Uçak LTO'larından ve yer operasyonlarından (üçüncü taraf etkileri) kaynaklanan hava tarafı gürültü etkilerini ele almak için ek hafifletme önlemleri şunları içerir: - ICAO-A prosedürleri uygulanacaktır (Ek 1). Bu yaklaşım, ÇSED raporlarına göre, hassas alıcı konumlarındaki gürültü seviyelerini önemli ölçüde azaltmayacak olsa da (çünkü bu uygulama ile etki önem seviyeleri önemli ölçüde değişmemektedir), gürültü rahatsızlığından ek bir rahatlama sağlayacaktır. Cephe Yalıtım Programı - Bu izleme istasyonlarında alınacak veriler ışığında, binaların gece zaman dilimi aşımına maruz kalıp kalmadığı tespit edilecek ve bulgulara göre bir cephe yalıtım	Sponsor	İşletme aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				programına dahil edilebilecektir. Bahsi geçen program; pencerelerin 3 kat kaplamalı camlarla değiştirilmesi, pencere kasalarının güçlendirilmesi ve gerek görülmesi halinde çatı yalıtımlarını içerecektir. Proje başlangıç tarihinden sonra yapılan binalarda gürültü yalıtım programı geçerli değildir. Bu binalar, gürültüye karşı teknik gereklilikler açısından yeni Türk mevzuatını kapsamaktadır. - İç mekanlarda hedef gürültü seviyesi en az 40 dBA olan ulusal gece dış mekan gürültü standartlarının aşılmasından etkilenen yerel sakinler için uygulanacak gürültü yalıtım şeması. DHMİ tarafından üstlenilen izleme ve gürültü yönetimi doğrultusunda ve yerel yönetimlerle işbirliği içinde gürültü yalıtım programı uygulanmak zorunda olmakla birlikte, maliyeti proje Sponsorları tarafından karşılanacaktır. - Kademeli kapasite artışı ile ulusal gece vakti dış mekan gürültü standartlarını aşan bina sayısı artacaktır. Gürültü yalıtımı uygunluk sınırları her 5 yılda bir genişleyecektir. Program açıkça belirlenmiş adımlara ve uygunluk kriterlerine sahip olacak ve halka açık başvurular, devam eden gürültü izleme değerlerine göre doğrulanacak ve saha ziyaretleri ile desteklenecektir. 15 yıldan fazla süreli cephe yalıtım programı için 3 milyon Euro bütçe ayrılmıştır. Bu programda yılda 150-200 konutun desteklenmesi beklenmektedir. Yatak odası pencere boyutu ve miktarına göre 1000-1500 Euro/konut destek bütçesi ayrılabilmektedir Operasyonel kısıtlar - Uçak hareketlerinin verilerini incelediğimizde diğer uçaklara göre daha fazla gürültü rahatsızlığına sebep olan belirli bir uçak tipi olmadığını gördük. Aslında Antalya Havalimanında kullanılan uçak tiplerinin çoğunun yaygın olarak kullanılan ticari Airbus ve Boeing uçakları olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla, bir uçağa göre spesifik önlemler oluşturulamaz. - Gece varış faaliyetlerinin azaltılması ve bir kısmının güne yayılması - Kalkış faaliyetlerinin bir kısmının azaltılması ve güne yayılması		
Sosyal	O14	Nüfus	IFC PS2 EBRD PK2	PKP'nin bir parçası olarak Projenin işletme aşaması esnasında şikayetleri izlemek mümkün olabilecektir.	Sponsor	İşletme aşaması
	O15	Komşu topluluklar	IFC PS2 EBRD PK2	Trafikte oluşabilecek problemlerde (dahili trafik akışının herhangi bir uygunsuz yönetimi (yaya, ziyaretçiler/personel arabaları/mekikler, lojistik için dolaşım yolları), yerel yollarda trafik yükü artışı ve ulaşım yollarında trafikle ilgili kaza veya yaralanma riskinin artması gibi), Sponsor, Trafik Yönetim Planı'nın etkin bir şekilde uygulanmasının yanı sıra hız sınırlarının düşürülmesi ve trafik kontrol önlemlerinin artırılması için diğer ilgili kurumlarla (karayolları müdürlüğü veya yerel belediyeler gibi) alternatif çözümler arayabilir.	Sponsor	İşletme aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				- Belirlenen gürültü etki bölgesindeki binalar için işletme aşamasında uygulanmaya devam edecek bir Gürültü Yalıtım Programı bulunmaktadır. - Gürültü etkilerini izlemek için ek gürültü izleme istasyonları kurulacaktır.		
	O16	İstihdam	IFC PS2 EBRD PK2	- Sponsor'un, AYT'de faaliyet gösteren farklı işletmelerle olan ilişkilerin düzenlenmesine yönelik bir Yüklenici Yönetim Planı bulunmaktadır. - Yerel halka yönelik muhtemel riskler belirlenecek ve yerel halkla ilişkilerde Davranış Kuralları hazırlanacaktır. - Paydaş Katılım Planı (PKP) kapsamında, işletme aşamasında insanların şikayetlerini izlemek mümkün olacaktır. - Mevcut sorunların şikayet mekanizması ile hızlıca çözülmesi sayesinde, paydaş katılımı ve memnuniyetinin yanı sıra müşteri memnuniyeti de artacaktır. - Sponsor, ilgili tarafları etkileyecek karar verme süreçlerine tüm paydaşların katılımını sağlayacak ve paydaşları, uygulamalardaki değişiklikler ve gelişmelerle ilgili olarak doğru zamanda bilgilendirecektir.	Sponsor	İşletme aşaması
	O17	Geçim Kaynakları ve Turizm	IFC PS2 EBRD PK2	- Yerel istihdamda bir artış sağlamak ve bu artışı devam ettirebilmek amacıyla iş ilanları, bölge halkıyla etkili yollarla paylaşılacaktır. - İlgili yerel kuruluşlar ve STK'lar ile kalifiye ve yarı kalifiye personel ihtiyacı için düzenli iletişim kurulacaktır. - Mümkün mertebe yerel satın alım gerçekleştirilecek ve artırılacaktır.	Sponsor	İşletme aşaması
	O18	Eğitim	IFC PS2 EBRD PK2	- Toza maruz kaldığı rapor edilmiş herhangi bir okul bulunmamaktadır. Ancak toz ile ilgili sorunların meydana gelmesi durumunda tozun ev ve işyerleri üzerindeki etkilerine yönelik aynı etki azaltma önlemleri okullar için de uygulanabilir. - Okul gibi hassas binaların çevresinde gürültü etki değerlendirmesi ve gürültü yalıtımına 2023 yılından itibaren öncelik verilecektir. İşletme süresi boyunca gürültü etkileri izlenecektir.	Sponsor	İşletme aşaması
	O19	Hassas Gruplar	IFC PS2 EBRD PK2	- İşitme ve görme engelli yolcuların "Smart Step" uygulamasından daha iyi faydalanabilmeleri için uygulamadan haberdar olmaları gerekmektedir. Dolayısıyla havalimanı içerisinde uygulama daha etkili bir şekilde duyurulmalıdır (örneğin açılır mesajlar, görsel ve sesli anonslarla). - Yaşlılar için, tek başlarına oldukları zaman kolaylıkla hareket edebilmelerini ve kendilerini güvende hissedebilmelerini sağlayan sistemler geliştirilecektir. - Görme engelli yolcular için Braille alfabesinde yazılmış şikâyet formlarının olduğu uygun yollarla duyurulacaktır.	Sponsor	İşletme aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
	O20	Toplumsal Cinsiyet Hususu	IFC PS2 EBRD PK2	- Sponsorun Etik Davranış Kuralları'nın ve şikayet mekanizmasının yolcular ve ilgili paydaşlarla paylaşılması sağlanacaktır. - Yolcular için TCDŞT ve insan kaçakçılığı durumlarına yönelik havalimanı binasına tabelalar konulacaktır. Nasıl yardım isteneceğini gösteren talimatlar belirli alanlara yerleştirilecektir. - Sponsorun personeli, TCDŞT ile ilgili risklerin ve insan ticareti sorunlarının nasıl ele alınacağı veya önleneyeceği konusunda eğitimler alacaktır. İnsan ticareti ile ilgili en son bilgiler, acil durumlarda kullanılmak üzere Sponsor personeli ile paylaşılacaktır. - Eğitimler başta güvenlik personeli olmak üzere tüm çalışanları kapsamayı hedefleyecek bu konuda eğitimler verilecektir. - Şikayet kayıtları, şikayetçinin cinsiyetine ve şikayetin konusuna göre gözden geçirilecektir.	Sponsor	İşletme aşaması
İş sağlığı ve güvenliği	O21	İş sağlığı ve güvenliği ve riskleri	IFC PS4 EBRD PK4	- Sponsor ve yüklenicileri, uluslararası ISO 45001 standardı gerekliliklerine uyacak ve İSGYS yöneticisiyle birlikte İSG bölümünü tamamlayacaktır. Sponsor, aşağıdaki plan ve prosedürleri uygulamaya devam edecek ve projenin ihtiyaçları doğrultusunda güncel tutacaktır: - Sponsor İSG Politikası geliştirilir, onaylanır, açıklanır, ulaşılabilir ve ölçümlenebilir amaç ve hedefler koyar ve Sponsor çalışanlarının İSG görev ve sorumluluklarını tahsis eder. - İSGYS, kalite, çevre ve sosyal yönetim sistemleri ile birlikte Sponsor kurumsal yönetim sisteminin bir parçası olmalıdır. İSGYS işleyişi, yeterli ve vasıflı insan kaynakları ve mali kaynaklarla yürütülmelidir. - İSGYS, Sponsor'un üretim ihtiyaçlarına veya ekonomik performansına dayalı olmamalıdır. Sponsor'un üst yönetimi, iş güvenliğine olan taahhütlerini ortaya koymalıdır(iş yerinde CDŞT risklerinin önlenmesi dahil). - İSGYS, yalnızca risk kontrolünü değil işgücü üretkenliğini artırmayı da hedeflemelidir. - İSG hedef ve amaçlarını içeren İSGYS, sürekli olarak güncellenmeli ve iyileştirilmelidir. - Sağlık ve güvenlik riskleri (CDŞT riskleri dahil), yeterince vasıflı ve eğitimli görevliler tarafından yönetilmelidir. İSGYS görevlilerinin sorumlulukları ve yetkinlikleri Sponsor CEO'su tarafından belgelenerek onaylanmalıdır. - Sponsor İSG hedef ve amaçlarına ulaşmadaki önlemler dikkatlice planlanmalıdır. Planlanmış tüm eylem ve harcamalar, Sponsor'un ilgili belgelerine yansıtılmalıdır (bakım ve onarım planları, satın alım planı, inşaat planı, Sponsor ve departmanlarının bütçeleri).		

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				- Sponsor İSG koşullarını ve özellikle de İSGYS performansını sağlamak adına üst yönetim, İSG performansını periyodik aralıklarla değerlendirmeli ve eğer gerekirse bir dizi düzeltici eylemler geliştirmelidir. - Ayrıca Sponsor'nın her çalışanının İSGYS işleyişine dahil olması ve diyalog esasıyla çalışma koşullarının iyileştirilmesine katılma fırsatı hakkındaki farkındalığı, İSGYS'nin en önemli unsurudur. Sponsor, İSG risklerini azaltmak için aşağıdakileri yapmaya devam etmelidir: - IFC Performans Standardı 4 ve EBRD Performans Gerekliliğı 4'e uygun olarak Can Güvenliğı ve Yangın Güvenliğıne ilişkin bağımsız bir denetim yaptırmalı, - Üretim ekipmanlarının güvenli kullanımını sağlamalı, ekipmanları periyodik olarak güvenlik testinden geçirmeli ve onarımını ve bakımını zamanında yapmalı, - Tasarım esnasında en güvenli teknolojik süreçlere önem vermeli ve seçmeli, - Bina ve yapılarda güvenli çalışmayı sağlamalı, onarım ve bakımları zamanında yapmalı, - İşyerlerinde çalışma koşullarını periyodik olarak değerlendirmeli ve bir iyileştirme eylem planı geliştirmeli, - Çalışanların işyerleri, dinlenme alanları, mikro iklim vb. gibi dahil olmak üzere çalışma koşullarını düzenli olarak izlemeli ve geliştirmeli, - İş güvenliğıne uyulmasına sağlamak adına İSG denetleyici organların emir ve tavsiyelerine kati suretle uymalı, - Çalışanlara, doğru zamanda uygun ve rahat kişisel koruyucu ekipman temin etmeli, - Kazaların, meslek hastalıklarının ve endüstriyel yaralanmaların doğru ve bağımsız bir analizini yapmalı ve en kısa zamanda belirlenen önleyici ve düzeltici eylemleri tamamlamalı, - Yasal çalışma saatleri kısıtlamalarına uygun olarak optimum bir çalışma ve dinlenme süresi vermeli, - Çalışanların kaldıkları yerlerinde tıbbi bakım ve önleyici tedavi sunmalı ve - Vasıfsız personelin tehlikeli ekipmanlarla çalışmasını önlemelidir. - CDŞT ile ilgili riskleri belirlemek ve aşağıda listelenen sorunlar dahil ancak bunlarla sınırlı olmamak üzere ilgili hafifletme önlemlerini tanımlamak için ayrı bir risk değerlendirmesinin yapılması: - Her bir departman için odak noktalarını belirlenmesi ve CDŞT ile ilgili eğitimler aracılığıyla yetki verilmesi. - CDŞT sorunlarıyla ilgili özel bir politikanın hazırlanması. - Paydaş Katılım Planında tanımlanan dahili şikayet mekanizmasının uygulanması ve CDŞT şikayetlerinin ele alınmasıyla ilgili eksiklikler olup		

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				olmadığını iyileştirmek için mekanizmanın işlevselliğinin düzenli olarak izlenmesi.		
	O22	Toplum Sağlığı ve Güvenliği Riskleri	IFC PS4 EBRD PK4	İşletme aşamasında belirlenen toplum sağlığı ve güvenliği riskleri için risk azaltıcı önlemler aşağıda listelenmiştir: - Hidrant dispenser sistemi kullanımı, yükleme/boşaltma faaliyetleri sırasında yakıt tankerlerinin sefer sayısını ve yakıt emisyonlarını azaltır. Yakıt ikmal kamyonu, diğer araçlar ve yer destek ekipmanı ile yakıt dökülmesine neden olabilecek kaza olasılığı nedeniyle daha yüksek bir güvenlik riski taşır. Hidrant dispenserler yakıt taşımadığından, yakıt ikmal işlemleri nedeniyle bu risk azalır. - Her büyüklükteki havalimanları için iyi tasarlanmış ve güvenli bir yakıt depolama ve dağıtım sistemi, olası olumsuz etkileri önlemek ve maksimum güvenliği sağlamak için büyük önem taşımaktadır. - Hava araçlarının yükleme operasyonlarında kapalı çevrim yakıt hidrant sistemi kullanılarak, depolama tanklarından ve yükleme ve boşaltma operasyonlarından kaynaklanan hava emisyonları minimuma indirilmiştir. - Yakıt depolama tankları ikincil muhafaza havuzlarında biriken yağmur suyunun kontrollü deşarjı ile kontrolsüz kirlenmiş atıksu deşarjlarından kaynaklanan su kirliliği riski ortadan kaldırılmaktadır.		
	O23	Toplumsal Cinsiyet Hususu	IFC PS4 EBRD PK4	- Gelecekteki sözleşme ilişkilerinde kadın işgücü hedeflerini uygulamak için kapsayıcı tedarik yapma kapasitesi artırılacaktır. Örneğin, özellikle sözleşmeli güvenlik ve diğer erkek egemen hizmetlerde uygulanacak cinsiyet eşitliği hususlarının tedarik faaliyetlerine nasıl entegre edileceğine dair bir iç politika veya rehberlik notunun geliştirilebilir. - Kadın çalışanlar (hem Sponsor çalışanları hem de yükleniciler) için güvenli çalışma ortamının sürdürülmesi amacıyla kadın soyunma odaları, tuvaletler/bakım odaları gibi alanlarda güvenlik ve koşullar iyileştirilecektir. Kadın tuvaletlerinin mevcudiyeti uygun bir şekilde sağlanacaktır. Gece vardiyalarında ve gece yapılan fazla mesai dönemlerinde kadınların eve transfer güvencesi, yüklenici çalışanlarına da sağlanacaktır ve bu pratiğin yaygınlaştırılması konusunda çalışmalara devam edilecektir. Bu önlemler, Yüklenici Yönetim Planı'na dahil edilecek ve uyumluluk aylık yüklenici denetimlerinde izlenecektir. - Toplumsal cinsiyet eşitliği ve TCDŞT risklerinin önlenmesine ilişkin Etik Davranış Kuralları'nda yer alan maddeler interaktif iletişim ve detaylı açıklamalar ile tüm çalışanlara duyurulacaktır. - Çalışanlara toplumsal cinsiyet eşitliği ve TCDŞT risklerinin önlenmesi konusunda eğitimler verilecektir Etik Davranış Kuralları eğitim içeriğinde yer alacak ve eğitimler sırasında açıklanacaktır.	Sponsor	İşletme aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
Atık ve Kaynaklar	O24	Kaynak yönetimi	IFC PS3 EBRD PK3 En iyi uygulama	- Eğitimler başta güvenlik görevlileri olmak üzere tüm çalışanları kapsamayı hedefleyecektir. - Çalışma ortamındaki riskleri azaltacak önlemler alınacaktır (örneğin kadın ve erkek çalışanlar için ayrı tuvalet ve banyolar, boş zamanlar için spor salonu gibi ayrı odalar vb.). - TCDŞT risklerini önleyecek koşulları sağlamak için çalışma alanları düzenli olarak denetlenecek ve izlenecektir. - TCDŞT vakalarını önlemek amacıyla Sponsorun kadın çalışanları, yüklenicileri ve tedarikçileri için dahili şikayet mekanizması gizli başvuru imkanı ile erişilebilir ve gizli olacaktır. - Şikayet kayıtları, şikayetçinin cinsiyetine ve şikayetin konusuna göre gözden geçirilecektir.	Sponsor	İşletme aşaması
	O25	Enerji yönetimi	IFC PS3 EBRD PK3 En iyi uygulama	- Tasarım esnasında Projeye sürdürülebilirlik ve kaynak verimliliği uygulamalarının dahil edilmesi ve tedarikçilerle satın alım süreçlerinde bu uygulamaların ele alınması - Mevcut sistemlerin ve doğrulama uygulamalarının (ör. Satın Alma/Tedarikçi Değerlendirme Prosedürü) tedarik edilen malzemelerin nereden geldiğini ve kaynak alanın doğal yaşam alan türünü tespit edecek ve satın alımları doğal veya kritik doğal yaşam alanlarının önemli derecede dönüşmesine veya bozulmasına sebep olmadığını gösterebilen tedarikçilerle kısıtlayacak şekilde geliştirmek. - Malzeme tedarikğinde, ihtiyaç duyulduğunda teslim edilecek doğru malzeme sayısının sipariş edilmesi, tedarikçilerin kullandığı ambalaj miktarının azaltılması ve tedarikçilerle bir iade sisteminin kurulması gibi fırsatlar tanıyan satın alım önlemleri alınması - Tedarikçilerle, hammaddeleri veya girdileri ekonomik ve teknik açıdan mümkün olan yerlerde daha az tehlikeli veya daha az zehirli malzemelerle değiştirmesi yönünde anlaşmak	Sponsor	İşletme aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemleri	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				- Sistem tasarımı, proses ısıtma, ısıtma yükünün azaltılması, ısı dağıtım sistemleri, enerji dönüşümü sistem verimliliği, proses soğutmadaki imkanlar, satın alım aşamasında şirketlerle görüşülecektir. - Düşük enerji tasarımlı binalarda enerji verimliliğine öncelik verilecektir - Pasif verimlilik önlemleri (duvar veya pencerelerin izolasyonunun artırılması, yapay aydınlatmaya duyulan ihtiyacın azaltılması, gün ışığı ve doğal havalandırma fırsatlarının mümkünse fazlalaştırılması vb.) - Aktif verimlilik önlemleri (bina hizmetlerinden gelen enerji talebinin en aza indirgenmesi: ortam ısıtması ve soğutması, sıcak su, aydınlatma, ek yükler ve ekipmanlar: bilgisayarlar, fişli aygıtlar, laboratuvar ekipmanları) - Tesis yönetim ekibi, dijital enerjinin izlenmesi ve doğrulanması, binanın dijitalleştirilmesi, otomasyon sistemi, HVAC ve aydınlatma ekipmanı için operasyonel ayar noktalarını kapsayan bir Bina Operasyon Planı Geliştirecek ve uygulamaya koyacaktır		
	O26	Atık ve atıksu yönetimi	IFC PS3 EBRD PK3	- Satın Alma: Tasarım aşamasında çevreyle dost kaynak malzemeleri ve atık bertaraf ekipmanları belirlenip satın alınacak/kurulacaktır. - Planlama: Atık yönetimi plan/planlarının, ulusal ve uluslararası standartlara uygun olarak hazırlanıp uygulanması. Yönetim planında, atıkların en aza indirgenmesi, atıkların doğru toplanması, ayrıştırılması ve depolanması, atıkların nakliyesi, işlenmesi ve bertaraf edilmesi gibi kilit atık yönetimi uygulamaları yer almakta olup doğru bertaraf prosedürlerinin uygulanmasını, personel güvenliğinin sürdürülmesini ve çevreye verilen zararın en aza indirgenmesini sağlamaktadır. - Eğitim: Atıkların işlenmesiyle ilgili tüm diğer personel, atıkların işlenmesi ve bertaraf teknikleri konusunda eğitilmiş olacaktır. Atıklar, çalışanların, süpervizörlerin ve yöneticilerin titiz bir eğitimden geçmesiyle ancak doğru ve verimli bir şekilde yönetilebilecektir. - En aza indirim: Atıkların En Aza İndirgenmesi, atıkların kaynaklarında olabildiğince az oluşmasını sağlamak amacıyla Projenin yönetim planına dahil edilecektir. Bu doğrultuda atıkların en aza indirgenmesi stratejileri olarak aşağıdakiler önerilmektedir - Daha az atık çıkaran malzemelerin seçilmesini sağlayan Satın Alma kısıtlamaları getirilmesi - Malzemelerin ve ürünlerin mümkünse geri dönüştürülmesi - İyi yönetim ve kontrol uygulamalarının sağlanması - Ayrıştırma: Atıkların etkili ve verimli bir şekilde yönetilmesi ve nihai bertaraf öncesinde işlem gerektiren atık miktarının azaltılması için atıklar kaynağında doğru bir şekilde ayrıştırılacak ve bu sayede atık arıtma/yönetim maliyetleri düşürülecektir.	Sponsor	İşletme aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				○ Ayırıştırma işlemi, atıkların olduğu noktada ayrıştırılmasını ve toplanmasını sağlamak amacıyla ulusal mevzuatlarla da tavsiye olduğu üzere farklı sınıftaki atıkların renk kodlu geçici depolama kaplarına/torbalarına konulmasından oluşmaktadır. ○ Renk kodlaması, atık sınıflarının birbirlerinden ayırt edilebilmesi için renklerin kullanılmasıyla yapılmaktadır. Renk kodlaması, atıkların ayrıştırılmasının sağlanmasında ve kâğıt, plastik, cam ve metal gibi malzemelerin geri dönüşüm için sınıflandırılmasında etkili yöntemlerden biridir. ○ Paketleme, ilgili atık türüne uygun olacaktır. ○ Tüm atık torbaları veya kapları etiketlenecektir. Temel etiket bilgileri içinde kaptaki atık türü, toplandığı tarih ve tehlikeli olup olmadığına dair uyarılar yer alacaktır. Etiketleme, bir kaza olduğunda veya atıkların yanlış ayrıştırılması durumunda atığın kaynağını ya da oluştuğu tarihi belirleme veya atık yönetiminden sorumlu çalışanların farklı türden atıkları güvenli bir şekilde taşımasını sağlamak adına önemlidir. • Koku: ○ Atık toplama ve ayırıştırma tesisine gelen ambalaj atıkları ile karışan belediye atıkları, kaynağında etkin atık ayırıştırma yöntemleri uygulanarak (çalışanlara yönelik atık eğitimlerinin artırılması ve havalimanı içinde yolcular için bilgilendirici afiş ve videoların asılması) azaltılacaktır. ○ Mevcut atık toplama ve ayırıştırma tesisinin kapasitesi genişletilirken, kokunun azaltılması için kapalı alan artırılacaktır. • İzleme: Atık yönetimi stratejileri için düzenli olarak görsel denetim/teftişler gerçekleştirilecek olup yönetim planlarına denetim mekanizması dahil edilecektir. ○ Tüm atık depolama ve toplama alanları, kazara salıma karşı ve atıkların doğru etiketlenip depolanmış olduğunu doğrulamak amacıyla denetime tabi olmaktadır. ○ Atık ayırıştırma ve toplama uygulamalarının düzenli olarak denetlenmesi. • Kaydetme: ○ Oluşan atığın türü ve miktarına göre atık oluşma eğilimlerinin takip edilmesi ○ Oluşan atık miktarını ve gidiş noktasını belgeleyen kayıtların tutulması		
Trafik	O27	Operasyonel trafik yönetimi	IFC PS4 EBRD PK4	Ağır vasıta ve yolcu hareketleri nedeniyle artan trafik için genel trafik yönetimi • Proje sahası içinde daha düşük hız limitleri ve trafik kontrol önlemleri uygulanacaktır. • İşletme aşamasına iç trafik yönetimine dair güvenlik önlemlerini açıklayan ve araç kullanımları, servis yollarının kullanımı, araç ve yolcu güzergahları, park imkanlarının kullanımını da içeren bir TYP geliştirilecektir.	Sponsor	İşletme aşaması

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Sorumlu Taraf	Zamanlama
				- Sponsor, DHMİ ile eşgüdömlü olarak Havalimanı içindeki trafik ve nakliye prosedürlerinin geçerli ulusal ve uluslararası standart ve kılavuzlara uygun olmasını sağlayacaktır. - Projenin acil durum ekipleri, trafikle ilgili acil durumlara müdahale etmek üzere hazırlanıp eğitilecektir. Trafikle ilgili acil durumlar, Acil Müdahale Planının bir parçası olacaktır. - Mevcut durumda servis otobüslerinin kapasitesi hakkında bilgi bulunmadığından, Havalimanı genişlemesi ve buna bağılı yolcu artışı talebini karşılamak için servis otobüsü hizmetlerinin gelecekteki gerekli iyileştirmelerini tartışmak ve uyumlu hale getirmek için Sponsor tarafından Belediye ile iletişim kurulması önemlidir. - Havalimanı trafiğindeki artış ve yerel yol ağı üzerindeki etkiler izlenecektir - Otopark alanları için planlama ve açık yönlendirme işaretleri için istışari bir yaklaşım uygulanacaktır. - Sürücüler ve Sponsorun nakliye personelinin yanı sıra servis havalimanına gidip gelen hizmet sağlayıcılarına da güvenli bir çalışma ortamı ve gerekli KKE verilecektir. - Yerel yetkililer/resmi makamlar, STK'lar, komşu tesisler ve ticari örgütlerle trafik ve nakliye yönetimi konusunda gerekli iletişim ve iş birlikleri yapılacaktır.		

5 İzleme ve Raporlama Koşulları

5.1 Genel Özet

Sürekli iyileşme için etkili raporlama ve bağımsız denetim gereklidir. ÇSED ve bu ÇSYP'nin şartlarına uygunluğun sağlanması amacıyla performans izleme, raporlama ve denetleme gerçekleştirilecektir. Aşağıda önerilen tüm raporların kapsamı ve formatına, bu raporlar hazırlanmadan önce Kredi Verenler ile birlikte karar verilecek olup raporlar inşaat ve işletme aşamalarına göre ayrılacaktır.

5.2 İnşaat Faaliyetleri: Dahili İzleme

Bu faaliyetlerin ve ilgili raporlamaların sıklığı, İÇSYP'ye göre gerçekleştirilecektir. Proje Sponsoru, yılda bir defa veya bir olay yönetim planının güncellenmesini gerekli kıldığında tüm bağımsız yönetim planlarını gözden geçirmelidir.

5.2.1 Günlük İzleme

EPC Yüklenicisi, altyüklenicilerin çevresel ve sosyal uyumluluklarını düzenli aralıklarla, tavsiye olarak haftada en az bir kere, uygunluk bakımından denetleyecektir. Bu işlem, onaylanmış İÇSYP'ye uygun olarak gerçekleştirilecektir. Bu kapsama İK, işçiler veya çevre ile ilgili sorunların tespit edilmesi ve uygunluğun sağlanması adına çevresel ve sosyal konulara yönelik düzenli saha ziyaretleri dahildir. Saha ziyaretleri esnasında alınan notlar, standart bir formda derlenip kaydedilecektir. Bu kapsama alınmış veya alınacak olan eylemler de dahil olacaktır (gerekirse).

Ayrıca inşaat ekipleri arasında çevresel ve sosyal kabiliyet de geliştirilerek belirli ekip üyelerinin, standart Ç&S eğitiminin bir parçasını teşkil edecek işgücü performansı ve işle ilgili sorunları veya genel farkındalık ötesindeki çevresel ve sosyal sorunları fark edip raporlaması sağlanacaktır; bu tespitler ayrıca sahanın çevresel ve sosyal yönetim ekibine de rapor edilecektir. Bu sistem sayesinde daha fazla personel günlük işleri not altına alabilmektedir.

5.2.2 Aylık Raporlama

Bu bölümde, aylık raporlamanın olası kapsamına dair bir çerçeve sunulmakta olup detaylar ise Proje Sponsoru, EPC Yüklenici ve Kredi Verenler arasında kararlaştırılacaktır.

EPC Yüklenicisi ÇSSG ekibi, inşaat esnasında Kredi Verenler ile paylaşılacak üzere aylık bir rapor hazırlaması için Proje Sponsoruna gerekli bilgileri temin edecektir. Bu aylık raporlar aşağıdaki bilgileri içermelidir:

- Projedeki ilerlemeler, başlıca kazanımlar ve sonraki ayda yaşanabilecek zorluklar hakkında bilgiler.
- İÇSYP'nin ve bağımsız yönetim planlarının uygulanmasındaki ilerlemeler.
- Olaylar ve kazalar, sahada çalışan personel sayısı (altyükleniciler dahil) ve güvenlik/S&G istatistikleri.
- Tüm inşaat yüklenicileri de dahil olmak üzere işgücü performansı. İşgücü performansı raporlama şablonu, Kredi Verenler ile birlikte gözden geçirilip kararlaştırılmalıdır. Tüm inşaat yüklenicileri, üzerinde mutabık kalınmış raporlama şablonunu kullanarak işgücü performansları hakkında rapor vereceklerdir.
- Sosyal performans ve alınan şikayetlerin istatistikleri. Bu kapsamda, yapılan şikayetlerin ele alınmasında uygulanan eylemlere ilişkin bilgiler de yer almalıdır.

- Çevresel faaliyetler ve çevre olaylarına ilişkin istatistikler. Bu kapsamda, sahada fark edilen uygunsuzlukların ele alınmasında uygulanan eylemler veya alınan önlemler de yer almalıdır.
- Tamamlanmamış uygunsuzluk raporları ve önerilen kapanış tarihleri.
- Harici organların yaptıkları şikayetlerin özetleri ve alınmış/alınacak eylemler.
- Uygunsuzluk raporu kullanılarak, yasalarla/yapı ruhsatları ile ve/veya İÇSYP ile belirtilmiş olan kabul edilebilir standartların ihlali
- Altyüklenicilerin listesi.
- Faaliyet programları güncellemesi.
- İzinler, kalite güvence vb. sözleşme bilgileri hakkında bilgiler.
- Mevzuat, yönetmelik ve uluslararası uygulamalardaki ilgili değişiklikler veya olası değişiklikler.

Proje ÇSEP'nin bir parçası olarak Kredi Verenler, inşaat aşaması esnasında ÇSYP'nin uygulanmasına yönelik ilerlemelerin aylık olarak rapor edilmesi şartını belirtmişlerdir.

5.2.3 Periyodik Raporlama

Proje Sponsoru, Kredi Verenlerle kararlaştırıldığı aralıklarla periyodik raporlar hazırlayacaktır. Bu raporlar, Proje ile ve ÇSYP'nin uygulanması ile ilgili olarak tesislerinin ve operasyonlarının çevresel ve sosyal performansı üzerine olacaktır. Bu raporlarda raporlama süresi boyunca kilit Ç&S konuların bir özeti, eylem planı statü ve güncellemesi, plandan sapmalar/uygunsuzluklar ve geri bildirimler yer alacaktır.

Proje Sponsoru, Projenin ömrü boyunca düzenleyici uygunluğun devamlılığını sağlamak adına tüm gerekli raporların hazırlanıp Kredi Verenlere zamanında sunulmasını sağlayacaktır.

5.2.4 Çevresel ve Sosyal Mevcut Durumun İzlenmesi

Proje Sponsoru, ÇSYS'nin bir parçası olarak kapsamlı Çevresel İzleme Programında çevresel izleme koşullarının karşılanmasını sağlamalıdır.

ÇSED kapsamında belirlenen çevresel ve sosyal etkilere paralel olarak ve proje ÇSEP'ine uygun olarak çevresel ve sosyal mevcut durumun izlenmesi, tespit edilmiş olan etki azaltmanın bir koşuludur. Bu sayede Projenin inşaat aşaması için belirlenmiş olan yönetim önlemlerinin işlenmesi sağlanacaktır.

İzlemelerde, uygulanmakta olan standartların aşıldığı tespit edilirse çevresel ve sosyal yönetim tedbirlerinin etkinlik bakımından gözden geçirilmesi gerekecektir. Standartlara uygunluğun sağlanması amacıyla bu yönetim önlemlerinde veya inşaat uygulamalarında değişiklikler yapılması gerekebilecektir.

Tablo 5-1'de standartların aşılması halinde potansiyel eylemler, izleme sıklığı ve sorumlu taraflar da dahil olmak üzere inşaat aşamasına yönelik asgari çevresel ve sosyal izleme rejini yer almaktadır.

5.3 İşletme Faaliyetleri: Dahili İzleme

İşletme aşaması esnasında izleme ve raporlama, ÇSYS'nin sürekli uygulanması bakımından önem arz etmektedir; ancak izleme ve raporlamanın sıklığı, genelinde inşaat aşamasındakinden daha azdır.

Proje Sponsoru, çevresel, sosyal, sağlık ve güvenlik konuları ile ilgili olarak düzenli olarak saha ziyaretleri yapacaktır. Bu saha ziyaretlerine ilişkin aldığı notlar, ÇSSG Yöneticisine gönderilecektir.

Proje Sponsoru, Kredi Verenler için faaliyetlerine ilişkin en az altı ayda bir rapor hazırlamalıdır. Raporda aşağıdaki bilgiler yer almalıdır:

- İlerleme, başlıca kazanımlar ve engeller hakkında bilgi.
- ÇSYS ve bağımsız yönetim planlarının uygulanmasındaki ilerlemeler.
- Olaylar ve kazalar, sahada çalışan personel sayısı (altyükleniciler dahil) ve güvenlik/S&G istatistikleri.
- Sosyal faaliyetler ve alınan şikayetlere ilişkin istatistikler. Bu kapsamda, oluşan şikayetlerin ele alınmasında uygulanan eylemler hakkında da bilgiler yer alacaktır.
- Çevre faaliyetleri ve çevre olayları hakkında istatistikler. Bu kapsamda, sahada kaydedilen uygunsuzlukların ele alınmasında uygulanan eylemler veya alınacak önlemler hakkında da bilgiler yer alacaktır.
- Altyüklenicilerin listesi.
- Faaliyet programı hakkında güncelleme.
- İzinler, kalite güvence hakkında bilgiler vd. ilgili sözleşme bilgileri.

Tüm bağımsız yönetim planları, yılda en az bir kere veya yönetim planının güncellenmesini gerektiren bir olay olursa Proje Sponsoru tarafından gözden geçirilecektir.

Düzenleyici raporlama koşulları da dahil olmak üzere tüm harici paydaşların kaydı, ÇSYS kapsamındaki listeye dahil edilecektir. Raporlama sıklığı, formatı ve içeriğinin yanı sıra sorumlu kişinin bilgileri de Kredi Verenler ile mutabık kalınan kayıt kapsamına alınacaktır.

Proje Sponsoru, Projenin ömrü boyunca düzenleyici uygunluğun devamlılığını sağlamak adına tüm gerekli raporların zamanında çıkarılıp sunulmasını sağlayacaktır.

5.3.1 Çevresel ve Sosyal Mevcut Durumun İzlenmesi

Proje Sponsoru, tüm çevresel ve sosyal izleme koşullarının yerine getirilmesini sağlamalıdır. Çevresel ve sosyal izleme, Kredi Verenler ile anlaşılacak olup Tablo 5-2’de belirtilen maddelerin incelenmesini kapsayacaktır (Proje ÇSEP’in bir parçası olarak belirlenmiş maddelere ek olarak). Bu sayede Projenin işletme aşaması için tespit edilmiş olan yönetim önlemlerinin işlenmesi sağlanacaktır.

İzleme sonucunda uygulanmakta olan standartların aşıldığı fark edilirse çevresel ve sosyal yönetim önlemlerinin etkinliğinin gözden geçirilmesi gerekmektedir. Standartlara uygunluğun sağlanması için bu yönetim önlemleri veya inşaat uygulamalarında değişiklikler yapılabilecektir.

Ayrıca izleme, izin/ruhsat şartlarına, ulusal yönetmeliklere ve uluslararası kılavuzlara uygunluğu teyit etmek için de gerekecektir.

ÇSYS’de sıklık ve konum dahil olmak üzere proje izleme koşullarının tüm detayları yer alacaktır.

Tablo 5-1: İnşaat Aşaması Ç&S İzlemesi

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Zamanlama	Sorumlu Taraf
Toprak ve Jeoloji	Zemin Etüdü Yeraltı Suyu İzleme	İzleme rejimi, en az üç zemin etüdü sondaj deliğinde yer alan yeraltı suyu izleme kuyusunu kapsayacaktır. Kuyuların, inşaat süresi boyunca uzun süreli izlemeye müsait olduğu varsayılmakta olduğundan bu kuyular, binaların ayak izinin dışına yerleştirilmelidir. İzleme aşağıdakilerden oluřmalıdır⁴: • Arsenik, kadmiyum, bakır, krom (III ve VI), kurşun, cıva, nikel, selenyum ve çinko dahil ağır metaller ve metaloitler. • pH, çözünmüş organik karbon, amonyak azotu, askıda katı maddeler. • TPH. • PAH. • PCB –elektrik trafo merkezlerinin veya elektrikli teçhizatın yakınlarında. • VOC • Haşarat/ot öldürücüler. • PFAS -hava tarafında veya yangın söndürme köpüklerinin kullanıldığı yerlerde	Yeraltı suyunda önemli bir Zeminin kırılmasının önerildiği kirlenmenin kaydedildiğialanlar. durumlarda tespit edilmiş kabul edilemez risklerin azaltılması için bir ıslah seçeneğİ değerlendirilmesi ve stratejisi yapılacaktır.		Bir defa kurulduktanEPC Yüklenicisi sonra inşaat süresi boyunca yerinde kalır.	
Hava Kalitesi	İnşaat emisyonları ve Parçacıklı Maddeler	ÇSED ve CEMP'te belirtilen önlemlerin uygulanmasını sağlamak amacıyla inşaat esnasında izlenmesi gerekecektir. Bu kapsamda inşaat ekibinden biri, her gün görsel incelemesi yapacaktır. İşletme öncesi, yeni yakıt çiftliğinin modelleme ile öngöröldüğü üzere VOC aşımı yaratma potansiyeli olup olmadığını anlamak amacıyla VOC konsantrasyonlarındaki olası artışları anlamak için mevcut yakıt çiftliğinde VOC izlemesi yapılacaktır Yakın alıcı ortamlardaki etkileri izlemek amacıyla önerilen yakıt çiftliğinde VOC izlemesi yapılacaktır	Faaliyetlerin uygun olduğundan emin olmak adına uygun etki azaltma önlemleri uygulanana kadar faaliyetlerin durdurulması.	Mevcut ve yeni yakıt çiftliği alanı	İşletme öncesi ve inşaat esnasında her gün	EPC Yüklenicisi
Gürültü	İnşaat Gürültüsü	İnşaat aşaması boyunca hassas alıcılarda gürültü izleme	Faaliyetlerin uygun olduğundan emin olmak adına uygun etki	Hassass alıcılar	İnşaat sırasında 3 aylık aralıklarla	Proje Sponsoru

⁴ İzlenecek olan maddelerin kesin listesi, yerel laboratuvar kapasitesine bağlı olup bu kesin liste, Kredi Verenler ile birlikte kararlaştırılacaktır.

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Zamanlama	Sorumlu Taraf
İşgücü ve İSG	İşgücü performansı izleme	Tüm inşaat yüklenicileri de dahil olmak üzere EPC Yüklenicisi işgücü performansının aylık olarak izlenmesi. İzleme kapsamında yer alacak olan konular: • İşgücü bilgilendirme • İK yönetimi • Şikâyet yönetimi • İSG yönetimi ve risk kontrol önlemleri • Çalışanların konaklamasının yönetilmesi • COVID-19 yönetimi	azaltma önlemleri uygulanana kadar faaliyetlerin durdurulması Güvenlik sorumlusu tarafından uygun iş sağlığı ve güvenliği risk kontrol önlemleri alınıp uygulanana kadar faaliyetlerin durdurulması COVID – 19 testlerinin yapılması ve karantina olanaklarının sunulması. Hastalık veya karantina sonrası işe başlama onayı verilmeden önce test sonuçlarının negatif çıktığından emin olması	Tüm inşaat sahaları	İnşaat süresince aylık izleme. COVID – 19 günlük izleme	Proje Sponsoru
Topluluk Şikayetleri	Topluluk şikayetleri izleme	Tüm inşaat yüklenicileri de dahil olmak üzere EPC Yüklenicisi topluluk şikâyet yönetiminin aylık olarak izlenmesi. İzleme kapsamındaki aşağıdaki şekilde olacaktır: • İnşaat esnasında bölge halkından gelen şikâyet sayısı • Topluluklardan gelen şikayet türlerinin (çevresel sorunlar, rahatsızlık vs.) ve nasıl çözüldüklerinin özeti • Çözülen şikâyet %'si • Çözülmeyen şikâyet %'si • İlgilenilmemiş olan şikâyet %'si	İnşaat faaliyetlerinin bölge halkı üzerindeki doğrudan etkilerine ilişkin tüm şikayetler derhal değerlendirilecektir. Şikâyete sebebiyet vermiş olan her türlü iş durdurulacak ve işler yeniden başlamadan önce etki azaltma önlemleri uygulanacaktır. Uygulanan etki azaltma önlemleri ve yeniden tekrar eden durumlar Proje Sponsoruna rapor edilecektir.	Tüm inşaat sahaları	Aylık	Proje Sponsoru

Tablo 5-2: İşletme Aşaması Ç&S İzlemesi

Boyut	No	Konu	İlgili Koşul	Etki Azaltma Önlemi	Zamanlama	Sorumlu Taraf
İşgücü ve İSG	İSG tehlike ve risklerinin ve mevcut kontrol önlemlerinin izlenmesi	İSG izleme ile tüm tehlike ve risklerin, yönetim planı ve ulusal koşullara uygun olarak yönetilmesi sağlanmalıdır. Yeni inşaatlar, tesisler, prosesler, operasyonlar ve maddeler, İSG yönetim sistemi kapsamında değerlendirilmelidir. Kontrol ve izleme önlemleri tespit edilip tehlike ve riskler listesi ve yönetim planına dahil edilmelidir	Emniyetsiz olan tüm işler, uygun kontrol önlemlerini Güvenlik Sorumlusu tarafından onaylanana kadar durdurulmalıdır. İşgücü izlemesinin belirtilmesi (işgücü yetkilisi denetim planına uygun olarak)	Tüm havalimanı bölgesi	Günlük	Proje Sponsoru

5.4 Bağımsız Denetleme

Kredi Verenler, Projenin bağımsız olarak denetlenmesi konusunda hesap verme sorumluluğuna sahiptir. Bu durum, IFC Performans Standartları rehberlik notlarında, bağımsız bir çevresel ve/veya sosyal uzmanın, proje izleme bilgilerini doğrulaması gerektiğine ilişkin koşullara göre gerekli sayılmaktadır. Aynı zamanda onaylanmış ÇSYS'nin de bir koşulu olacaktır. İnşaat süreci boyunca en az her üç ayda bir ve işletmenin ilk yıllarında her altı ayda bir bağımsız denetim yapılması tavsiye edilmektedir.

Bağımsız denetimin başlıca amaçları aşağıdaki şekilde olacaktır:

- Önceki ziyaret/incelemeden sonraki gelişmeler de dahil olmak üzere ÇSYP ve ÇSYS'nin pratikte uygulanması ve
- Sonraki ziyaret/incelemeden önce tamamlanmak üzere uygun iyileştirme amaçları.

Bu denetimler, ÇSYP ve ÇSYS'nin süregelen uygunluğunu yeniden incelemek ve aynı zamanda gereken güncellemeler hakkında önerilerde bulunmak amacıyla kullanılacaktır. Deneyim ışığında çıkarılan derslere dikkat edilecektir. Özellikle yönetim planlarının ve izleme programlarının uygulanmasına önem verilecektir.

Bu denetimler hem inşaat hem de işletme aşamalarında ÇSYP ve ÇSYS'nin bir parçasını teşkil eden tüm çevresel sorunları ele alacaktır. Özellikle dikkat edilmesi beklenen noktalar şunlar olacaktır:

- Atık yönetimi;
- Kimyasalların ve tehlikeli malzemelerin depolanması;
- Hava kalitesi;
- Gürültü ve titreşim;
- Yeraltı suyu izleme.

Özellikle işçi hakları ve çalışma koşulları, işçi barınma koşulları, iş sağlığı ve güvenliği, TCDŞT ve şikayetler gibi sosyal konuların denetlenmesi de önemli olacaktır. Denetimin, özellikle aşağıdakilerle ilgili olarak, işçi haklarına yönelik Proje taahhütlerinin yerine getirildiğini doğrulaması gerekecektir:

- Çocuk işçi çalıştırmama;
- Asgari ücret ve fazla mesainin ödenmesi;
- Sendikalaşma hakkı, örgütlenme ve toplu sözleşme hakkı; bu konuda bilgilendirme yapılması ve hakların kullanılmasında engelleme/misilleme yapılmaması;
- Projede istihdam sağlamak için hiçbir işçiden ücret alınmamasını sağlamak;
- İş sağlığı ve güvenliğine yönelik planların, prosedürlerin ve eğitimin uygulanması;
- Ayrımcılık yapmama ve fırsat eşitliği; kadınlar için güvenli çalışma ortamı sağlamak
- TCDŞT hakkında bilinçlendirme ve önleme
- İşleyen ve verimli işçi şikayet mekanizması;
- İnsan kaynakları politikalarının, iş tanımlarının, yazılı sözleşmelerin varlığı;
- Haklar ve çalışma koşulları hakkında işgücüne bilgi sağlanması;
- Çalışan eğitim faaliyetlerinin yeterliliği; ve
- İnşaatın en yoğun döneminde Projeye özel ve kapsamlı işçi hakları ve çalışma koşulları, İSG denetimi.

Sosyal konuların denetlenmesi, aşağıdakilerle ilgili diğer sosyal konuları içerecektir:

- TGKİP'nin geliştirilmesi ve sunulması, TGKİP ile ilgili şikayetlerin yönetimi;

- PKP'nin paylaşılması, paydaşların anlamlı katılımı ve şikayetlerin etkin bir şekilde yönetimi; ve
- ÇSAP ve ÇSYS'de tanımlanan cinsiyete dayalı akıllı aksiyonların ve TCDŞT önlemlerinin yerine getirilmesi.

